

АЛМАНАХ ОБВУ

VIE / 16

АЛЪМАНАХ ОБВУ

1949-1964

ЛОНДОН

 LIBRARY
of
Ukrainian Publishers
Ltd.

1кв. 2266

ЮВІЛЕЙНЕ ВИДАННЯ

Тираж — 2.000 примірників

Видавець: Об'єднання бувших Вояків Українців у Вел. Британії.

**Редколегія: сот. М. Білий-Карпинець, інж. хор. Т. І. Кудлик — головний редактор,
д-р С. М. Фостун, В. Томків, І. Федчиняк, М. Клименко-Верес.
Віньєта обкладинки — проф. Р. Лісовського**

Як завтра день угледять люди,
Як зійде сонце золоте,
Так Україна жити буде,
Так наша мрія процвіте!

О. Олесь

* *
*

ВПЕРЕД БРАТИ

(15-річчю існування ОбВУ присвячено)

Як швидко час підхоплює роки
І ниже їх, мов дівчина коралі,
На нитку ту, що в'ється у віки,
Що у життя заплетена скрижалі.

І коли я згадаю давні дні,
Спогляну в даль туманисту й широку,
Стає тоді так радісно мені,
Що вже пройшло 15 довгих років,

А бурі нас не знищили лихі,
Не розвели чужинні небосхили,
Що ми пройшли багато тих шляхів,
Та зі свого ні разу не схибили.

Цей шлях один й мета у нас одна,
Служили їй усі ми не віднині,
Тому то нас, гартуючи, єдна
Порив душі, і Броди, і Ріміні...

Наплечник зник. Лишивсь у лісі кріс,
Давно в ровах зіржавіли шоломи,
А легіон ще вище стяг підніс
І йде в похід, як перше, без втоми.

Бо він в бою, у наступі новім,
Його веде уже п'ятнадцять років,
Щодень, щоніч готується в пролім
На штурм твердинь катів червонооких.

Тож коли знов розсипляться громи
В степу, в лісах і ген аж поза Доном,
Підем тоді і лишимся ми
На всіх фронтах ударним легіоном.

Підем на змаг, в огні жорстоких січ,
Підемо всі, як нація в поході,
В останній бій нас кине рвійний клич
І Жовтих Вод, і Маківки, і Бродів.

Тому — вперед! До соняшних орбіт
Цей шлях веде крізь буряні пороги,
За нами вже 15 довгих літ,
А перед нас — веселка перемоги!

* * *

ВСТУПНЕ СЛОВО

На 1964 рік припали 15-ті роковини з часу, коли на терені В. Британії постало Об'єднання бувиших Вояків Українців, яке сьогодні є найбільшою українською комбатантською організацією в Західній Європі, і яке проробило впродовж минулих 15-ти років велику багатогранну працю в користь української спільноти та добра української нації.

Вірність українській національній справі й добро української нації були основними принципами, що лягли в основу всієї діяльності ОБВУ, а скріплювалися вони вояцькою честю, дружбою, взаємопошаною і великою відповідальністю. В рядах ОБВУ об'єднані укр. колишні вояки з різних земель України, обидвох обрядів, різних політичних поглядів і переконань, проте всі вони — це одна велика дружня сім'я, яку тісно єднає вояцьке побратимство й велике завдання — продовжувати боротьбу за визволення України.

15-ті роковини існування і нашої активної праці для нас, кол. вояків, це тільки підсумок нашої діяльності та її аналіза з перспективи минулого 15-ліття. Ми зумово, по-вояцькому, ставимо собі питання — чи справді ми зробили все, що змогли, чи внесли максимум нашої праці в цілість української визвольної боротьби й чи гордо та непохитно тримали в наших руках прапор української воюючої нації?

Можливо, нам ще передчасно навіть самим собі відповісти на ті питання. Можливо, це зроблять майбутні українські історики, які будуть досліджувати колись життя української громади у Великій Британії, і на пожовклих сторінках анналів знайдуть наш вояцький звіт та внесуть його в сторінку буття української нації.

Це буде звіт невтомних працівників, кол. вояків, які не перестали ними бути навіть у мирний час і вірно витримали на стійці боротьби й праці та відданого служіння великій Справі...

В 15-ті роковини ОБВУ згадуємо всіх наших побратимів — членів ОБВУ, що відійшли у вічне життя, бо вони із засвітів будуть завжди духом з нами, й кріпимо наші сили до дальшої боротьби й праці.

Ми не самі... з нами вже буде маршувати молоде наше доростаюче покоління, і в нашому поході ми єднаємося з нашою нацією, великою і вічною, що їй призначене світле майбутнє на сході Європи.

Головна Управа ОБВУ

*Будинок «Інвалідської Оселі» в
Чіддінгфолді, Саррей. Біля будинку
вмурована таблиця «Борцям за Волю
України».*

НА СЛУЖБІ БАТЬКІВЩИНИ

*»Борітеся — поборете:
Вам Бог помагає;
За вас сила, за вас воля
І правда святая!«*
Тарас Шевченко

В роки, після другої світової війни, коли людство гоїло свої рани, українські вояки, які у висліді світових воєнних подій опинилися на чужині, не тратили надії на краще завтра своєї Батьківщини-України. Вони, яким доля не судила завершити своїх мірій, не зневірилися, а, навпаки, своєю стійкістю, дисципліною і вірою доказали, що вміють гідно перенести поразку, щоб у слушний час здобути за-служену перемогу.

В роки утопії і пацифізму українське воєцтво мало відвагу та сміло заявило перед цілим світом: — «Ми не переможені! Війна не скінчена і ми прирікаємо продовжувати її з окупантом України, аж до остаточної перемоги, а перемога перед нами!»

Цей здоровий голос був виявом революційної душі українського вояка, що зродився ще тоді, коли перша капля гарячої і шляхетної української крові зросила український чорнозем в його обороні. Ця духово-бойова сила українського вояка є спадковістю його великих прадідів. Вона формувалася на протязі довгих-предовгих століть і не раз та не два вибухала полум'ям національних революцій і повстань проти ворогів, які з усіх-усюдів находили на нас і на Богом дану нам землю.

У найбільш грізні для України часи бойовий дух української нації двигав її до збройної боротьби за право жити на своїй ні від кого незалежній українській землі. З кривавого моря революції і збройної боротьби українського народу за державну незалежність вилонився національно-державний ідеал Батьківщини, для якої треба жити й працювати, за яку треба боротися, а, якщо заходить потреба, то й душу та тіло віддати, щоб жила нація.

Йдучи слідами предків, новітній український воїн, у важкій і нерівній боротьбі за Україну, не лякався ні трудів, ні смерті, бо, як співається в українській бойовій пісні: — «Ми зродились із крові народу !..»

Організований, здисциплінований і послідовний у своїх починах, свідомий своїх завдань супроти Батьківщини, український воїн, знайшовшись на чужині, замінив хвилино свій кріс на працю і слово. І тут, подібно як на полі бою, він показався жертвним, незломним, неустрашимим і невгнутим, безкомпромісовим борцем проти окупанта й гнобителя України — кровожадної Москви.

Розуміючи та доцінюючи вагу організованого життя, українські вояки, на самому початку свого поселення у Великій Британії, створюють свою комбатантську організацію — Об'єднання бувших Вояків Українців у Великій Британії (ОбВУ). Спонтанний рух вступу в ряди цієї організації, в якій скупчувалися вояки-українці різних армій, був доказом потреби такої організації, а рівночасно був теж доказом повної національної зрілості тих, які у висліді несприятливих воєнних обставин знайшлися поза межами Рідної Землі.

Завдання ОбВУ ясні та зрозумілі: — під його прапором, в організованих рамках і власними силами плекати військові традиції українського воєцтва, а також вести всесторонню працю, для добра поневоленої, але нескореної Батьківщини!

В той час, коли на Рідних Землях побратими зброї, в рядах УПА, складали найбільшу жертву крові та життя, український воїн у вільному світі, з притаманною йому завзятістю і посвятою, починає свою дію.

Це він — український воїн — перед цілим світом голосить правду про Україну, про слушність її боротьби за волю. Це він — лава за лавою маршує вулицями англійських і шотландських міст на знак протесту проти Москви та переслідування нею в Україні прадідівської релігії свободи. Це він — говорить про страшний голод в Україні, яким Москва знищила шість мільйонів наших братів. При тому він жертвний. Зі скромних своїх заробітків він створює, на самому початку свого побуту, Фонд Українських Інвалідів, засобами якого закуплено прекрасну посілість і створено притулок для тих, які потребують опіки, та передає цей фонд до розпорядимості суспільно-громадської установи, якою є Союз Українців у Великій Британії (СУБ), що під його крилами росте та розвивається усе наше громадське та культурно-освітнє життя української колонії в цій країні. Користаючи з нагоди, український вояк підвищує рівень свого знання і засвоює собі найновіші здобутки військової техніки, а для вдержання зв'язку та скріплення вояцької дружби видає свій журнал «Сурмач». Вкінці ОБВУ кладе основи та створює платформу для спільної дії і співпраці всіх комбатантських організацій, у висліді чого постає Українська Комбатантська Рада у Великій Британії.

Усе це робить український вояк в ім'я і для добра України, якій він зложив приречення служити та боротися — за її волю, за честь, за славу, за нарід, за Українську Самостійну Соборну Державу!

Із перспективи п'ятнадцяти років можемо сміло сказати, що український вояк вив'язався з узятих на себе завдань чесно. Правда, завдання великі й не все ще зроблене, але український воїн не спочиває і не спочине так довго, як довго Україна не буде вільною!

Хай, ця скромна праця — хроніка дії українських вояків, їхніх клітин і Головної Управи ОБВУ, що її передаємо до рук читачів, буде заохотою і стимулом до дальшої, ще більш наполегливої праці. Хай вона залишиться у скарбниці українського визвольного руху, з якої майбутній історик матиме змогу творити причинки до нової сторінки нашої історії.

Клонячи голови перед тінями наших славних Предків, перед вічним Духом тих, що впали в боротьбі за волю України, гляньмо сміло вперед у майбутнє України!

«Patria longa, vita brevis!» — «Батьківщина вічна, життя коротке!»

* * *

Тільки той досягає мети, хто іде,
Тільки той, хто горить, не згорає,
Стеле килим для нього життя молоде,
Смерть вінок йому вічний сплітає.

О. Олесь

* * *

*

ПОЧАТКИ ОБВУ

Ідея створення комбатантської організації виникла ще в Італії, коли вояки І УД УНА були у таборах за дротами. Мені дуже часто доводилося говорити на цю тему зі старшинами старшого віку, як полк. Силенком, полк. Долинським, майором Гончаренком, а також із молодшими рангою старшинами — д-ром В. Кішком, д-ром Р. Раком, о. М. Кордубою й іншими.

Спочатку була думка створення комбатантської організації виключно із самих дивізійників, при чому проектувалося назвати її «Побратими», однак не всі підтримували цю думку. До них зараховувався і я, аргументуючи це тим, що, правдоподібно, ми залишимося на еміграції досить довго, а тому не сміємо роздрібнювати вояцької маси, лише мусимо єднатися і гуртуватися в одну — аполітичну та безпартійну комбатантську організацію.

На цю тему велися дуже часто жваві й гарячі дискусії, поки, зрештою, більшість стала на становищі, що треба намагатися створити тільки одну сильну комбатантську організацію і всіма силами протидіяти заснованню кількох організацій подібного роду. Це стало дуже актуальним власне тоді, коли Дивізію було перенесено до В. Британії, де ми зустрілися з українськими військовиками, що з різних причин, в часі другої світової війни, служили в польському корпусі.

Зближався час нашого звільнення з полону, і, у зв'язку з цим, посилилася праця над створенням комбатантської організації, щоб вояцтво, яке було організоване у полоні, перейшовши на цивільний стан, не розбрелось по цілій країні й не зникло безслідно. В таборі полонених біля Стаффорду, створено ініціативно-організаційний комітет, який мав зайнятися опрацюванням статуту і скликанням основуючих загальних зборів. До цього комітету

Сот. М. Длябога — член-основоположник і перший голова ОБВУ.

євійшли слідуєчі старшини: полк. Малець, сот. М. Длябога, сот. Ю. Темник, хор. О. Монцібович, хор. В. Яворський, хор. М. Оглюк, хор. Онисько та хор. С. Рибалт. Але вже на першому засіданні виникло непорозуміння із-за головування, у висліді чого полк. Малець і сот. Ю. Темник виступили з Комітету, а головування з доручення Комітету сбняв сот. М. Длябога.

В початках уся праця була скерована на опрацювання статуту та нав'язання контактів із представниками тих війсь-

ковиків, які були в корпусі. При опрацюванні статуту найбільше труду вклали хор. О. Монцібович та хор. Онисько.

В цей час до нашого табору прибув майор Нагнибіда, як представник українських військовиків із корпусу. Перша зустріч відбулася в дуже приязній і товариській атмосфері. Я особисто виніс враження, що справа піде легко, і ми створимо одну велику, може, навіть найбільшу українську комбатантську організацію на еміграції. Однак, не так сталося, як думалося.

Мені доводилося часто нелегально виїжджати з табору полонених і їздити до Лондону на переговори з представниками тих військовиків, які були на волі. Такі зустрічі, звичайно, відбувалися в ресторанах, або приватних помешканнях. Участь у переговорах брали майор Нагнибіда, сот. Опаренко та сот. Сальський. Ми досягнули порозуміння майже в усіх справах, однак найголовнішим було питання — хто і в якій кількості має увійти до управи цієї організації.

Представникам українських військовиків із корпусу дуже залежало на тому, щоб вони в майбутній управі мали більшість. Для мене це було смішним і незрозумілим, бо ж управу вибирають загальні збори, а не я, чи ті, з якими велися переговори. Майже кожне наше засідання кінчалося ухвалою, що мусимо зійтися ще раз.

Не зважаючи на все, статут був виготовлений. Нас невдовзі мали звільнити з полону, й ми почали готуватися до скликання основуючих загальних зборів. У підготовчій праці нам допомагали пп. В. Гузар і Кулинич, які тоді були затрудені в Централі СУБ-у.

Нарешті, нас звільнили із полону й ми роз'їхалися на працю за призначенням, наперед визначаючи реченець основуючих загальних зборів. Члени Організаційного Комітету вибувають у різні місцевості. Я, хор. С. Рибалт і хор. М. Огнюк попадаємо до цегельні. Тут ми продовжуємо свою працю над приготуванням зборів.

Одного дня несподівано одержую листа, та довідуюся, що українські вояки із корпусу скликають загальні збори, а ініціаторами цього є власне ті особи, з якими я вів переговори про заснування однієї спільної організації. Про збори ніхто не повідомляв публічно, вони були скликані при допомозі спеціальних запрошень, а, якщо хтось сторонній хотів прийти, то його без запрошення не пускали і попросту силою викидали зі залі.

Такі прикрі факти мене цілковито розчарували і знеохотили до дальшої праці, але лише на короткий час. Наближався реченець скликання наших зборів. Постало питання, що робити: залишити все, чи відкликати або перенести. У висліді кількох поїздок до гостелів, де мешкали бувші вояки, і спільних нарад в цій справі, всі ствердили, що противна сторона вчинила нетакт, і що ми повинні скликати намічені Організаційним Комітетом Загальні Збори.

Прийшов день основуючих Загальних Зборів. Я особисто побоювався, що вони із-за роздорів і непорозумінь можуть не вдатися, але моє припущення мене завело. Ще напередодні зборів почали з'їжджатися бувші вояки, повні радості, ентузіазму і надій на краще завтра. Кожний вірив у те, що наш побут у В. Британії тимчасовий, що ми мусимо бути готовими відгукнутися на перший бойовий заклик Батьківщини. Їхня радість мимоволі передалася і мені. Я побачив, що бувші вояки були далекі від пануючих у тих часах непорозумінь і незгод. Вони прагнули створити аполітично-безпартійну організацію, до якої міг би належати кожний бувший український вояк, без різниці його політичних переконань чи релігійної приналежності.

Запляновані збори відбулися у просторій залі «Сант Панкрас Голл». Вона була вщерть заповнена бувшими вояками і навіть не змогла вмістити всіх прибулих. Багато вояків залишилося на вулиці, і їм переказували про перебіг зборів ті, які знаходилися в залі.

Президія Перших Загальних Зборів ОБВУ. Зліва: — д-р О. Фундак, Гетьманич Данило Скоропадський, полк. Р. Долинський — президент Зборів і о. Йосафат Жан, ЧСВВ, б. капелян УГА.

Мушу визнати, що це були перші такі ентузіастичні збори в моєму житті.

Збори відкрив голова Організаційного Комітету сотн. М. Длябога, якого опісля присутні вибрали головою організації, що одержала назву «Об'єднання бувших Вояків Українців у Великій Британії». Про цілий перебіг зборів говорити не буду, лишаючи це комусь іншому. Хочу зазначити, що противна

сторона нами опрацьований статут змінила лише в той спосіб, що додала до нього параграф, у якому говорить, що членом організації може бути тільки вояк, який визнає УНР-аду. Цей параграф і довів до розбиття та послаблення нашого комбатантського руху. Якби не те, то сьогодні на терені В. Британії існувала б лише одна комбатантська організація.

*

*

*

»БОРОТЬБА НАШОГО НАРОДУ НЕ ПРИПИНЯЄТЬСЯ І НЕ ПРИПИНІТЬСЯ, НЕХАЙ ВОНА БУДЕ ДОВГА І ВПЕРТА, НЕХАЙ ВОНА БЕРЕ НОВІ Й НОВІ ЖЕРТВИ, АЛЕ УКРАЇНА НЕЗАЛЕЖНА, — ХОЧЕ ТОГО ЧИ НЕ ХОЧЕ ЄВРОПА, — ТАКИ БУДЕ«.

Симон ПЕТЛЮРА

ПРОГРАМОВІ ЗАЛОЖЕННЯ ОБВУ

Вояки Першої Української Дивізії свідомо чи півсвідомо співали кожного дня пісню, в якій були слова: «За Україну, рідні права, Державу».

Після війни ці самі вояки опинилися за кордоном. В Україну не хотіли повертати, бо там не було ні рідного права, ані самостійної держави, і, хоча вони були змушені здати кріси, їм залишилась одна могутня зброя, яку вони постановили ще в полоні підняти у формі творення комбатантської організації.

В членство ОБВУ почали вступати вже в перших днях бувші вояки з різних армій і формацій: з І-шої УД УНА, німецької армії, польської, австрійської, червоної армії, Карпатської Січі, УПА, Українського Легіону, УГА і т. п.

В цьому часі в Україні ще велася затижна боротьба, УПА не здавалася, хоч Советський Союз разом із Польщею, Мадярщиною і Чехо-Словаччиною диспонував величезними силами в поборюванні її.

В серці українських вояків на еміграції залишилися ці самі ідеї, що й у вояків УПА. Вони, як і упівці, боролися за Божу правду, віру християнську, за український нарід, тому в побудові ідеології ОБВУ лягли в основу вищезгадані кличі у формі товариства побратимів. Коли запорожці покидали Січ, вони забрали образ Божої Матері зі собою, як найбільший скарб. Цей скарб заховали в серцях члени ОБВУ, у виді плекання традицій свята св. Покрову, пов'язаного з традиціями українського козацтва й українця, як хазяїна на своїй власній землі.

В той час, коли політичні провідники кидали нові гасла, як це мало місце в періоді першої світової війни, український вояк залишився при старих традиціях, подібно як і комбатантські організації інших державних народів у В. Британії, Франції, Німеччині і т. п. Небезпека нових політичних гасел полягає в тому, що політичне життя народів, з появою нових напрямків, нових політичних провідників, кидає в забуття попередні кличі, висуваючи, натомість, нові ідеї, тісно пов'язані з його напрямними і структурою у формі соціалістичних, соціал-демократичних та комуністичних доктрин.

Роля вояка в боротьбі за державність є незмінною. Він бореться за свободу своїх найближчих, за справедливі права, за віру батьків. Члени ОБВУ, маючи на увазі ці гасла, не могли встрявати в політичну, дуже часто безумну боротьбу, тому його керівники вже в першому числі «Сурмача» постановляють висувати тільки позитивні досягнення українського громадянства та не впроваджувати полеміки, бо основним завданням ОБВУ було і є плекати побратимську дружність, підготовляти своє членство до боротьби із зовнішнім ворогом України, а в першу чергу з Московщиною і московським комунізмом.

На протязі 15-ти років своєї діяльності організація ОБВУ зуміла зорганізувати коло 6.000 членів. Вояки, як такі, не замкнулися в своєму колі, але власне вони в першу чергу були організаторами СУБ-у, СУМ-у та політичних організацій, задержуючи в серці почування гордості вояка, свідо-

мости того, що кожної хвилини вони знову включаються в ряди бійців Української Визвольної Армії.

Крім ОБВУ, на терені В. Британії зорганізувалися ще й інші комбатантські організації, тому ОБВУ подає ініціативу створення загальноукраїнського військового штабу на цьому терені у формі старшинського клубу. В останніх роках, для дальшої координації праці, створено на цьому терені Українську Комбатантську Раду, до якої, крім ОБВУ, входять: Клуб Старшин Українців, Союз Українців бувших Вояків, Фронт Симона Петлюри, Союз Українських Ветеранів, Легія Симона Петлюри та філія Легії Українських Повстанців. В дальшому ОБВУ разом з Укр. Комбатантською Радою робить заходи в цілі створення комбатантської ради в цілому західньому світі.

Вінстон Черчил, описуючи подвиги британського народу з часів останньої світової війни, називає ці події «Де файнест овр» (найгарніша година). Такою найгарнішою годиною для бувших вояків були події з фронтових часів, коли в обличчі смерти витворився дух побратимства, любов до свого народу у найвищій формі.

Перед ОБВУ стояло і стоїть до розв'язки найтяжче питання: як передати майбутнім поколінням історію українських невідомих вояків, якими були ми. Чи зрозуміють нас вони — ті, які не бачили ніколи України?

Процес виховання вільної людини починається з часів дитинства, коли дитина питає батька, що то за відзнака на блюзі чи блейзері, в яких частинах батько служив і т. п. В роках свого духового розвитку дитина ставить щораз трудніші питання та починає краще розуміти батька. Щоб допомогти батькам у цьому питанні, ОБВУ організовувало реферати на військові теми,

свята Героїв, Крут, Конотопу і т. п., публікувало ці реферати, старалося влаштувати доповіді спеціально для молоді, як також видало інформативні інструкції з метою заохочування дітей вступати до кадетських та військових шкіл на цьому терені. Дитина при помочі батьків та українських організацій і шкіл ознайомлюється з українською культурою, вчиться любити і шанувати цю культуру, а коли вона буде любити все те, що українське, з любови до нього стане завсіди в обороні батьківщини своїх батьків.

Для вдержання цього духового зв'язку між своїми членами, українським загалом та молодим поколінням ОБВУ кинуло всі фінансові засоби і зусилля, щоб розвинути видавничу діяльність чи у скромній циклоstileвій формі, чи в друкованому слові, чи навіть у формі таких пам'ятників, як плити Т. Чупринки, таблиці упавших вояків за Волю України і т. п.

Еміграційні обставини не є легкі для зреалізування всіх намічених плянів ОБВУ в часі, коли кожний його член працює фізично по дванадцять годин денно, коли він починає будувати дах над головою для своєї родини і для себе, коли, майже цілковито виснажений, він зустрічає вільний від праці день. Однак, мимо всього, цей вояк знаходить час відвідати свого побратима у шпиталі, він робить збірки для інвалідів в Австрії, він помагає родині в Краю висилкою пакунків. Все це вказує на його зрілість у вихованні. в прагненні забезпечення своєї родини, в любові до товаришів, які опинилися в нещасті чи то в його місцевості, чи за кордоном, чи в Краю.

Цей вояк залишається високоморальною людиною, і не відчуває того, що він є переможений, бо знає, що перемога є тимчасова.

У зв'язку з цим, ОБВУ не накладає на своїх членів партійної дисципліни, не впроваджує фіктивного підвищення їхніх рангів, а ціла його праця полягає на підшукуванні людей, які із зрозумінням виконували б завдання організації.

В Альманаху вчислено більше як три сотні прізвищ. Щоб відзначити цей величезний вклад праці цілого членства і укр. загалу, ОБВУ було б змушене подати принайменше 10,000 прізвищ, а деякі прізвища по сто разів — прізвища тих, які виконали сотні різних завдань.

Поневолений нарід перестає духово бути невольником з хвилиною піднесення зброї супроти поневолюючого. Ця сама духовна трансформація заіснувала у наших членів. Вони перестали бути духовими невольниками, вони завжди шукали вияву, позитивної праці для добра свого народу. Хоч сил бракувало, бракувало засобів і, навіть, часу для виконання багатьох завдань, будучи членами ОБВУ, вони працювали по своїй змозі — як побратими, як невідомі плугатарі, як ті, що мали відвагу глянути у вічі смерті.

* *

*

»Всі Ви, які залишаєтесь на чужині, пам'ятайте, що ввесь Український Нарід веде затяжну боротьбу за єдину священну ідею — Українську Державу! Довкруги цієї ідеї і під керівництвом найвищих революційних органів лавами стали всі, що не служать чужим імперіялізмам. Хай для Вас, Українські Вояки, ця пригадка буде дороговказом, ясно горючим смолоскипом серед темряви еміграційного життя!

Всі Ваші сили, Ваше знання, Ваш труд віддати на службу Краєві і його боротьбі — це для Вас наказ! Наказ, який передає Вам Український Нарід, що бореться, кривавиться і перемагає!

Вірно, що Ви, Українські Вояки на чужині, не станете осторонь цієї боротьби, але внесете до неї свій досвід і свій труд!

Ми свідомі того, що перед нами важкий шлях боротьби, яка вимагає героїзму й кривавих жертв, та ми не сумніваємося, що Ви, Українські Вояки, перші на чужині станете на цей шлях жертвовної боротьби й праці, щоб соромом не вкрити імени українського вояка й землі своєї«.

(Зі Звернення Президії Української Головної Визвольної Ради (УГВР), Секретаріату Військових Справ УГВР і Головної Команди Української Повстанської Армії (УПА) з липня 1945 року).

* *

*

ІСТОРІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОБВУ

УКРАЇНЦІ НА БРИТАНСЬКИХ ОСТРОВАХ

Після II-гої світової війни головна сила українців знайшлася головно в Зах. Німеччині і складалася з політичних втікачів, бувших робітників, висланих на примусові праці до Райху, та бувших полонених, які вийшли ціло з Цайзав та інших таборів полону-смерти.

Зорганізована частина українців — члени бувшої I УД УНА зараз після війни опинилася в Італії, у таборах полону в Белярії, а відтак у Ріміні. Недалеко Ріміні та в околицях Риму знаходився також Другий Польський Корпус, у рядах якого було біля 6.000 українських вояків,

В Німеччині українці концентрувалися в таборах УНРА, головним чином у Баварії, і після переживань небезпеки примусової висилки додому, починають творити культурно-освітні організації, включно з Українським Вільним Університетом у Мюнхені.

Члени бувшої I УД УНА, mimo недостачі харчів і непевного завтрашнього дня, засукавши рукави, забираються до праці, та кладуть головний натиск на освіту. Після двох місяців перебування в Ріміні (від чого й пішла назва «рімінці») в таборі твориться ряд курсів і шкіл. Починаючи від шкіл малограмотних, матуральних курсів та слухачів Українського Народнього Університету, в таборі засновується багато таких фахових шкіл і курсів, як рільнича школа з відділами городництва, молочарства та садівництва, авто-механічні курси, інженерські тощо.

Школи й курси охоплюють понад дві тисячі учнів, які вживають туалетний папір до записування викладів і щоденно штурмують Джанікольо 7 в Римі, щоб прислали їм більше олівців.

Полонені будують театр, церкви для католицького і православного обрядів, розбудовують пресу, основують т-во «Просвіту», студентську організацію і т. п. Кожний полк, кожна сотня старається формувати свого члена на вартісну людину-українця, втілити в нього любов і дати йому знання.

В таборі, крім шкільництва, розвивається промисел і замітна торгівля. Рімінці, хоч горді зі своїх досягнень, однак вони знають, що їх побут у таборі є тимчасовий, вони мріють про виїзд. В таборовій пресі кожного тижня нові вістки, одного тижня головний заголовок є «Їдемо до Аргентини», другого тижня — «Емігруємо до Парагваю», ще іншого — про переїзд до Канади, Австралії і т. д. При кінці квітня 1947 року приходить вістка, що Дивізія переїжджає до Англії, і це, на превелике здивування, невдовзі здійснюється.

Але Дивізію випереджують українці-вояки Польського Корпусу Андерса, які прибувають до В. Британії при кінці 1945 і з початком 1946 р.

З днем 28-го серпня 1945 року, завдяки старанням Ініціативного Комітету, твориться Тимчасова Управа «Союзу Українських Вояків у Польських Збройних Силах», яку очолив М. Бура. Завданням Тимчасової Управи було перевести повну реєстрацію українців

на терені В. Британії та скликати Організаційний З'їзд. В дні 19-го січня 1946 р. на Основуючих Загальних Зборах створено Союз Українців у В. Британії. На загальне число зареєстрованих 620 українців в члени СУБ-у вступило 395 українців.

До першої Управи СУБ-у ввійшли такі особи: М. Бура — голова, майор С. Нагнибіда — заст. голови, сот. М. Опаренко — секретар та Ю. Ключевський і сот. Ю. Сальський — члени Управи. Головний осідок Союзу приміщувався в Канадському Допомоговому Бюрі. Управа СУБ-у започаткувала також видання пресового органу «Наш Клич» за редакцією П. Пигічина.

СУБ на початках являвся одинокою організацією українців у В. Британії та мав військовий чи, радше, комбатантської організації характер, бо його членство творили майже виключно бувші військовики.

В травні 1947 року до В. Британії переїжджає Дивізія, яку британський уряд розташовує по таборах Лінколнширу, Норфолку та Нотінгемширу як полонених — робітників у рільництві.

В 1948 р. приїжджає біля 20 тисяч українців як робітники в текстильній індустрії, головню до Ланкаширу та Йоркширу. Вони також розташовуються по таборах скупченнями по 200-300 осіб.

Треба згадати, що з переїздом до В. Британії старшин Української Дивізії було відділено від вояцького та підстаршинського складу. Між вояками залишилися старшини-священики та лікарі. Це відокремлення старшин мало від'ємний вплив на життя як одних, так і других. Тільки мала група старшин продовжувала тісний зв'язок із вояками в організаційному житті, який попередньо давав чудові висліди в рімінському таборі.

Під кінець 1948 року число українців зросло до 40 тисяч, (6 тисяч українців з Польського Корпусу, біля 9 тисяч з І. УД УНА та 25 тисяч із таборів УНРА з Німеччини). На згадане число мужчин до Англії приїхало не більше 600 українських дівчат та кількадесят родин.

У перших місяцях відчувався дошкульний брак знання англійської мови, тому по таборах творяться курси вивчення цієї мови, а культурне життя розвивається силами людей окремих таборів. В Татершалі (Лінколншир) рімінський театр, який майже в цілості переїхав до згаданого табору, починає наново ставити п'єси, старанням СУБ-у бувший рімінський хор «Бурлака» під керівництвом Е. Пасіки зі своїми піснями відвідує не тільки табори, де були скупчені українці, але також дає виступи для англійців у менших і більших містах Британії.

Під кінець 1948 року рімінців на решті звільнюють із полону. В цьому році членство СУБ-у зростає до 18 тисяч. Бувші вояки не тільки вступають майже всеціло до СУБ-у, вони скеровують всі свої сили на те, щоб включити всіх українців до згаданої організації.

Згадуючи перші два роки організації СУБ-у, можна назвати цей період творенням українського центру. Він мав би бути не тільки українською амбасадю у В. Британії, яка заступала б інтереси українців, але також політичним центром, який виступав би назовні в імені Батьківщини. Підйом побудови СУБ-у був дуже великий, організатори працювали днями й ночами, забуваючи про політичні різниці, вік та недавню дійсність перебування під різними окупантами.

Вже в березні 1949 року на Загальних Річних Зборах СУБ-у, внаслідок

різниці поглядів, частина членів рішила відокремитися і створити другу подібну організацію під назвою «Об'єднання Українців у В. Британії». У висліді повищого, люди з різними світопоглядами скупчуються в різних організаціях. Для поладнання пекучих проблем цілого загалу представники

організацій час від часу творять Загальноукраїнський Комітет, в якому борються за спільні інтереси цілого народу в Краю чи на еміграції. В праці всіх українських організацій можна зауважити одне: — бажання вибороти Вільну Українську Державу, в якій не було б місця для комунізму.

*

ПОСТАННЯ ОБВУ

Вже в полоні виринали думки, щоб створити комбатантську організацію, яка в першу чергу дала б допомогу хворим-інвалідам, бувшим воякам. Гроші, зібрані в таборах на ту ціль, передано до СУБ-у, при якому створено Фонд хворих та інвалідів. Вслід за цим відчувається потреба комбатантської організації для плекання традицій українського вояцтва, розгорнення побратимства, започаткованого в окопах, розгортання опіки над членами, вдовами і сиротами, плекання пам'яті поляглих і розвинення військово-вишкільної діяльності.

Проблеми ініціаторів не були легкі, тим більше, що за традицією українського вояцтва треба було сягати в добу козаччини, подібно як УПА поступила в Краю. Крім цього, організація мала б стати платформою для вияву бувших вояків з УГА, польської та німецької армій, для бувших дивізійників, вояків Закарпаття, бувших упістів і т. п. Слід підкреслити, що запал до праці був великий, тому керівним чинникам треба було лише дати напрямні та виповнити зміст праці.

*

ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЛЯНКА

Діяльність ОБВУ від самих початків його заснування і через увесь час існування визначалася багатогранністю, більшими чи меншими успіхами і хоч часто перепліталася з діяльністю інших громадських, суспільних та молодечих установ, — цю діяльність слід розділити на такі сектори: а). організаційний; б). вишкільний; в). видавничий; г). громадсько-суспільний і ґ). допомогий.

Коли йдеться про початки заснування ОБВУ, популяризацію цілей і завдань організації серед бувшого вояцтва та далі залучення його в ряди

членства і його охоплення мережею Відділів та Гуртків, то організаційний сектор відіграє чи не найголовнішу роль.

Основну працю в цьому напрямі зроблено т. зв. Підготовчою Комісією, яка висилала на адреси українських комендантів таборів і готелів звернення і доручення проводити працю над створенням організації. А, згідно з обіжником Головної Управи ОБВУ, учасникам перших Основуючих Загальних Зборів організації (які являлися членами-основоположниками), надано повновласті, форми членських

заяв і т. п. для посилювання ОБВУ членством. Як тимчасові зв'язкові ГУ ОБВУ, вони приймали кандидатів у члени, оформляли їхні заяви з підписами ручителів та підготовляли в загальному ґрунт під перші Основуючі Загальні Збори Відділів. Завдяки цій дії, вже за перші кілька місяців існування ОБВУ, на день 12. 11. 1949 р., в канцелярії Гол. Управи ОБВУ було зареєстровано 2,600 членів, а на день 27. 5. 1950 р. це число зросло до 4,010. До цього часу членство було вже охоплене реєстром і картотекою й усім із них були видані членські виказки. Крім цього, Гол. Управа виготовила відзнаку Об'єднання, яку кожний із членів ОБВУ має право набути і носити.

Очевидно, що саме створення Відділів і Гуртків у терені не вичерпувало завдань організаційної діяльності. До організаційного сектора, в якому активізувалися ентузіясти ОБВУ, в його низових клітинах відносилися такі справи, як напр.:

1. заходи для оживлення діяльності членства;

2. поширення видань ОБВУ;
3. організація імпрез, вишколів і громадсько-супільної діяльності;
4. акції приєднання нового членства і т. д., і т. п.

В усіх цих заходах, не конечно завжди на доручення Гол. Управи, а з власної ініціативи — ангажували себе як голови і члени Управ Відділів, зв'язкові Гуртків, так і рядове членство ОБВУ. Їх число таке велике, що ми не в силі їх усіх відмітити, з огляду на обмежений розмір цієї книжки.

Коли б прийшлося перевести підрахунок членів, що, почавши з 1953-4 рр., вступили (чи їх приєднано) в ряди ОБВУ і додати їх до загального стану членства за звітний 1952-53 рр., то вислід дасть нам загальне число 5,645 осіб, які за час 15-річного існування ОБВУ являлися його членами.

Підраховуючи загальне число тих, що на підставі звітів низових клітин виемігрували (493), померли (192), вибули на власне бажання (80) або з якими втрачено контакт (149) — то воно дасть сумарно — 914 бувших вояків, які з різних причин вибули з рядів членства ОБВУ на протязі його існування.

ПОКАЗНИК СТАНУ І РУХУ ЧЛЕНСТВА НА ПІДСТАВІ ЗВІТІВ ГУ ОБВУ:										
Стан членства			Клітини		Рух членства ОБВУ				втрачено зв'язок з причин браку адрес:	звільнено ГУ ОБВУ від плачення чл. вкладак
Звітний рік	загальний стан членства	з того числа вплатали чл. внесків	Відділи	Гуртки	вступило нових членів:	виемігрували:	померли:	вибули на власне бажання		
50-51	4.800	3.800	74	52					149	
51-52	4.824		74	52						
52-53	4.853	2.586	48	42						
53-54	2.853	2.390	51	38	217	76	10	8		
54-55	2.904	2.412	47	27	210	126	12	8		
55-56	2.758	2.050	44	25	79	32	18	4		
56-57	2.735	1.832	38	33	57	46	11	28		
57-58	2.752	1.850	38	33	45	28	10	18		
58-59	2.699	1.670	38	33	24	59	12	6		
59-60	2.672	1.603	37	26	41	44	16	8		
60-61	2.690	1.702	38	20	84	38	28	—		142
61-62	2.682	1.814	38	20	34	18	22	—		154
62-64	2.710	1.926	45	7	104	26	53	—		142
										193

Таким чином, стан членства повинен би бути 4,864. Але облік, зроблений Гол. Управою ОБВУ в травні 1964 р., показав, що ОБВУ має 2,710 дійсних членів. Порівняльно стан членства зменшився майже наполовину.

Багатомовним прикладом зменшення загального числа членства можуть послужити звіти ГУ за 1952-53 і 1953-54 рр. В цих роках, як бачимо з вищенаведеного показника, ОБВУ втратило рівно 2,000 членів. Відповідь на це лежить у таких основних причинах:

1. Ліквідація таборів і гостелів, а у зв'язку з цим ліквідація існуючих там Відділів і Гуртків;

2. Безробіття, найбільш дошкульне на теренах північно-західної Англії.

Переїжджаючи на нові місця поселення, члени ОБВУ включалися здебільша в життя організованих осередків місцевостей, або творили нові клітини. Та в багатьох випадках, головню з причин безробіття, клопотів у пошукуванні за працею, переїздів із місця на місце, члени втрачали контакт з українським організованим життям, не сплачували своїх членських внесків і ставали пасивними. Крім цього, коли взяти під увагу масовий виїзд за океан (головню в 1953-55 рр.), число тих членів ОБВУ, які виїмігрували, є з певністю в багато разів більше.

Іншим показником, так би мовити, організаційної кризи є стан організованих клітин. Із загального числа 74-ох Відділів і 52-ох Гуртків, що постали в перших роках існування ОБВУ — це число впало майже наполовину. Та мимо процесу самоліквідації більшої частини клітин, створювано подекуди нові, в нових місцях побуту, і хоч загально ряди членства ступнево рідшають, у висліді і завдяки поживавленню роботи — рух членства в останніх роках устатілізувався.

Поза членством, яке охоплене в організаційних рамках Відділів і Гуртків, в терені живуть розкинені (часто самотньо) кілька соток членів ОБВУ, які, з огляду на більшу чи меншу віддасть до місцевостей із сильним скупченням українців, не мають ніякого контакту

з українським організованим життям. З цими людьми Гол. Управа вдержує безпосередній контакт, шляхом листування, висилки матеріалів (обіжників, видань ОБВУ, звітів, тощо) нарівні з чисельними клітинами.

На цьому місці працю Гол. Управи по цій лінії, а зокрема працю канцелярії Централі ОБВУ треба зілюструвати бодай загальним зіставленням, яке каже, що тільки за час свого існування, до 1.5. 1962 р., вона одержала 13,776 листів від своїх клітин у терені і вислала 12,779. Крім цього, видано циклоstileвим способом: 62 обіжники (форматом від 2-ох до 14-ти стор. машинопису) — понад 10,000 примірників; 12 щорічних звітів діяльності (14-20 стор.) — 1,700 прим.

До листування не включається посилок у зв'язку з кольпортажем »Сурмача«, упімнень боржникам, передплатникам і кольпортерам, звернень, комунікатів, закликів, повідомлень про Окр. Конференції, програм З'їздів, імпрез і свят, делегатських уповноважень і повновласти; статутів і правильників Відділів та Гуртків, форм звітів діяльності, лист членських вplat, деклярацій, форм заяв і т. п. Загальне число усіх цих, вищезгаданих циклоstileвих видань грубо перевищує п'ятдесят тисяч примірників.

Не включаємо в це зіставлення канцелярійної кореспонденції інших членів Гол. Управи. Її виконували слідуочі пп.: В. Гузар (в 1949-50 рр.), пор. Є. Гарасимчук (в 1950-52 і 1952-58 рр.), дес. М. Гайва (1958-61 рр.) і д-р С. М. Фостун (від 1961 р.), які мали функції секретарів Гол. Управи, та пп. М. Оглуок (1950 р.), А. Бідось (1952-53 рр.) й І. Федчиняк (від 1953 р. по 1. 3. 1960), що були затруднені, як платні працівники в канцелярії ОБВУ. Почавши від 1. 3. 60 р., листування і кореспонденцію ГУ ОБВУ полагаджують особисто сотн. М. Білий-Карпинець, д-р С. М. Фостун, І. Федчиняк, інж. Т. І. Кудлик та інші доривочно в своєму вільному часі.

Мимо необхідности ведення цієї роботи по лінії зв'язку з рядовим член-

ством, — безпосередній і персональний контакти керівних чинників є безперечно більше ефективні. Поїздки і відвідини низових клітин у терені головою і членами Гол. Управи, як правило, дають можливість вникнути в льокальні проблеми, використати наявні можливості і служити порадою чи й поробити конкретні заходи для оживлення діяльності, а рівночасно інформувати рядове членство про працю і напрямні Гол. Управи. Зайвим було б вичислювати усі ці поїздки і їх цілі, які, крім організаційного сектора, були дуже різноманітні, як, напр., виголошування рефератів і доповідей, керування вишкільними чи розваговими імпрезами тощо.

Хоч цей засіб контакту, найкращий, і його практикується по сьогоднішній день, він зв'язаний з поважними коштами. В додатку, як відомо, усі члени ГУ працювали фізично, або були перевантажені різною роботою, і при найкращій волі кожного з діючих сімох членів ГУ було неможливо відвідати навіть половину Відділів у терені. З огляду на це (і на вимогу членства), почавши з 1951-го року, ГУ почала уряджувати т. зв. Окружні Конференції. В цьому році відбулося дві такі конференції в Дарбі й Ноттінггамі, а в слідуєчому, 1952-му році, в Брадфорді для округи Йоркшир і Манчестері для округи Ланкашир. З цього часу такі Окружні Конференції стали щорічним явищем і konieczністю в організаційній діяльності Гол. Управи. Учасниками

конференцій були голови і члени Управ Відділів, зв'язкові Гуртків і рядові, активні члени. Голова або члени Гол. Управи заслухували звіти, побажання і сугестії з боку теренового активу й у відповідь уділяли поради, ініціювали нові напрямні роботи в організацій, вишкільній та інших ділянках.

Згодом, завдяки чимраз ширшим зобов'язанням, зростаючій активності і потребам терену, Гол. Управа покликала, як тимчасових «зв'язкових Централі» ряд членів, які на доручення ГУ відвідували поблизькі Відділи і Гуртки. Ними стали: пор. Р. Руденський з Ноттінггаму, дес. М. Гайва з Лондону та дес. Я. Смольський із Манчестеру в рр. 1952-53. В слідуєчих роках такими зв'язковими були призначені слідуєчі пп.: Б. Кашуба, Ю. Чубатий, Я. Пук, І. Равлюк, М. Рибак, Я. Смольський і М. Захарчук.

Цей «щасливий» під кожним оглядом задум перетворився в необхідність, і в дні 26. 6. 1957 р., у висліді рішень засідань Головної Управи ОБВУ, терен Вел. Британії був поділений на шість округ, як слідує: 1. Округа «Південь» — Нортгантс, Суффолк, Камб'с і Ратланд; 2. Округа «Мідландс»; 3. Округа «Лондон», включно з Беркшир, Саррей і Ессекс; 4. Округа «Йоркшир»; 5. Округа «Ланкашир» і 6. Шотляндія. Як «зв'язкові Централі» по цих округах, наділені широкими повноваженнями ГУ ОБВУ, діяли слідуєчі пп.:

Роки:	Округа «Південь»	Округа «Лондон»	Округа «Мідландс»
1957-58	стр. Б. Кашуба	дес. І. Єрофеїв	стр. М. Захарчук
1958-59	стр. В. Гуменюк	дес. М. Гайва	дес. В. Натайло
1959-60	" " "	" " "	" " "
1960-61	" " "	" " "	" " "
1961-62	" " "	стр. Л. Шинковський	стр. П. Кіщук
1962-64	ст. стр. С. Ришкович	" " "	" " "

Роки:	Округа «Ланкашир»	Округа «Йоркшир»	Шотляндія
1957-58	підх. В. Давидяк	пор. М. Веремієнко	ст. дес. Я. Кінаш
1958-59	стр. М. Музика	" " "	підхор. В. Давидяк
1959-60	ст. дес. В. Томків	" " "	" " "
1960-61	" " "	" " "	стр. Е. Стешин
1961-62	" " "	стр. М. Музика	" " "
1962-64	дес. В. Натайло	сот. І. К. Гвоздик	П. Дем'янчук

Вищеназвані »зв'язкові Централі« ОбВУ діяли як репрезентанти Гол. Управи (хоч дуже часто вони самі, фактично, і були Членами ГУ), в часі звітних років об'їжджали більшість клітин у своїх округах (деякі, в міру потреб, відвідували і по кілька разів на рік), в цілях налагодження організаційних справ на місцях, виголошували реферати і доповіді з військовознавства, організовували місцеві й окружні імпрези, брали участь у сходинах, загальних зборах членства, уділювали поради і т. п. Таким чином, вони, в загальному, збагачували різноманітність організаційної діяльності в активних клітинах або збуджували і підносили рівень цієї діяльності у відсталих. Як правило, вони організовували щорічні

Окружні Конференції, нарадами яких керували при участі Голови або членів ГУ ОбВУ, чи, у випадку потреби, й самі. Вони брали участь в організації загальних З'їздів членства ОбВУ, організовували вишкільні курси, репрезентували ОбВУ на внутрішньо-українському і зовнішньому секторах громадсько-суспільної роботи. Одним словом, завдання і праця зв'язкових була всебічна і багатогранна, а їх зусилля, з більшими, чи меншими успіхами, визначалися і визначаються дуже часто подивугідними ентузіазмом і посвятою. Факту про великий вклад зв'язкових Централі в працю Гол. Управи ОбВУ годі оминати, і їм заслужено належить шире признание.

*

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ОБВУ

Згідно зі Статутом Об'єднання бувших Вояків Українців у Вел. Британії, щорічні Загальні Збори делегатів членства є найвищим органом організації. До делегатських компетенцій Загальних Зборів належать: вибір Президії Загальних Зборів, вибір комісій, огляд

й одобрення діяльності Гол. Управи, рішення щодо дальших напрямних організації і т. п. Вважаємо своїм обов'язком подати, на підставі протоколів Заг. Зборів, бодай найголовніші факти і дані з праць Зборів.

Загальні Збори	Дата:	Місце Зборів	Предсідники	Число делегатів	Які мали голосів	і заступали таке число членів
I	30. 7. 1949	Лондон	полк. Р. Долинський			
II	27. 5. 1950	Лондон	полк. Р. Долинський			
III	19. 5. 1951	Лондон	підхор. А. Монцібович	67	111	2.899
IV	24. 5. 1952	Інв Оселя	сот. М. Білий-Карпинець	41		1.876
V	16. 5. 1953	Лондон	пор. Р. Борковський	51	79	2.279
VI	29. 5. 1954	Лондон	пор. Дм. Левицький	42	69	1.960
VII	21. 5. 1955	Ноттінггам	пор. Р. Борковський	49	67	1.910
VIII	26. 5. 1956	Манчестер	пор. Б. Микитин	41	57	1.620
IX	1. 6. 1957	Лондон	сот. М. Ддябога	31	57	1.511
X	31. 5. 1958	Лондон	сот. М. Ддябога	30	52	1.942
XI	30. 5. 1959	Лондон	хор. Т. І. Кудлик	32	42	1.253
XII	4. 6. 1960	Лондон	сот. М. Ддябога	35	43	1.468
XIII	27. 5. 1961	Лондон	сот. М. Ддябога	34	40	1.480
XIV	26. 5. 1962	Лондон	сот. М. Ддябога	24	32	1.307
XV	16. 5. 1964	Лондон	п. К. Роснецький	24	47	1.410

Від 1962 р. Заг. Збори ОбВУ відбуваються через кожних два роки, а тимсамим і діяльність Гол. Управи триває два роки. Відділи відбувають Заг. Збори кожного року.

Четверті Звич. Загальні Збори ОБВУ в «Інвалідській Оселі». Протопр. С. Молчанівський вітає учасників Загальних Зборів. Посередині сот. М. Білий-Карпинець — передсідник Зборів.

Президія VII-мих Звич. Загальних Зборів ОБВУ, які відбулися в Ноттінгемі. Посередині мгр. пор. Р. Борковський — передсідник Зборів.

До найважливішої із делегатських компетенцій Загальних Зборів треба вважати вибір Правлячих Органів ОБВУ, які складаються з а). Голови, Членів Головної Управи і їх Заступників; б) Контрольної Комісії і в). Мирowego Суду.

Члени Управи (в алфавітному порядку): дес. А. Бідось, пор. Р. Борковський, дес. В. Василенко, пор. В. Вашкович, пор. М. Веремієнко, пор. І. Гаврилів, пор. Я. Гаврих, пор. Є. Гарасимчук, хор. В. Гузар, ст. дес. М. Гайва, підхор. В. Давидяк, полк. Р.

*Сот. М. Білий-Карпинець — довголітній голова
ОБВУ.*

У Правлячих Органах ОБВУ були довше або коротше слідуючі особи:

а). Головна Управа:

Сотн. М. Длябога (голова від 1949-1953)

Сотн. М. Білий-Карпинець (голова від 1953 до сьогодні).

Долинський, пор. С. Каратницький, сотн. С. Кіндій, хор. Т. І. Кудлик, підхор. О. Кулинич, дес. В. Лесюк, пор. В. Личманенко, хор. В. Микула, дес. М. Мироненко, хор. К. Монцібович, дес. В. Нагайло, пор. О. Слоновьський, підхор. Р. Старосольський, ст. дес. В. Томків, д-р С. М. Фостун, пор. В. Яворський.

Заступники: хор. В. Басараб, підхор. Д. Галка-Ледоховський, пор. І. Горобець, чот. Г. Гусак, дес. П. Дюк, стр. Б. Кашуба, віст. М. Конятин, пор. Б. Микитин, стр. М. Музика, віст. Писаренко, дес. І. Скальський, віст. Р. Стрільчик, стр. М. Ткачук, підхор. П. Цимбалістий, пор. М. Якуб'як.

б). Контрольна Комісія:

Голови К. К.: пор. Р. Борковський, пор. І. Гаврилів, підхор. Д. Галка-Ледоховський, полк. Р. Долинський, пор. С. Каратницький, хор. Т. І. Кудлик.

Члени: пор. Я. Гаврих, підхор. В. Давидяк, стр. М. Захарчук, стр. Е. Кінаш, стр. Л. Коваль, пор. Б. Микитин, хор. К. Монцібович, стр. В. Олесків, пор. О. Слоновьовський, підхор. П. Цимбалістий.

Заступники: стр. Т. Бацик, стр. М. Гуменюк, чот. І. Дмитрів, стр. П. Дюк, дес. І. Єрофеїв, дес. Я. Кінаш, стр. І. Крушельницький, стр. Б. Левицький, чот. Мицишин, стр. Б. Сверида, стр. Б. Семенюк, дес. Я. Смольський, стр. М. Терлецький, стр. М. Ткачук, ст. дес. В. Томків, ст. стр. Ю. Чубатий, дес. М. Шабатура.

в). Мировий Суд:

Голови Мирового Суду: сотн. З. Винницький, хор. Т. І. Кудлик, сотн. Д. Левицький, хор. В. Микула, підхор. П. Цимбалістий.

Члени: дес. В. Василенко, стр. М. Захарчук, стр. І. Костів, дес. С. Лаврушка, пор. Ю. Мороз, хор. Н. Муль-

Инж. хор. Т. І. Кудлик — довголітній заступник голови ОБВУ та культ-освітній референт Г. У.

ка, ст. стр. В. Попадинець, віст. Е. Радванецький, стр. Б. Сверида, дес. І. Федчиняк, дес. П. Широкий.
Заступники: дес. О. Боднар, дес. М. Головач, дес. О. Гуйтан, ст. стр. В. Крук, стр. М. Кунька, бнч. М. Радьо, підхор. Б. Рогач, дес. І. Скальський, стр. Ю. Собків, ст. дес. Я. Смольський, дес. Ткачук, дес. П. Широкий.

Ч Л Е Н С Т В О О Б В У

Характеристика членства ОБВУ, а головню коли йдеться про різні роди і формації зброї, вишколів, участь у боях і фронтах, вік освіти, старшинські і підстаршинські ступені (ранги), а також про розподіл за територіяльною приналежністю чи походженням з усіх земель України — це справа, що вимагала б окремої студії, а її наслідки

були б без сумніву дуже цікаві. До такої праці потрібно було б не тільки кількох фахівців, але також співпраці всього членства або принайменше його керівних чинників в усіх низових клітинах.

На підставі звіту з діяльності Гол. Управи на день 20.5. 1958 р., тобто на протязі перших дев'яти років існуван-

ня ОБВУ, в ряди його членства вступило 5.797 українців, бувших вояків, які належали до таких військових формацій:

Українська Дивізія «Галичина» УНА (всі ті, які поза цією військовою формацією не були попередньо в ніяких інших арміях):	4.557
УД УНА і пол. армія до 1939 р.	166
УД УНА і червона армія	48
УД УНА і німецька армія	27
УД УНА і Карпатська Січ	4
УД УНА і румунська армія	3
УД УНА і польський корпус	5
УД УНА й Армія УНР	3
УД УНА й австрійська армія	8
УД УНА й УГА	5
УД УНА та три і більше інших армій	58
Інші армії	13
УПА	13
УНР	12

Український Легіон (1941)	7
УГА	16
УВВ	4
Німецька армія	232
Німецька і польська армії	17
Карпатська Січ	3
РОА	4
Австрійська армія	4
Польська армія	119
Червона армія	140
Ч. А., польська і німецька армії	40
Польський корпус	192
Три і більше інших армій	38
В допоміжних частинах різних армій	59
Разом:	5.797

На підставі підрахунків Колегії при ОБВУ, яка займалася виготовленням матеріалів для ЕУ — 1, і в якій брали участь сотн. М. Білий-Карпинець, І.

Д-р С. М. Фостун — генеральний секретар ОБВУ.

Федчиняк, проф. Р. Борковський, інж. В. Ониськів, сотн. М. Ддябога, хор. Я. Гаврих і підхор. Р. Старосольський, — на день 15. 3. 1954 р. в рядіх членства ОБВУ було 83 старшини 921 підстаршина і 4.504 стрільці.

Членство ОБВУ на сьогоднішній день охоплене в 47 Відділах і 7-ми Гуртках. Відділом ОБВУ, згідно зі Статутом ОБВУ та Правильниками Відділів і

Підхор. В. Давидяк — б. член Г. У. і б. зв'язковий Окр. Шотляндія. Відомий гуморист «Місько Макольондра». Тепер живе в Канаді.

Дес. М. Гайва — довголітній фінансовий реф. Г. У. та б. зв'язковий Округи Лондон.

Гуртків, є така клітина, в якій нараховується 15 і більше членів ОБВУ. Вони обирають свою Управу Відділу в складі голови, його заступника, секретаря, скарбника, членів і заступників Управи та Контрольну Комісію. Натомість, Гуртками ОБВУ є такі клітини, що начисляють не менше п'яти членів, яких перед Централєю ОБВУ репрезентує зв'язковий Гуртка.

✱

ПРАПОР ОБВУ

В дні 1-го листопада 1953 р., підчас урочистостей свята св. Покрову — свята УПА, яке було влаштоване заходами Відділу ОБВУ в Лондоні, відбулося посвячення прапора ОБВУ. Акту посвячення доконано 15-го жовтня 1953 р. Основоположники ОБВУ —

підполк. П. Силенко, полк. Р. Долинський, сотн. М. Ддябога, пор. Є. Гарасимчук, пор. Я. Гаврих, пор. В. Гузар, пор. В. Личманенко, пор. В. Яворський, проф. О. Монцібович — стали почесними кумами прапора. Його фундаторами є слідувачі: І. Походжук з Вуд-

банк, І. Притуляк з Бері, Г. Гаврилюк з Нетергейвен; І. Чолач, В. Боруцький, М. Зарицький, М. Васильків і С. Третьак з табору Ньюгейт Стріт; П. Андрушин, Д. Богай, М. Босакевич, В. Василенко, Я. Гаврих, М. Гайва, Б. Ковбасник, М. Ткачук, М. Коропатницький,

Б. Мигдаль, М. Рибак, В. Семенюк, М. Терлецький і І. Трач з Лондону та Відділи ОБВУ з Ковентрі і Лондону.

Прапор ОБВУ має в центрі відзнаку ОБВУ в її кольорах на синьому тлі. Розмір прапору 2 x 1½ м. Проектodawцем був проф. Р. Лісовський.

*

ВИШКІЛЬНА ДІЛЯНКА

Хоч, (як вже на іншому місці сказано), організаційний сектор відіграє найважливішу роль у всякій організованій структурі, схемі чи побудові, коли йде мова про питання — «чому?» то про цілі ОБВУ треба відповісти словами Статуту, які звучать, як слідує:

1. Охоплення членством Об'єднання всіх українців і українок, бувших вояків;

2. Розгортання опіки у всіх можливих напрямках над своїми членами, над вдовами і сиротами по впадших вояках, над інвалідами, нездібними до праці б. вояками;

3. Плекання пам'яті про полеглих;

4. Плекання серед своїх членів чеснот дружби, громадської єдності, співпраці та взаємодопомоги;

5. Поширювання серед своїх членів та взагалі серед української громадськості ідей і кличів, за які боровся український нарід упродовж віків, а саме: національної волі, особистої свободи, суспільної справедливості та дружніх взаємин між народами;

6. Плекання військової та визвольної традицій українського народу.

За час 15-річчя свого існування, для здійснення поставлених перед собою вищезгаданих цілей, ОБВУ вживало різних способів. Найважливіші з них, це з'їзди, сходина й інші імпрези, на яких виголошувано реферати і доповіді, та переводжувано збірки для створення допомогового і видавничого фондів і т. п.

На нашу думку, з усіх вищеназваних цілей найважчою була остання. Бо, перефразовуючи її, як «військово-вишкільний сектор», майже усі, попередні «цілі» можна якоюсь мірою уважати за «вишкільну ділянку». Та коли візьмемо справу оцінки комбатантської діяльності, напр., у державних народів, то побачимо, що на практиці ці самі цілі у них не є проблемою. Про опіку

Стр. М. Музика — дозголітній член
Г. У. та зв'язковий Округ Ланкашир і
Йоркшир.

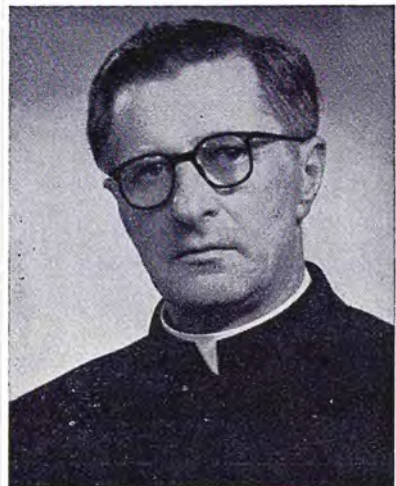
о. Мітрат А. Малиновський — бувший сот. УГА та член ОБВУ. Помер 1957 р.

над хворими й інвалідами турбуються державні чинники; про вдержання відповідної духовости в народі дбає преса, радіо й інші середники, які мають вплив на розвиток публічної opinio, а для потреб безперерйного здобування досвду чи військового знання існують сотні різних можливостей.

Зовсім інакше виглядають ці самі справи в нашій незavidній дійсності. Членство ОБВУ — це в подавляючій більшості ветерани останньої світової війни. Вони свідомі факту, що, з огляду на гарячковий поспіх всенної хуртовини, вони не здобули належного рівня через брак солідної, військово-вишкільної підготовки. Такий рівень досягається тільки у фахових, спеціалізованих, старшинських і підстаршинських школах та в більш нормальних умовах. Його досягнули насамперед ті, що, як добровільці СС Дивізії «Галичина», ще з 1943-го року були вояками цієї одинокі в часі останньої світової війни військової формації. Через майже один повний рік вишколів, тобто до часу її вимаршу на фронт у липні 1944 року,

вояцтво Дивізії здобуло солідний рівень знання в орудуванні різнорідною най-модернішою зброєю і воєнним вирядом.

Цього рівня не досягнуло вояцтво т. зв. «другої» Дивізії, яке вербувалося здебільша насильно. Шляхом насильного «вербування» знайшлися українські вояки також і в інших військових формаціях та арміях, де, мимо їхніх здібностей, вони не могли користати з можливостей фахових і спеціалізованих вишколів, тоді як про селекцію українця до підстаршинських і старшинських шкіл не могло бути й мови. Якщо подекуди (під час ост. світової війни) такі випадки траплялися, то вони були надзвичайною рідкістю. Це одна з причин. А друга: наука й техніка не стоять на місці. Людство не спочиває на лаврах «вчорашніх» досягнень. За час від закінчення останньої війни також і в озброєнні, виряді, а, разом із тим, у способі вишколу і виховання вояка, зайшли поважні зміни. З наявністю нових винаходів модерної зброї і технічних досягнень, достосовуються нові напрямні у воєнних доктринах, що в дальшому спричиняє подекуди докорінну ревізію понять про стратегію і тактику майбутнього

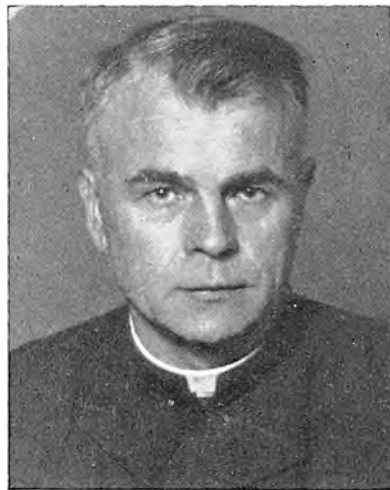
о. О. Маркевич — б. капелян 1 УД УНА та ОБВУ. Помер 25. 5. 1964 р.

конфлікту. Тому власне бувше вояцтво повинно і мусить бути поінформоване про всі біжучі аспекти військової проблематики, щоб не відставати в часі.

Саме тому, під кутом вищеподаних причин, а далі, з огляду на мале число фахівців, спеціалістів військового знання, старшин і підстаршин на терені Бел. Британії, вже в самих початках побудови ОБВУ багато говорилося про те, що основною ціллю організації будуть вишколи, військовознавчі доповіді і т. д., тобто заходи, які сприятимуть не тільки підвищенню рівня військового знання серед членства ОБВУ. У зв'язку з динамічним розвитком модерної техніки, новими винаходами в озброєнні і виряді сучасних армій, новими напрямними у воєнних доктринах суперпотуг світу і т. п., членство ОБВУ виявляло бажання бути поінформованим і ставило чимраз настирливіші домагання до своїх керівних органів, які зобов'язувалися цьому зарадити.

Нема де правди діти, для кожночасної Головної Управи ОБВУ справи вишколу являлися важкою проблемою. Особливо дуже важкими ці справи були на самих початках існування ОБВУ, коли майже все треба було починати з нічого.

Ніхто з організаторів, ентузіастів і зокрема членів Гол. Управи не знав, що принесе завтрішний день. І хоч всі слідували за розвитком світових подій і конфліктів, ніхто не був у силі передбачити того, що станеться за рік, два чи п'ять років. Зате в одному ми були впевнені всі. Українське вояцтво повинно і мусить вдержувати себе на високому рівні, розвивати свої здібності, збагачувати їх і вивчати різні галузі військовознавства, а в міру можливостей здобувати і практичний, фаховий досвід, оскільки обставини на це дозволяють. А, крім цього, українське вояцтво мусить вивчати наші власні військово-визвольні традиції, історію, підносити рівень духовости, накопичувати в собі вартості, які не могла і не зможе йому дати ніяка чужа армія.

о. Радник В. Паславський — бувший старшина УГА.

«Якщо нам, старшому військовому поколінню, не судилося здобути й закріпити свою державну незалежність, то робім усе від нас залежне тепер, щоб молоде й підростаюче покоління цієї мети успішно досягло на славу Всевишнього».

(З промови о. В. Паславського)

Як реалізовано ці завдання? Насамперед це були поїздки членів Управи з доповідями і рефератами до низових клітин. Їх практикується увесь час та, на жаль, вони не можуть мати широкого застосування, і тому Управа ОБВУ інспірувала організацію вишкільних курсів у терені і видавала друком (циклостилевою формою) популярні виклади з різних аспектів військовознавства. Їх розсилано усім низовим клітинам для використання місцевими силами. ГУ запрошувала фахівців, старшин і підстаршин з-поза Управи (і навіть з інших країн), із доповідями на військові теми для членства ОБВУ. Крім цього, Гол. Управа заохочувала членство користати з практичних можливостей здобування військового досвіду в британських парамілітарних організаціях, установах і товариствах. Найважливіші з них це такі, як, напр., «Гоум Гард» (тут були можливості здобувати всебічний стрілецький, підстар-

шинський і навіть старшинський вишколи, користаючи з найновішої пальної і автоматичної британської зброї, способів і методів британської вишкільної практики, вправ, стрільання, маневрів і т. д., і т. п.), різного завдання і призначення стрілецькі клуби та товариства (практика снайперських вишколів) і «Сівіл Дефенс» (вишколи рятункових груп, несення першої медичної допомоги раненим, організація цивільної опіки над населенням країни в часі війни, евакуація, вишколи теле- і радіозв'язку, пожежників, працівників амбулянтів і т. п.). Цей напрямок реалізовано по лінії систематичного на-

тиску на Управи низових клітин, щоб вони користали з наявності в рядах членства старшин, підстаршин і різних фахівців й залучали їх в акцію військових вишколів так, щоб ті виголошували доповіді й давали показові лекції з відомого їм фаху, одним словом, щоб вони поділилися своїм знанням із членством ОБВУ і якнайширшими колами українського громадянства.

Що ж на ділі було зроблене за час 15-річної діяльності членством і Гол. Управою ОБВУ? Подамо бодай найголовніші факти у хронологічному порядку:

1. Військово-історичні виклади, лекції, збірки матеріалів і т. п.:

а). Циклостилеві видання:

Автор:	Назва:	Тираж:	Видано
Д-р М. Терлецький	»Історія Українського Війська«, серія викладів, усіх вийшло 9 лекцій, кожна тиражем 250 разом 2.250	250 x 9	в р.
	Бойовий вишкіл стрільця		1950
	Лекції військовознавства (три)	1.002	51-52
	Лекції військового вишколу III-го ступеня, чотири лекції, разом прим. 1.400	350 x 4	52-53
	Лекції військового вишколу (артилерія, панцерно-моторизовані частини, саперні частини, військово-повітряні сили), чотири лекції, разом прим.:	350 x 4	52-53
М. Б. К.	Атомна бомба та охорона перед нею	200	1955
І. Ф.	Маршал Маннергайм	200	1955
В. Вашкович	В'їзд Хмельницького до Києва	200	1955
В. Вашкович	»Гетьман Іван Мазепа та його часи«, в двох частинах. разом прим. 250	250	
М. Б. К.	Маршал — Монтгомері і Роммель	250	1956
Є. Попівський	Гетьман Виговський і Конотоп	180	1959
В. О.	Атомна енергія	120	1961
(Кас)	Атоми і ми	130	1961
(Кас)	Світ хвиль		
К. Ф.	Вплив техніки на форми війни	130	1961
КИЙ	Думки про виховання	130	1962
КИЙ	Стратегія	130	

Крім повищих видань, призначених для користування членства у низових клітинах, шляхом відчитів і викладів для загалу або для індивідуального навчання, Гол. Управа видала також ряд циклостилевих видань повторення, контрольних запитів і анкет із наміром сприяння якнайширшому зацікавленню військовознавчою проблематикою.

Окремою ділянкою, яку слід зарахувати до цієї самої групи, були т. зв. »збірники матеріалів«. У них також друковано статті з чисто військово-знавчою тематикою, які в терені уживано як вишкільну лектуру. Та вони рівночасно були зроблені як реферати й інший матеріал, яким низові клітини користувалися при урядженні різних

Пор. М. Веремієнко — член Г. У. та б.
зв'язковий Окр. Йоркшир.

свят, річниць і роковин для відзначення національно-історичних дат або традиційних свят. ГУ ОБВУ видала слідує збірки матеріалів на циклостилї:

1. Збірник для відзначення боїв І УД УНА під Бродами:

а). Броди (26 сторінок, видано в 1949 р. комітетом) зміст:

Безгрішний	: Марш Дивізії
Я. М.	: В п'яту річницю
Богдан Бора	: Ми рушаємо...
" "	Друзям з-під Бродів
" "	Гей, чужиною, шляхами...

Полк. П. Кравець:	Дивізія «Галичина»
Май. С. Яськевич:	Нойгаммер — Броди
Юрій Фось	: Броди
" "	Бій

М.	: Зі споминів
Р. Левицький	: Після Бродів,
Є. Силенкова	: На вічну пам'ятку для Вас!..

Я. М.	: Не напишу листа
" "	Трагедія чи гордість

Яр Славутич : Правдоносці

б). Броди (6 сторінок, видано в 1954 р.)
М. К.: В 10-ту річницю битви без легенди

в). Броди (6 сторінок, автор реферату — Є. Гарасимчук)

г). Броди (12 сторінок, видано в 1954 р.)
Інсценізація Дмитра Левицького:
»До слави шлях кривавий«

II. Збірники для відзн. св. Покрову, української зброї і УПА

а). Свято Покрову — свято укр. зброї (8 стор. вид. 1950).

Тарас Шевченко: Псалми Давидові

" " Марія

" " Іржавець

М. М. Реферат

о. д-р П. Дячишин: Покров Пречистої Діви Марії

Стр. П. Кіюк — організаційний
референт Г. У. та зв'язковий Окр.
Мідландс.

Кн. І. М. Токаржевський-Карашевич —
б. український дипломат і прихильник
ОбВУ.

Богдан Бора : Нехай!..
Ми рушаємо..
Юрій Форись : Отче наш...

б). Свято Покрову (6 стор., видано в
1951 р.)

І. Ф.: Реферат
Тарас Шевченко : Марія
В: Пачовський : Гимн безсмертної
Батави

в). В день святого Покрову (10 стор.
видано в 1954 р.), реферат, автор
— Олег Лисяк.

г). Думки про УПА (автор Федір Одрач,
4 стор. видано в 1959 р.)

Гнат Віра: «Св. Покрова в УПА», сцена
на одну дію (ст. 4, видано в 1955 р.)

Д. Бартків: «Свято св. Покрову —
Свято Укр. Війська», реферат (ст.
4, видано в 1956 р.).

»Авр Лейді Протектрес Дей« (день свя-
та св. Покрову) — в англ. мові (ре-
ферат, вид. в 1958 р.)

III. Збірник для відзначення свята моря:
а) збірка матеріалів (6 стор., видано
в 1956 р.)

Кап.-лейтен. фльоти Святослав
Шраменко: Піднесення укр. прапора

в чорн. фльоті. Море в українській
історії

Л. Отаманець: Гримить Каспій...

Микола Вороний: До моря...

Олекса Влизько: Матроси

Олекса Влизько: Рейс

б) «Свято моря», збірка мат. (14 стор.
вид. в 1962 р.)

М. Сосновський: За українське море

Богдан Кравців: Кораблі

Ш. О.: З історії української фльоти

Олекса Влизько: Матроси

Святослав Шраменко: Момент під-
несення укр. прапора

IV. Листопадові дні

а) «Листопад» (реферат, 6 стор., ви-
дано в 1951 р.)

б) І-го Листопада 1918 року (реферат,
1950 р. стор. 14)

V. На свято Героїв. І. Ф. — «Є. Коно-
валець та Отаман С. Петлюра»

VI. «Чому Крути?» — І. Ф. та «Під Ба-
заром» — проф. Д. Левицький.

VII. І Українська Дивізія УНА — збірка
матеріалів, 16 ст., 1963 р.

Д-р Святомир М. Фостун: У 20-ліття
постання І УД УНА

Юрій Форись: Вечірня сурма

Андрій Легіт: У рідному селі

Богдан Бора: Друзям з-під Бродів

Василь Томків: Ді фирст Юкрейнієн

Дивіжен ін де Секенд Ворлд Вор
(в англ. мові).

VIII. Свято Покрову — Свято УПА: —
збірка матеріалів видання в 20-ту
річницю УПА 1942-1962 (31 стр).

а) Вступ в українській і англійській
мовах.

б) Сот. М. Вернигора — У двадцяті
роковини постання і боротьби
Української Повстанської Армії.

в) Марко Боеслав — За кров святу
(вірш).

г) Хор. Т. І. Кудлик — Українське
військо під Святим Покровом Бого-
родиці.

г) Деклямації:

Марко Боеслав: — Молитва Повс-
станця

— Пісня куреня

»Дзвони«.

О. Олесь: — Ми не кинемо зброї.
 — Марш »Чорного лісу«.
 — Повстанські акорди.
 — Натхнення.
 — Походи.

— Мов лезо багнета.
 д) І. Дмитрів: — Твентіс Анніверсари
 оф ді Формейшен оф ді
 Юкреїнієн Інсурджент
 Армі. (В англ. мові).

В. Друковані видання:

Автор	Назва видання	Тираж	Рік вид.
О. Т.	Визвольна боротьба українського народу (52 стор.).	3 000	1950
Кн. Токаржевський-Карашевич	Свято Покрову Богородиці (20 стор.).	2 500	1950
Проф. В. Кубійович	Етнографічна мапа Південнозахідньої України (Галичина).	3 000	1953
(П.вциклостилеве видання)	Список поляглих вояків І УД УНА та інших військових формацій у боях проти СССР в 2-й світовій війні.	100	1953
Д. Кетрос	Так творилося українське військо (64 стор.).	2 000	1958

Крім вищезгаданої літератури, рефератів і лекцій, ГУ ОБВУ заохочувала своє членство до студій різних чужинських військовознавчих праць і передплат військових журналів. В цій цілі ГУ спільно з Клубом Старшин Українців (КСУ) у Вел. Британії видала 6-тисторінковий список військової бібліографії, тиражем 250 прим., і розіслала його по всіх клітинах у терені. Цей список, уложений пор. К. Зеленком, поручав праці різних відомих авторитетів військової справи, між авторами яких були члени різних національностей, різних армій і шкіл. В списку, який появилася в серпні 1957 р., було відмічено не тільки видавництва, де згадані праці появилися, але навіть їх ціну. Деякі сильніші Відділи набували для себе ці праці і тим збагачували свої власні бібліотеки, однак який є їх стан на сьогодні важко оцінити, з огляду на брак звітів по цій ділянці з низових клітин. Зате можна з певністю твердити, що, у висліді цих заходів Гол. Управи, не тільки частина Відділів і Гуртків, а й окремі особи, члени ОБВУ, зацікавилися військовою літературою і серед книжок, у власних більших і менших бібліотечках, якими пишаються вже сотні українських робітників у цій країні, можна побачити ряд книжок з чисто військовознавчою проблематикою.

Нема сумніву, що цей всебічний зріст зацікавлення військовими справами знайшов своє віддзеркалення в загально-громадській діяльності, і, крім

органу ОБВУ »Сурмача«, одинокий на цьому терені тижневик »Українська Думка« почав поміщувати статті на військові теми і дописи, огляди й репортажі з діяльності ОБВУ. Від 1956 р. на сторінках цієї газети почали появлятися цікаві зведення з найновішої військової проблематики під загальною назвою »Військова хроніка« пера пор. Костянтина Зеленка, а згодом

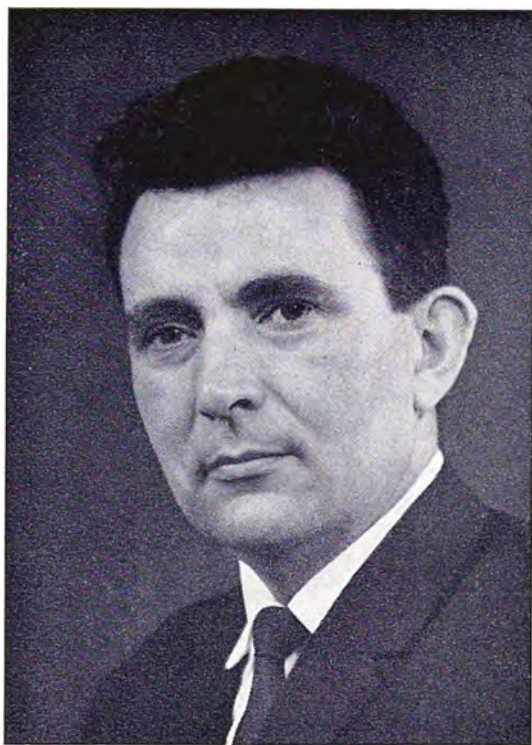
Мгр. пор. Р. Борковський — бувший член Г. У.

майора Андрія Микулина. Ця «Хроніка» появляється безперервно щотижня і досі.

Поза виданням рефератів, лекцій і викладів для користування якнайширшого загалу членства, кожночасна Гол. Управа не легковажила і персонального контакту. Відомо, що після відчиту пересланої лектури в низових клітинах, часто траплялися запити з боку аудиторії, на які місцеві чинники не завжди могли дати задовільні вияснення. Саме тому було необхідним і корисним відбувати поїздки з доповідями і, в міру можливостей, якнайчастіше, для самих авторів цих доповідей. До членів Гол. Управи, які власними силами опрацьовували доповіді на різні теми військовознавчої проблематики і виїжджали з ними до клітин ОБВУ в терені, належать слідуючі: Сотн. М. Білий-Карпинець, пор. В. Вашкович, пор. М. Веремієнко, підх. В. Давидяк, хор. Т. І. Кудлик, ст. дес. В. Томків і д-р. С. М. Фостун. Рівночасно з цим, Гол. Управа запрошувала прелегентів з-поза Управи, і до найбільш успішних треба зачислити об'їзд терену Вел. Британії полк. Є. Побігушим в грудні 1953 р. і пор. К. Зеленком в 1955-57 рр. Полк. Є. Побігуший перевів курси інструкторів у Лондоні, Манчестері й Единбурзі та виголосив реферат «Майбутня війна» в Ньюгейт Стріт, Бедфорд, Ковентрі, Волвергамптоні, Ноттінгемі, Болтоні, Олдгамі, Рочдейлі, Бредфорд, Лондоні, Единбурзі і Манчестері. Згідно зі Звітом Гол. Управи, полк. Побігуший мав всюди від 50 до близько 200 слухачів.

Подібний об'їзд Відділів ОБВУ в роках 1957, 58 і 59-му зробив старшина канадської армії, пор. К. Зеленко. Він виголошував доповіді — «Проблема українського проводу у війську», «Чи буде третя світова війна і як вона виглядатиме?» та «Угорська революція».

Всі ці заходи, без сумніву, сприяли зростові військового знання і то не тільки серед самих бувших військовиків, бо слухачами рефератів, викладів і доповідей були широкі кола українського громадянства. Вишкільною референту-

Дес. В. Томків — член Г. У. та б. зв'язковий Окр. Ланкашир.

рою, як правило, займалася і їй присвячувала левину частину своїх зусиль уся Головна Управа, хоч для цієї цілі призначувано в кожночасній Управі окремих референтів. Ними були: Голова ГУ, сотн. М. Білий-Карпинець (що взяв на себе цей обов'язок ведення реф. вишколу і преси), а йому мали допомагати пор. Р. Борковський, пор. І. Гаврилів і дес. М. Мироненко (1953-54 рр.), пор. В. Вашкович (1957-58 рр.), ст. дес. В. Томків (1958-59 рр.), пор. М. Веремієнко (1959-1961 рр.). В інших роках вишкільною референтурою займалися кожночасний Голова ГУ, а також культурно-освітній референт (про що буде мова пізніше).

Праця самих членів Гол. Управи, очевидно, не задовольняла вимог та потреб усього членства, і тому ГУ постійно заохочувала використовувати в низових клітинах наявні там фахові старшинські і підстаршинські сили. У висліді цих закликів, а рівночасно і

вияву ініціативи у Відділах, на зборах і сходах членства відбувалися відчити і виголошування доповідей на різні військові теми, як напр.: Артилерія і її роль», «Боротьба УПА», «Культ вояка в укр. народі», «Тактика наступу й оборони», «Засади модерної війни», «Похід об'єднаних укр. армій на Київ», «Конфлікт в районі Суєзького каналу», «Бої Хмельницького», «Примінення радіоактивних променів у модерній зброї», «Зв'язок і сигналізація», «Перспективи визволення України», «Українська Армія в 1918-19 рр.» «Психологія вояка», «Чорноморська флотія», «Британський вояк» і багато інших. На жаль, в своєму звітуванні Управи Відділів у більшості не подавали докладніших даних про авторів і прелегентів усіх цих відчитів, і якщо ми на цьому місці не в силі подати цих даних, то це діється не з нашої вини. Головній Управі ОБВУ є відомо, що серед поважного числа тих, які в таких чи інших місцевостях виголосили доповіді для членства ОБВУ, були слідуючі пл.: пор. Б. Якуб'як — «Листопадовий зрив», Б. Сверида — «Завдання вишколу», К. Роснецький — «Слово о полку Ігоревім» (рефератна секція в Ноттінгемі урядила імпровізацію «Слова о полку Ігоревім» у п'ятих мовах).

Дуже часто тематика цих доповідей, влаштовуваних силами місцевих Управ Відділів і Гуртків, виходила поза рамці військового знання, а в деяких із них були заторкнені такі теми: «Українська література», «Астрономія», «Наша сонячна система», «Англійські звичаї і спосіб життя», хоч такі справи, як, напр., різні «Огляди актуальних міжнародних подій», які в своїй суті торкалися всяких мілітарних аспектів, і такі теми, як «Перша медична допомога», «Орієнтація в терені і топографія» та їм подібні, — треба таки заховувати до чисто військових справ.

Інших доповідей, виголошуваних стараннями різних клітин ОБВУ в терені, гідні уваги ще такі: «Карпатська Україна», «Моральні вартості», «Григорій Сковорода», «Чи СРСР хоче війни», «Сучасний Китай», «Митрополит Шептицький», «Твори Шевченка»,

*М. Клименко-Верес — поет і
співредактор «Сурмача».*

«Вістки з Краю». Запрошувано також учасників Визвольних Змагань, бою під Бородами та бувших вояків УПА, які ділилися своїми спогадами із пережитого ними минулого. Подекуди фахівці різних родів зброї давали доповіді, використовуючи свій власний досвід і знання: бувші артилеристи — про оптичні приладдя, тактику артилерії тощо, інші — про саперно-інженерні частини, радар, засоби протипанцерної оборони, гранатомети і т. д.

На жаль, ці доповіді були виїмками. В переважній частині Відділів і Гуртків відчувався дошкульний брак інтелігенції, старшин і підстаршин, а подекуди бракувало бодай кількох людей, які зуміли б вести організаційну працю на належному рівні, послуговуючись допоміжним матеріалом, який висилала усім своїм клітинам Гол. Управа ОБВУ.

Це була найпекучіша проблема Гол. Управи й одинокою зарадою в таких обставинах було б виховання, вишкіл нового активу. Такий вишкіл, очевидно, мусів би бути всебічний і, крім організаційного, мав би охоплювати, принайменше теоретично, найосновніші аспекти знання на рівні підстаршинського вишколу. Крім цього, основного вишколу, були б виклади на теми міжнародньої політичної ситуації й актуальних подій. Таким чином, учасники згаданого вишколу вийшли б із нього, маючи в собі, так би мовити, духово-моральний виряд, здобувши певний рівень знання, того знання, яке в поєднанні з добрими прикметами даних учасників вони наполегливо і постійно розвивали б, працюючи над собою вже самостійно. Це знання дозволяло б їм на засвоєння нових якостей і здібностей, спонукувало б їх до нових зусиль і посвяти, воно вкінці давало б їм спроможності та вміння керувати також й іншими, чимраз ширшими колами, вести їх уперед, стати високовартісним і бездоганим елементом, що буде здібний і готовий до завдань, які стоять перед нами.

Це, як сказано, була пекуча проблема і кожночасна Головна Управа ОБВУ видвигала її. І ніколи не було двох думок: на засіданнях, нарадах членів ГУ, Загальних Зборах, у резолюціях наголошувало на потребу і необхідність повести відповідну, освідмлюючу акцію, щоб ці вишколи стали дійсністю.

Рішено, що такий вишкіл повинен відбуватися у відповідній, спокійній атмосфері, далекій від шуму й гамору індустріяльних міст, і що ідеальною місцевістю для цієї цілі служитиме Інвалідська Оселя в Чіддінгфолді, Саррей. Розплановано теми і предмети викладів та доручено найкращим силам у цій країні їх розпрацювати. Через брак висококваліфікованих фахівців на цьому терені з деяких ділянок військового знання, рішено запросити такі сили з європейського континенту. Сам вишкіл мав тривати мінімум два-три тижні, і, хоч увесь задум був пов'язаний із поважними витратами кош-

*К. Роснецький — довголітній голова
Відділу ОБВУ в Ноттінггамі.*

тів, часу й енергії, Гол. Управа була рішена, mimo труднощів, зреалізувати його.

Ми на цьому місці дозволили собі задержатися дещо довше над питанням вишколу; перш за все для того, щоб не повторювати тих самих причин, чому Гол. Управа зустрілася з невдачами у ряді інших, видвигнених нею задумів, а, подруге, тому, щоб дати вияснення тим, які майже на кожних Загальних Зборах ОБВУ ставлять критичні закиди, чому, мовляв, знову «не проведено вишколу в минулому році?». Та лише тому, що, як відгук, на заклики, обіжники і звернення Гол. Управи, зголошувалося три-чотири кандидати. Поруч із безперебійним існуванням військово-вишкільної референтури, в

роках 1958-59 створено спеціальну референтуру — «організування підстаршинського курсу», яку доручено саме авторові цих рядків. Це була відповідь на його вислови, що з боку ГУ є «брак рішучості і доброї волі». У висліді його широкої акції листування і численних поїздок у зазначених вище роках зголосилося... 6 кандидатів. Очевидно, що, внаслідок браку зацікавлення з боку членства, цей і цілий ряд інших задумів (як, напр., ощадностева акція, організація фахових гуртків, конкурси і т. п.), було вирішено відложити, як неможливі до здійснення... До цієї проблеми і причин невдач заходів ГУ ми ще повернемося в іншому розділі.

Як ми вже згадували вище, в місяці грудні 1953 р., організувалися курси керівників ведення праці в таких клітинах: Лондоні, Манчестері й Едінбурзі. Ці курси тривали по два дні, і в них брало участь 190 членів Управ Відділів та Гуртків. На окрему увагу заслуговує окружний курс в Олдгамі, влаштований заходами голови Відділу п. Я. Пука, яким керував дес. І. Тарнавський. У ньому брали участь члени ОБВУ з Олдгаму, Манчестеру, Бері, Мідлетону, Стокпорту, Рочдейлю й Аштону. В дні 20-го грудня було переведено іспити (на яких полк. Є. Побігуший був председником), і їх здали з добрими вислідами 18 курсантів.

У майже всіх Відділах і Гуртках використовувано лекції з «Історії Українського Війська», а в цілому ряді сильніших Відділів ведено відчити лекцій, організованих для більшого числа слухачів. Поважне число членів ОБВУ були курсантами викладів українознавства.

У 10-річчя існування ОБВУ зорганізовано перший в історії українського громадського життя на цьому терені Великий З'їзд укр. вояцтва, на який прибуло понад 2.000 учасників (ширше про цю імпрезу в розділі про культосвітню діяльність ОБВУ). В другому дні цього З'їзду, у великій викладовій залі Механічного інституту в Брадфорді відбулися дебати й дискусії, в яких взяли участь: пор. В. Вашкович,

Я. Фатерига — член Г. У. і Окружний зв'язковий Округу Лінкольншир.

пор. К. Зеленко, хор. Г. Дорожівський і пор. Я. Гаврих — промовці в дебатах на тему: «Де лежить корінь української байдужості до військової справи — в нашій бездержавності і відсутності військової традиції, чи у нашій вдачі і політиканстві?». У вечорі дискусій, основною темою яких була «Советська армія — її сила і слабкість», промовляли: пор. В. Микула — «Советська воєнна доктрина» ст. дес. В. Томків — «Духовість і виряд советської армії» і хор. М. Якуб'як — «Поразки советів у фінській і советсько-німецькій війнах». Учасниками цього другого дня Вояцького З'їзду, що вислухали до кінця дебати і дискусії, було понад 200 осіб.

Мимо невдач в організації широко розпланованого вишколу, вирішено організовувати короткотривалі вишколи по округах. Перший такий вишкільний

курс відбувся в днях 28-го лютого і І-го березня 1959 р. в Рочдейлі для округи Ланкашір. У ньому взяли участь слідуючі прелегенти: сотн. М. Білий-Карпинець, пор. К. Зеленко, пор. В. Вашкович і ст. дес. В. Томків. На протязі двох днів вони виголосили 7 викладів із військової проблематики на такі теми: 1. Ціль вишколу і його завдання; 2. Теперішня ситуація в світі й українська справа; 3. Що нового в світі у військовій ділянці?; 4. Українські збройні сили в 20-му столітті; 5. Проблема проводу у війську; 6. Партизанки; 7. Советські збройні сили.

Ці самі вишкільні курси повторено для округи Йоркшір із тим, що, в них, крім вищезгаданих, взяли участь, як викладачі, підхор. В. Давидяк і пор. М. Веремієнко. Цей, другий вишкільний курс відбувся в Брадфордї в днях 18 і 19-го квітня цього самого року. В обидвох курсах брало участь близько 260 членів. Треба на цьому місці подякувати пор. К. Зеленкові за його велику допомогу й участь у підготовці Гол. Управою ОБВУ вишкільних курсів та висловити признання за виголошення цілого ряду інших доповідей. На протязі кількох років він відвідав понад 30 більших Відділів ОБВУ зі своїми цінними доповідями.

Вищезгадані вишкільні курси було пляновано повторити також і в інших округах, але, на жаль, із браку фондів і через пов'язані з тим кошти, їх відложено тимчасово.

Почавши від серпня 1962 р., Гол. Управа ОБВУ застосувала новий спосіб по лінії військового вишколу, висилаючи всім своїм клітинам військово-знавчі лекції. Досі появилися три такі лекції. Висилаючи ці матеріали Управам Відділів і Гуртків, ГУ доручала відчитати їх на якнайширших сходинах членства й укр. громадянства, щоб цим самим зацікавити охочих членів до надсилання письмових відповідей на контрольні питання, які були долучені до кожної лекції.

До сектору вишкільної діяльності належить віднести також заходи Гол. Управи спопуляризувати т. зв. «гуртки

Стр. Б. Кашуба — б. зв'язковий Окр. Південь. Тепер живе в Чикаго, ЗДА.

прихильників». Ця акція мала на меті організацію при Відділах ОБВУ навчальних груп із практичними методами занять, якими керували б досвідчені фахівці. Для цього місцеві керівні чинники ОБВУ заохочували б наявних у їхніх клітинах фахівців. Цю проблему досить успішно розв'язувано, доки членство ОБВУ перебувало по таборах і гостелях, де постали різні курси і групи для навчання англійської мови, шоферські та інші. Такі курси існували в таборах Бріг, Барби Камп і Морби, а також в таких містах, як Манчестер, Болтон, і інш., де в навчаннях шоферської їзди брали участь понад 200 учасників і здали іспити. До інших фахових гуртків на окрему увагу заслуговує фотографічний гурток в Кіфлей, яким керував п. Т. Коновалик.

На жаль, із браку відповідних фахівців на місцях, ця акція не принесла більших успіхів. Та треба сподіватися,

що вона якоюсь мірою спонукала багатьох шукати на власну руку різні можливості для здобуття корисного практично-фахового знання.

Вся вищезгадана діяльність вишкільного сектору ОБВУ, ведена в ОБВУ на протязі його 15-річного існування, була б, очевидно, неповна, коли б ми не згадали т. зв. «практичних» вишкільців.

Цей, «практичний» бік справи, був чи не одною з найголовніших причин, чому Г. Управі не вдалося зорганізувати ані одного довготривалого «вишкільного курсу». В розумінні поважної частини рядового членства, «підстаршинський» вишкіл є зв'язаний із «практичними» заняттями, а як їх здійснити, коли організатори не розпоряджаються ані військовим приладдям чи вирядом, ані зброєю?

Очевидно, що годі собі уявити повноцінний підстаршинський вишкіл в армії без військового виряду. Та мимо роз'яснювальної акції, що, напр., справа навчання володіти зброєю чи муштра з нею, — це радше завдання рекрутського вишколу, що, без сумніву, кожний із бувших вояків засвоїв це на практиці в минулому, та що завданням наших плянових вишкільців буде радше теоретичне вивчення різних аспектів військового знання з укр. точки зору і виховування укр. духовости (чого жодна чужа армія не була в силі нам дати!) — вона не дала бажаних наслідків бо була або слаба, або мало переконлива.

Тому, почавши вже від 1953-54 рр., Головна Управа заохочувала своє членство користати з можливостей практичного навчання в різних стрілецьких, фахових, військових і піввійськових британських організаціях. Це в першу чергу були «Гоум Гард» і «Сівіл Дефенс». Вступ до них є персональний, на льокальній базі. До «Гоум Гард-у» вступило близько 300 членів, включно з деяким числом не-військовиків. Подекуди вступили тільки одиниці; де вступила більша кількість членів, там, як правило, творилися окремі українські секції. Всюди ці «гоумгардисти» дістали солідний військовий і — прак-

Віст. І. Равлюк — б. зв'язковий на Шотляндію в рр. 1952-1957 і довголітній голова Відділу ОБВУ в Едінбурзі.

тичний вишколи. Вони, зокрема, були цінні тим, що кілька сотень ентузіастів на практиці засвоїли не тільки знання різних видів британської зброї, але також ознайомилися з методами навчання і вишколу британської армії. Найсильніші українські секції «Гоум Гард-у» були в Манчестері й Болтоні та Едінбурзі, а в деяких із них найздібніші перейшли підстаршинські й інш. вишколи, здобуваючи підвищення військових ступенів. Майже всюди, де існували українські секції в «Гоум Гард-і», це сильно сприяло підвищенню загального рівня і вартости батальйонів. Зацікавлення зростало, особливо тому, що тут створювалися обставини дружньої ривалізації в різного роду змаганнях, маневрах тощо, в яких українці майже завжди виявлялися кращими, а то й переможцями.

Спробуємо повище твердження зілюструвати інцидентами:

У вишколі «гоумгардійці» послугувалися різним вирядом і устаткуванням на рівні з територіяльною армією. Та до найцікавіших форм вишколу, повних пригод і веселих інцидентів, треба зачислити виправи в глибокий терен, де в маневрах послугувалися польовими телефонними і радіо-апаратами. Англійські частини, в ролі «оборонців» були у відносно кращому тактичному положенні, ніж «ворог», тобто ми, українці, що, являючись частиною інвазійної армії, зробили «висадку» в глибині країни, як парашутисти. В кращому тактичному положенні тому, що «оборонці» були добре, вже відразу поінформовані, де є «загрожений» терен. Тим часом «ворог», докладно орієнтуючись в усіх формах британської радіо-комунікації і термінів сигналізації, виявив несподівану ініціативу — українці вирішили комунікуватися... по-українськи між собою! Ми не жаліли зусиль, ні труду й у висліді вдалих підходів — «роззброїли» або «знищили» противника

повністю, «втративши» при цьому тільки одного «вбитого». Очевидно, що ця «війна» в етері розсердила трохи наших опонентів, що, мовляв, вживання «дабл дач» не було «фер», та коли командир батальйону, вдоволений вислідом, усміхаючись, запитав: «Хіба ви думаєте, що майбутній ворог вживатиме англійської мови для вашої користі?» — то всі вибухли бурєю сміху.

І ще один інцидент. Чогось на початках нам здавалося, що британському воякові бракує веселого настрою, що він лінивий і т. д. Це впливало з факту, що, поза деякими війнятками, ми майже ніколи не маршували. В терен ми виїжджали військовими транспортами. Після прибуття на стрільницю, всіх ділили на групи, кожна з яких вправлялася на іншому секторі. Один сектор служив для стрільання з автоматів, другий — з прицільним устаткуванням, прицільними таблицями тощо, ще один — для стрільання з крісів. Були й інші сектори: скорострільного вогню, кидання гранат і т. п. Віддаль між різними секторами від півмилі до однієї милі. По закін-

Український відділ «Гоум Гард» в Олдгамі.

Український відділ «Гоум Гард» — в Болтоні.

ченні занять на одному секторі, групи переходили на другий. Та, як це не дивно, англійці терпеливо ждали на транспорт, що мав їх перевозити від одного сектора до другого. А в нас — «вибух» нової ініціативи! Бо який сенс задихуватись «ароматом» бензини у військовій автомашині в такий чудовий день?

Українські групи на команду сформувалися в маршову колону і під звуки грімких дивізійних пісень перейшли на другий сектор. З того часу українська секція була гордістю батальйону і маршувала завжди на його чолі. Треба признати, що й наші англійські товариші не бажали відставати і пробували співати також, — та їм

Український відділ «Гоум Гард» — Болтон після вправ у терені.

Вгорі та внизу: — українські «Гоум-гард-исти» із Болтону в часі вправ у стрільні.

НЕ ЗАБУВАЙМО ПРО МЕЧ; УЧІМОСЯ МІЦНІШЕ ТРИМАТИ ЙОГО В РУКАХ!
Симон Петлюра

тої спів, чомусь, ніяк не складався... і викликав загальний регіт. Деякі з них (очевидно, вперті співаки) навчилися напам'ять кілька українських маршових пісень, головню — «В Закарпатті радість стала», ритм і мелодія якої їм усім найбільше подобалася, і тим заслужили собі на право бути в нашому відділі...

На жаль, британські державні чинники, з огляду на великі кошти і витрати, рішили розв'язати «Гоум Гард». В деяких місцевостях колишні старшини, з власної ініціативи вдержували ще якийсь час бувших учасників, створюючи т. зв. товариства бувших «гоумгардійців», у яких ще певний час було 122 члени ОБВУ. Вони, однак, втративши свій колишній ефект, перестали існувати під кінець 1957 р.

Не менш корисною організацією є «Сівіл Дефенс». Проте її роля і призначення є інші (як ми вже вище згадували), що базуються головню на рятувничій акції і здібності в несенні допомоги осталим при житті жертвам, на випадок атомної війни. Подібно, як і колишній «Гоум Гард» — члени цієї організації носять свої уніформи, мають власний виряд і користають із різного роду устаткування, певних привілеїв, тощо. Різниця в тому, що британська влада вірить, що форми майбутньої війни, інвазія, чи ворожа висадка, ведені тими способами і мето-

дами, як це було двадцять років тому — не повторяться, і тому вишкіл цивільного населення в таких організаціях, як «Гоум Гард» є зайвою витратою коштів і часу. Бо у висліді атаки цих островів різними видами ракетної зброї, тотального знищення великих індустріяльних центрів, міст, а разом із тим руїни засобів зв'язку і комунікації, шпиталів та постачання, — проблема організації і вдержання хоч би примітивних видів оцілого існування життя вийде на перше місце. І через це потреба вишколу якнайширших кіл цивільного населення в тому, що йому робити і як діяти, коли дійде до глобального катаклізму (бо ясна річ, що й атакуюча сторона зазнає такого ж знищення шляхом масивної відплатної акції), є куди важливішою.

Так розуміє проблеми майбутнього загал британців. Вони є в тому щасливому положенні, що мають власну державу, збройні сили і могутніх союзників. А ми? Наші проблеми і завдання далеко важчі. Та, не дивлячись на це, ми повинні і мусимо присвятити максимум наших зусиль, щоб користати з наявних можливостей та обставин.

В «Сівіл Дефенс» на протязі існування ОБВУ було всього кільканадцять членів. Тому треба повести широку освідомлюючу акцію і всякі прояви байдужости рішуче поборювати.

*

ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

Свого часу один із делегатів на Загальних Зборах ОБВУ, забираючи голос в дискусії, в своєму, повному патосі виступі, закликав новообрані керівні чинники і всіх делегатів, щоб ОБВУ звернуло більшу увагу на видавничу ділянку. «Що з того», — казав він, — «що члени Головної Управи і групи одиниць по низових клітинах проявляють таку велику активність, дають такий великий вклад праці і зусиль в діяльність ОБВУ і для добра загальної справи, як про це ніде або рідко коли пишеться? Широкий український загал

у вільному світі про те не знає. Власне, такий факт є однією з головних причин того явища, що число працюючих людей серед нас маліє, бо всякий ентузіазм з часом охолоджується. ОБВУ повинно видавати різні публікації і навіть свій власний орган, в якому було б місце таким, які на це заслуговують, дати слово признання за їх муравлину і не раз повну посвяти працю. А, крім цього, наші власні видання були б документом, свідоцтвом нашої діяльності».

Сумніваємося, чи повище є дослівним переповідженням того виступу, та це в загальному були думки згаданого делегата.

Чи стали вони тим поштовхом, що Гол. Управа почала присвячувати більше уваги видавничій діяльності, започатковуючи публікацію свого власного органу «Сурмача?»

Вважаємо, що це питання треба з'ясувати точніше. Ініціатива видавати свій власний орган виникла майже спонтанно, як від членів тодішньої Гол. Управи, так і на бажання та вимоги широких рядів членства ОБВУ. Однак, ангажуючись до праці у зв'язку з різними виданнями, Гол. Управа керувалася питанням їх конечности і необхідности. І, треба ствердити, що видавничий дорібок ОБВУ — скромний, але він усе ж таки поважний.

Початки появи видань ГУ ОБВУ йдуть майже паралельно з початком заснування і постанови ОБВУ. Це, в першу чергу, комунікати, звернення, обіжні листи, повідомлення й оголошення, а відтак обіжники і щорічні звіти Гол. Управи, реферати, збірники матеріалів, лекції військовознавства і т. п. циклоstileві видання, що появляються безперервно й досі. Про них ми вже згадували в попередньому розділі, як рівнож писали про три друковані брошури. Всі вони, майже без виїмку, мали на цілі заповнити найбільшу прогалину: дошкульний брак вишкільного матеріалу.

Крім цього, до видань ОБВУ треба зарахувати відзнаки для членства, картки св. Покрову, листівки «Броди».

Поважним виданням Гол. Управи ОБВУ був «Список поляглих вояків І УД УНА та інших військових формацій у боях проти СССР в 2-ій світовій війні». В цій книжці є також імена і прізвища пропавших безвісти й інші дані. Гол. Управа вирішила опублікувати ці списки поляглих, щоб тим способом зберегти пам'ять про них та дати

можливість їх рідним і друзям дізнатися про долю своїх найближчих, як також для того, щоб заохотити ще живих свідків і учасників минулих боїв поправити опубліковані дані, якщо вони в дечому невірні, та знаними їм фактами ці списки доповнити.

Основою цього «Списка» був реєстр, виготовлений у таборі полонених в Ріміні. Він появився друком в 1953 р. накладом 100 примірників, і його було розіслано різним українським установам й інституціям у вільному світі.

Та найважливішим і, порівнюючи зі спроможностями нашої організації, монументальним зусиллям треба вважати видання «Етнографічної мапи Південнозахідної України (Галичини)», бо кошти, зв'язані з виданням цієї праці, виносили понад 3.700 англійських фунтів і у висліді цього тодішня Гол. Управа втягнула ОБВУ у важкі борги.

З огляду на те, що проблема наявних боргів була порушувана майже на кожних Загальних Зборах у гострих виступах декотрих делегатів, які ставили під знак запиту доцільність видавання карти «самої Галичини» (чи ж не краще було видати мапу всієї України?), слід на цьому місці зупинитися над причинами і мотивами, чому тодішні керівні чинники ОБВУ вирішили взятися за реалізацію такого завдання, яке, властиво, було понад його сили.

Вже в перших роках по закінченні другої світової війни еміграційні кола наших західних сусідів повели у вільному світі широkozакроєну кампанію у зв'язку з виселенням польського елемента зі західних областей України советською владою. Ця кампанія велася різними засобами, з непогатованою послідовністю, вперто і безперервно, вона була звернена своїм вістрям проти життєвих інтересів українського народу що поневолений окупантом на всіх своїх етнографічних землях не міг піднести голосу в своїй обороні, і це

ІСНУЄ ЄДИНА В СВІТІ ГАРАНТІЯ ПОЛІТИЧНОЇ СВОБОДИ — ВЛАСНА СИЛА.

Микола Міхновський

стало найголовнішою причиною, чому Гол. Управа ОБВУ, в імені всього членства, вирішила сказати своє слово. У відповідь на повинь статей, «історичних» прав, полемічних тверджень і різних заходів, щоб переконати публічну опінію західних народів власне чинами наших сусідів, Гол. Управа видає незбитий ніякими аргументами науковий документ — Етнографічну мапу Галичини. В ній зазначена кожна, навіть найменша оселя, з поданням якнайдокладніших даних про число населення та його окресленням національних і релігійних груп. Це стало найкращою відповіддю, чия то земля, хто на ній жив і трудився!

Членство ОБВУ, як і вся українська еміграція, стоїть твердо на засадах волі, державної незалежності і соборності всіх земель України. До однієї з неподільних і складових частин України поляки робили спроби претенсій. Мапа, як один із найпереконливіших документів, перекреслює всі їхні пляни в науковому сенсі.

Етнографічну мапу південно-західних земель України опрацював Інститут Національних Дослідів при Науковому Товаристві ім. Шевченка під керівництвом професора Володимира Кубішовича. Це було найбільше, як розмірами, так і коштами, видавниче зусилля ОБВУ, і численні українські часописи привітали його, як одно з поважних досягнень української еміграції.

Мапа вийшла друком у 1953 р. розміром 2 м. х 2½ м. в мірі — 1:250,000, зі схематичною мапою 1:1,200,000 та двома льокаційними мапками 1:10,000,000 з політичною ситуацією на 1938 і 1952 рр. До мап додані 16-тисторінкові пояснення-нотатки в українській і такі ж самі в англійській, німецькій, французькій та еспанській мовах. Зі загального числа тиражу 3.000 прим., понад 500 прим. розіслано, як дарові, по найвизначніших університетських і наукових бібліотеках вільного світу. Крім цього, понад 60 примірників уфундували клітини ОБВУ в терені, презентуючи їх до уні-

верситетських, наукових і великоміських бібліотек на місцях.

Зобов'язання і важкі борги за мапу сильно обтяжили ОБВУ фінансово і примусили Гол. Управу на довший час здержатися від будь-якого виявлення себе у видавничій ділянці. Та чи дійсно аж так довго? Вже в слідуячому, 1954-му році, крім обіжників і т. п. видань організаційного характеру, видано було циклоstileвим способом кілька доповідей вишкільного характеру, бо стало ясным, що зупинка з боку керівних чинників, з огляду на брак фондів, приведе до цілковитого застою активності і діяльності в терені. А з цим, мимо невдач чи неспіхів, треба боротися і за всяких умов — діяти!

З початком 1955 р. появляється перше число органу ОБВУ — «Сурмач». Журнал «Сурмач» був проєктований як регулярний періодик — двомісячник, і, дійсно, в цьому році з'явилося п'ять чисел. Які ж завдання ставила перед собою його редакційна колегія? В першому числі, в редакційній передовиці, писалося, між іншим, таке:

«На прикладах з подвигів і життя українських та інших воїнів кристалізувати характери українського вояка, поглиблювати найвищі ідеали любови до України і ознайомлювати його з найновішими досягненнями військової техніки, тактики і стратегії».

Редакційна колегія в складі сотника М. Білого-Карпинця, пор. В. Вашковича, дес. В. Давидяка і дес. І. Федчиняка ставила перед собою завдання давати короткі статті, огляди, нариси, спомини і фейлетони в легкій і популярній формі, зрозумілій для кожного. Рішено, що в журналі не буде місця на ніяку внутрішню, групово-політичну полеміку. Військовикам потрібна підготовка до вирішальних подій, які насамперед рішатиме меч. Рівночасно з цим, «Сурмач» мав стати форумом спроби сил пера усім початківцям, бувшим воякам, до чого їх Редакція постійно закликає.

Хоч у слідуячому і дальших роках, з огляду на катастрофічний стан каси

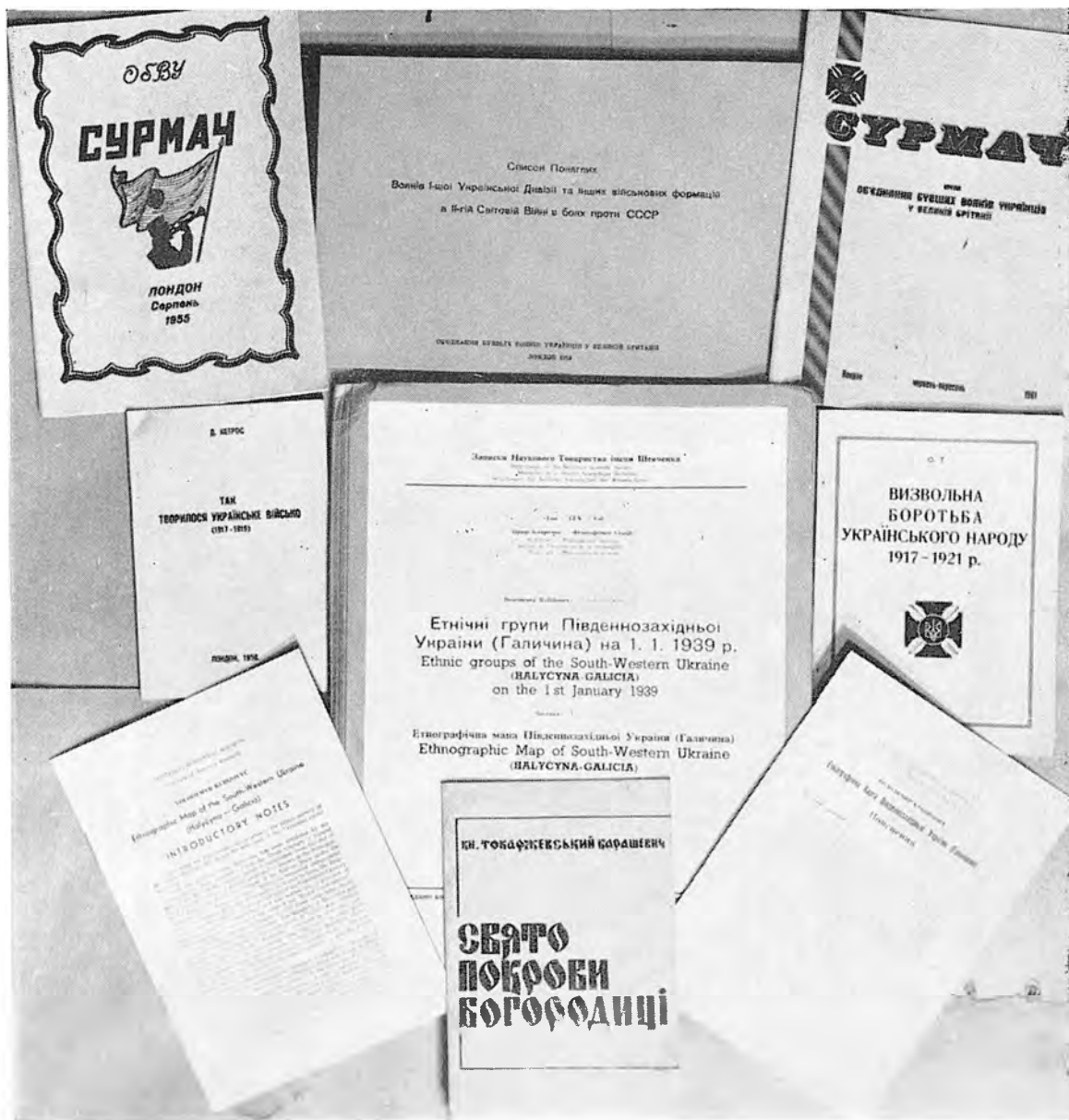

Фото-монтаж друкованих видань ОБВУ.

кульний, та з кожним новим числом збагачувався досвід і гурт цих співробітників поширювався. Серед них і з-поза членів Гол. Управи своїми статтями з військової проблематики, почавши від 1957 р., багато причинився до покращання журналу пор. К. Зеленко а, крім цього, стр. Б. Сверида, Гнат

Віра, І. Візньович, пор. Є. Попівський та інші.

З огляду на те, що майже в кожному числі «Сурмача» появлялися деякі жарти (листи «Міська Макольондри», записки «Петра Шпильки», тощо) кількох наших гумористів та рисунки кількох карикатуристів, які без сум-

Сот. І. К. Гвоздик — член Г. У. та зв'язковий Округи Йоркшир, член Ред. Колегії «Сурмача».

ніву збагачували й урізноманітнювали журнал, — щоб його ще більше спопуляризувати та дати можливість себе-вияву молодим гумористам, — з 12-им числом «Сурмача», за вересень-жовтень 1959 року, став появлятися окремий гумористичний додаток «Оса». Додаток цей появляється, включно з цілістю журналу, на пересічно 6-ох сторінках безперерійно й досі. Ініціатором цього почину — відновлення колишньої рiмiнської «Оси» був її бувший співробітник, член ГУ ОБВУ — підхор. В. Давидяк. Він редагував цей відділ аж до свого виїзду за океан у наступному році.

Редакційну Колегію «Сурмача» очолював постійно Голова ОБВУ, сотн. М. Білий-Карпинець.

У висліді нарад Головної Управи, на її засіданні, що відбулося в липні 1961 р. вирішено зреорганізувати Редакційну Колегію «Сурмача», і вона почала діяти в такому складі: д-р С. М. Фостун — гол. редактор, сотн. М. Білий-Карпинець, хор. Т. І. Кудлик, п. М. Клименко-Верес, сот. І. К. Гвоздик і дес. В. Томків — члени.

До кінця травня 1963 р. появилoся 22 чисел «Сурмача» (з яких кілька є подвійного формату). Кожне з них має об'єм пересічно 36-ох сторінок друку, багато ілюстроване світлинами, рисун-

ками, в естетичній обгортці, і як зовнішнім виглядом, так і змістом статей з військової проблематики є гордістю членства ОБВУ. Оправлені в одну грубу книгу, ці 22 числа журналу дали б видання на майже 900 сторінок друку, до якого слід додати зміст. Його можна поділити на такі основні теми, як військовознавча проблематика, мемуаристика, поезія, проза і т. д. з абетковим виказом авторів, які дали свій вклад у розбудову нашого журналу. Цей вклад цінний тим, що вони дали його безкорисно, без винагороди і без належного за цю найважчу, бо умову працю, гонорару. Це хіба одинока можливість вияву нашої вдячності і признання авторам, колишнім членам Гол. Управи і Ред. Колегії, як також усім іншим співробітникам журналу «Сурмач».

Рівночасно з цим, це упорядкований перегляд досягнень і праці Редакційної Колегії «Сурмача — Оси», і видавничої діяльності Гол. Управи.

Крім цього, в журналах є світлини, короткі дописи, листи до редакції, оголошення, звернення ГУ ОБВУ, військова хроніка, рисунки й ілюстрації, оповістки і т. п.

Окремим розділом треба відзначити сторінки відділу «Оса», яка почала появлятися від вересня 1959 р. З огляду на брак місця, ми обмежимося таким загальним зставленням, включаючи тут рівночасно карикатури, гуморески, афоризми, жарти і т. п., що появлялися в «Сурмачі» ще до появи відділу «Оса»:

ЗМІСТ ЖУРНАЛА «СУРМАЧ» ЗА 1955-63 РР. (ВІД І ДО 22-го ЧИСЛА ВКЛЮЧНО)

А). П О Е З І Я :

Ч. п.: Автор:	Назва	в Ч.	Стор.:
1. Антонич Богдан Ігор:	Батьківщина	19	20
2. Боеслав Марко	Передосінне	17	7
3. " "	Передвечірне	19	6
4. Бора Богдан	Мрія	22	16
5. " "	Жменя землі	"	20
6. Верес Микола	Конотоп	11	4
7. " "	Чупринці	13	2
8. " "	Прощай, дівча	"	5
9. " "	Трое імен	"	7
10. " "	Другові	18	27
11. " "	Падолист	20	10
12. " "	Він — вояк	"	18
13. Вірний М.	Марш УПА	6	29
14. Де-Ву Василь	Бридська елегія	4	3
15. " "	Конотоп	11	4
16. " "	Ти при вікні	12	3
17. " "	Свят Вечірній спомин	1	2
18. Дан Віра	Заклик із віддалі	10	4
19. Дзюба О. д-р В.	Якщо Господь не буде храму	2	4
20. " "	Триумфальна пісня Юдити	6	7
21. " "	Правила життя	8	8
22. " "	Про здоров'я — радість життя	9	6
23. Зеров Микола	Шевченкова могила	17	14
24. І. Є.	Ви кров'ю писали Бродів ім'я	9	4
25. Ірлявський Іван	Луни	19	21
26. Курпіта Теодор	Львів	16	2
27. Легіт А.	Шлях	18	2
28. " "	Пісня	22	22
29. " "	У рідному селі	"	29
30. Лисянський Борис	Пам'яті Гол. Отамана Петлюри	3	5
31. Олесь О.	Терновий вінок	3	4
32. Славутич Яр.	Савур-могила	18	27
33. Форись Ю.	Отче наш...	22	9
34. Франко Іван	Росіє!	6	22
35. Шевченко Тарас	Гомоніла Україна	7	3
36. Я.	Фронтний епізод	11	10

Б). ПРОЗА, ВОЄННІ НАРИСИ, ДРАМА:

Ч. п. Автор:	Назва:	В. Ч.	на стор.
1. Де-Ву Василь	Різдвяний вертеп	1	16
2. " "	Перша любов	6-7	26
3. Колдвел Тейлор	Чоловік на підвіконні	"	30
4. Луговий О.	З оточення (уривок з трилогії «Залізом і кров'ю»)	"	42
5. Томків Василь	В надії до останньої хвилини	10	10
6. " "	Кіт і політрук	15	16
7. " "	Остання атака	16	6

В). ВІЙСЬКОВОЗНАВЧА ПРОБЛЕМАТИКА, ІСТОРІЯ, ТАКТИКА, СТРАТЕГІЯ, РЕЦЕНЗІЇ НА ВІЙСЬКОВІ ТВОРИ, ОГЛЯДИ АКТУАЛЬНИХ ПОДІЙ І Т. П.

Ч. п.: Автор:	Назва статті:	в Ч.	на стор.
1. Б.-К. М.	Захід приготується до війни	1	11
2. " "	Формоза, її минулина та сучасність	3	8
3. Бартків Д.	Боротьба Ірляндії за самостійність (I)	5	31
" "	" " (II)	6-7	21
4. " "	Американська революція	9	15
5. " "	Американське стратегічне летунство	3	24
6. Б. М.	В країні боротьби за існування	5	20
7. " "	Маневр у війні	8	11
8. Вашкович В.	Напередодні зудару двох світів (I)	1	5
9. В. В.	" " (II)	2	4

10.	" "	Советська стратегія атомної доби	16	12
11.	Гартгоф Р. Л.	Із світу атома та нової зброї	3	6
12.	Д. В.	Громадянська війна в Іспанії	19	7
13.	Епро	Маршал Роммель в оцінці противників	10	29
14.	Є. І.	Проблема проводу у війську	9	7
15.	Зеленко К.	Головні труднощі американської оборонної політики	11	31
16.	" "	Чи ви знаєте? (коментарі, огляди)	"	31
17.	" "	Сучасні збройні сили Німеччини	12	9
18.	" "	Аналіза великих військових помилок (рецензії на праці А. Гутарда: «Бій за Францію» і Г. Шретера: «Сталінград»)		
19.	" "	Туреччина — мілітарна потуга над Чорним морем	12	12
20.	" "	Велика коштовність відсталості (рецензія на працю Франка Овена: «Взяття Сінгапуру»)	15	3
21.	" "	Найчорніший день британської імперії	15	19
22.	" "	Сучасний стан збройних сил ЗДА	15	20
23.	" "	Сучасний стан збройних сил ССРСР	17	8
24.	" "	Видатна аналіза воєнного знання (рецензія — Сиріл Фолс: «Мистецтво війни»)	18	19
25.	" "	Військова хроніка	18	24
26.	Зе-Ко	" "	12	15
	" "	" "	15	12
27.	" "	Переозброєння і модернізація американської армії	16	10
28.	" "	Зауваги до статті М. Мироненка п. з.: «Війна вирішальний засіб політики»	17	25
29.	" "	Карпатська Січ, її постановня, організація та бойові дії	13	12
30.	Като — старший	У двадцяту річницю постановня І УД УНА		
31.	Кетрос Д.	Збільшення етатів на оборонні цілі країн комуністичного блоку	2	12
32.	Кордуба Ф. пор.	До передісторії постановня І УД УНА	22	2
33.	К. Ф.	Хвилі і відбій	20	7
34.	К-ий	Олександр Великий	22	10
35.	Ксенон	Війна — вирішальний засіб політики (окремий додаток до ч. 13, форматом 8 стор. друку)	16	?
36.	" "	Де половці розбили князя Ігоря?	17	3
37.	Мироненко М.	Військова справа слов'ян у X-XII стол.	19	14
38.	Парамонів О.	Шевченко і військо	20	10
39.	" "	Сісу — ознака Фінляндії	18	6
40.	Попівський Є.	Російський колоніалізм під мікроскопом	4	14
41.	Рут Лін	Дія вертолетів у майбутній війні	19	3
42.	С. М.	Двосотлітня історія гранати	3	10
43.	Сверіда Б.	Третя формація цивільної оборони	4	8
44.	" "	П'ятидесятиріччя парашутизму	5	12
45.	" "	Розвиток ракет і ракетних моторів	10	7
46.	" "	Атомна експлозія та її ефект	10	15
47.	" "	Початки організації Червоного Хреста	8	17
48.	Томків Василь	Швейцарська армія	11	17
49.	" "	Кружляк — літаючий корабель	12	4
50.	" "	Що станеться з Французьким Чужинецьким Легіоном?	13	8
51.	" "	Озброєння сучасного летунства	17	19
52.	" "	Проблема протиатомних сховищ	18	13
53.	Ф. І.	Французький Чужоземний Легіон	20	5
54.	" "	Відень — твердиня	1	12
55.	" "	«Гоум Гард» в 1940-45 рр.	1	22
56.	" "	Збройний спротив у ССРСР	3	13
57.	" "	Століття Хреста «Вікторії»	3	16
58.	" "		8	16

Статті без заповдання їх авторів:

60.	—	Перспективи Заходу в атомній війні	2	10
61.	—	Що нового в техніці?	2	17
62.	—	" " "	5	16
63.	—	Розшуки за новою зброєю	5	14
64.	—	Як працює радар	5	15
65.	—	Оборона проти атомних стрілен	5	17

66.	—	Оборона Європи	6-7	37
67.	—	Про Суецький канал	8	5
68.	—	Шпигунська афера в цісарській Австрії	6-7	15
69.	—	Модернізація британської фльоти	20	16
70.	—	Зміна організації французьких збройних сил	"	18
71.	—	Світляні промені — зброя майбутнього	"	19

Г). РЕЛІГІЙНА ТЕМАТИКА

1.	Малиновський о. Мітрат А.	Різдвяне Послання	1	3
2.	Молчанівський Протопресв. С.:	Різдвяне Привітання	1	5
3.	Дзьоба о. д-р В.	Книга Юдит (I.)	4	3
4.	" "	Книга Юдит (II.)	5	7
5.	Кетрос Д.	Українське Різдво Христове	5	3

Г). ОГЛЯДИ, РЕПОРТАЖІ, ДОПИСИ І Т. П. З ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНОСТІ ОБВУ ТА ІНШ. українських комбатантських організацій

Ч. п. Автор:	Назва статті:	в Ч. на стор.	
1.	Бітнер проф. Вільям:Ознайомлення з Україною	21-2	30
2.	(—) Праця й турботи клітин ОБВУ	1	19
3.	(—) До завдань ОБВУ	3	25
4.	(—) З діяльності клітин ОБВУ	5	36
5.	(—) Праця в клітинах ОБВУ	6-7	51
6.	(—) Бувші »Корпусяки« в Англії	6-7	36
7.	(—) ОБВУ відзначає свято Покрову	8	35
8.	(—) Бувші вояки І УД УНА — полонені у В. Б.	8	7
9.	(—) ХІ Річні Загальні Збори ОБВУ	9	25
10.	(—) Праця в клітинах ОБВУ	9	29
11.	(—) Завдання і праця в ОБВУ	11	25
12.	Ве-ко М. І.	Вшанування пам'яті поляглих вояків	18 21
13.	Верес Микола	Вояцький З'їзд у Лондоні	20 20
14.	Вітошинська І.	Перегляд укр. ноші (зі З'їзду ОБВУ)	11 27
15.	Де-Ву Василь	Нам треба застановитись...	13 8
16.	Л-кий В.	Свято Бродів в Олдгамі	15 20
17.	Тік	Заг. Збори Відд. ОБВУ в Ноттінггамі	18 28
18.	"	Зелені Свята на Інвалідській Оселі	19 20
19.	Томків В.	З життя Відділу ОБВУ в Болтоні	4 24
20.	Учасник	Окр. конференція ОБВУ в Лестері	17 28
21.	"	ХІV Загальні Збори ОБВУ	19 22
22.	Федчиняк І.	Проф. д-р В. Щербаківський	6-7 8
23.	Ф. І.	Загальні Збори ОБВУ	4 21
24.	" "	Укр. пісня — його нац. гордість (фрагменти з концерту М. Скали-Старицького,	8 28
25.	" "	На советській виставці в Лондоні	17 27
26.	Юзик д-р Павло	Укр. ветерани канадських збройних сил	15 7
27.	(—)	Резолюції ХІV Заг. Зборів ОБВУ	19 25
28.	(—)	Фундатори пропам'ятної таблиці у Брадфорді	19 29
29.	(—)	ОБВУ при праці	20 23
30.	(—)	26-ий Крайовий З'їзд УСГ у Канаді	20 25
31.	(—)	Присяга І УД УНА	21-2 9
32.	(—)	Меморандум-протокол	21-2 42

Д). РЕДАКЦІЙНІ СТАТТІ:

Ч. п.	Назва статті:	В Ч.: на ст.:	
1.	ЗАМІСТЬ ПЕРЕДОВИЦІ	1	1
2.	ФРОНТ — ЗАВ'ЯЗОК КОМБАТАНТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	2	1
3.	ВІД РЕДАКЦІЇ	2	32
4.	ГЕРОЇ ЗБРОЙНОЇ СИЛИ	3	1
5.	ЧИ ДІЙСНО МИР?	4	1
6.	ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!	5	1
7.	ГОРДИСТЬ І СИЛА УКРАЇНСЬКОГО ВОЯКА	6-7	2
8.	З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ	8	1
9.	В ДУХОВІЙ ВАРТОСТІ НАРОДУ — ЙОГО СИЛА	8	3
10.	СЬОГОДНІ І ПРОБЛЕМИ МАЙБУТНЬОГО	9	1

11. НАЗУСТРІЧ МАЙБУТНЬОМУ	10	1
12. ПОВЕРНЕННЯ В КРАЇНУ ЮНИХ ДНІВ	11	1
13. ЧОМУ ДИПЛОМАТИЧНА ГАРЯЧКА?	12	1
14. СПОЧИНЬ!	12	1
15. КОЛИ ЗАСЯЄ ВІФЛЕМСЬКА ЗІРКА	13	1
16. У ВОРОТЬБІ З ВОРОГОМ	14	1
17. ПО-СТАРОМУ	15	1
18. ГЕРОЇЗМ	16	1
19. ЧИ НАШІ ЗАВДАННЯ ЗМІНИЛИСЯ?	17	1
20. НАША ВІЙСЬКОВА СПРАВА	18	1
21. БУДЬМО ГОТОВІ — БУДЬМО ОБ'ЄДНАНІ (ТІК)	19	1
22. ДО РІДНОГО ВІФЛЕМУ	20	1
23. 20-ті РОКОВИНИ І-ї ДИВІЗІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АРМІЇ	21-2	2

Е). МЕМУАРИСТИКА, СПОМИНИ, СПОГАДИ

Ч. п. Автор:	Назва:	в Ч.	стор.
1. Вацяк Іван	Три рунди	6-7	23
2. Ващкович В.	Трагічна дата мого пам'ятника (I)	1	15
3. " "	" " " " (II)	2	27
4. " "	" " " " (III)	3	17
5. " "	" " " " (IV)	4	10
6. " "	Велика та пуста кишень	10	19
7. " "	Десятник Дорош	11	11
8. " "	Ріміні дванадцять літ пізніше	12	14
9. " "	Німецька політика у дзеркалі пропагандивних летючок	19	26
11. В. Г.	Три свічки	21-2	39
12. " "	Свят-Вечір серед друзів	5	10
13. " "	Ганна і комісар	6-7	39
14. Візньович І.	У день листопада	8	9
15. " "	Спогади вояка У.С.С. (I)	12	6
16. " "	" " " " (II)	15	9
17. " "	" " " " (III)	17	23
18. " "	Спомини із молодих років	19	18
19. Віра Гнат	Від УВО до 1941 року	5	18
20. " "	Моя мати в день свята Покрову	6-7	4
21. " "	Великодні дзвони	1	9
22. " "	З китиці квітів синові	3	21
23. " "	День перемоги	4	17
24. " "	Його вірую в день народження	5	26
30. Д. М.	Тяжкий шлях дивізійника-емігранта	6-7	17
25. В. М.	По мундур	18	3
26. ГалКа	Сміх крізь сльози	20	3
27. " "	Казка	21-2	22
28. Гоцький В.	В запасному полку Дивізії	21-2	16
29. Дябога сотн. М.:	У боротьбі за державність		
31. (—)	Кілька фактів про моїх вояків-дивізійників Боротьба і перемога	2 12	19 3
32. Зеленко К.	Пилип Коновал — канад. українець, відзначений хрестом «Вікторії» за виїмкову хоробрість (лист до редакції)	9	31
33. Ковалюк М.	Верховино, світку ти наш	9	19
34. " "	Казка про чарівну сопілку	13	4
35. Київлянка Віра	В останній хвилині	2	8
36. Маслій Петро	В нове життя...	13	6
37. Петруняк-Снакова	Думками в минуле... (I)	8	25
38. " "	" " " " (II)	9	22
39. Попівський пор. Є.	Увінчані славою	11	5
40. " "	Тарас Шевченко і море	17	14
41. Перебийніс сотн. В.	Більше мужности, пане поручнику!	6-7	14
42. Сянський Ф.	В день української фльоти	10	5
43. Фостун д-р С. М.	Декабристи в Україні	17	16
44. Шило В.	В похід...	13	3
45. Харченко О.	Повстанець Хрестовий	2	8
46. Ю.	З концтабору до польського корпусу	2	21
47. Якуб'як пор. М.	Добровільці	21-2	20
48. Галка	Глядить з неба Різдвяна Зірка...	18	3

Карикатури:

Карикатура — очевидно, добра карикатура, — це найголовніший чинник, яким друкований журнал чи газета вже з першого погляду збуджує у нас усмішку. Рівночасно, світлина, рисунок і, зокрема, карикатури роблять популярний журнал різноманітним і збуджують зацікавлення навіть у вибагливого читача.

Треба гадати, що редактори першого числа «Сурмача» навіть не думали про ілюстрації чи карикатури, бо про таких майстрів пензля і туші, як напр., «Ко-ка», «Го-Го», «еМ-еФ», «АК», «Во-Ка» й інших і слід загув. Всі вони, мабуть, за океаном. А це ж були ті, що ілюстрували колишню римінську «Осу» в Італії і коротко в Англії. Не диво, що в першому числі «Сурмача», який появився на самі Різдвяні Свята в січні 1955 р., крім трьох світлин, не було ніяких інших рисунків.

Та, почавши від 2-го числа, «Сурмач», а далі і відділ «Оса» стає чимраз краще ілюстрованим різними рисунками і головню карикатурами. Деякі з них більше чи менше вдалі, та переважна їх частина таки дійсно комічна. В деяких видно вправну руку, в інших, можливо, потрібно було більше виробленості. А що кожний із наших карикатуристів не є затруднений по цьому фаху професійно, це ще тим більше підкреслює здібність української людини, і треба жаліти, що ОБВУ не в силі їх належно винагородити за ці труди. А це дало б для них можливість поглиблення і розвитку свого таланту, а з ним і професійної користі.

Карикатури можна б розрізнити чи поділити окремо на політичні, побутові й інші. Цього свідомо не робимо. В інших (не еміграційних!) умовах, всі ці, які дали свій вклад повного посвяти труду для нашого журналу, можливо, стали б мистцями-спеціалістами чи фахівцями в різних галузях журналістики. За таких вони покищо себе не

вважають і не бажають ніякої оцінки чи вирізнєння, а тому ми обмежуємося поданням їхніх прізвищ чи ініціалів з числом прийнятих і використаних в журналі карикатур; ТОМКІВ — 18; С. БАР — 7; СЛАВ-КО — 4; С-КО — 4; І-ВО — 3; Р. Г. — 3; Р. ГЛУВКО — 1; ДА-БАЙ — 1.

Крім цих, у числі «Сурмача — «Оси» за січень-травень 1963 р., яке присвячене 20-річчю постання І УД УНА, редакція дозволила собі використати декілька праць з римінської «Оси», вшановуючи тим способом її найвизначніших карикатуристів «Го-Го», «еМ-еФ», «Во-Ка» і «Кока». Всіх карикатур, поміщених в гумористичному відділі «Оса», — 45.

Гумористична поезія:

Хоч цей рід гумору не багатий (всього дев'ять віршів), деякі з віршів, такі, як, напр., «Вересень», «З Новим Роком», «Моя світгарт», «Будуть «ОСУ» друкувати» й інші, — видержані ритмікою. Нема сумніву, що своєю якістю їм дуже далеко до майстерности, але автори повищих — це колишні співробітники римінської «Оси» — Де-Ву та Кирпатий і якісно ні в чому цього колишнього рівня не знижують. Інші вірші — це спроби молодих аматорів, і треба сподіватися, що й у майбутньому чимраз більше буде таких, які користатимуть із сторінок «Оси», пробуючи свої авторські сили.

Вірші і їх автори: «Вересень», «З Новим Роком» — Де-Ву; «Будуть «Осу» друкувати!», «Моя світгарт», «А тисячка пропала...» — Ва-Том; «Осо моя...», «Щоб вона простерла крила», «Чому мавпуємо ми?» — Юхим Дим і «Згадую Фесю» — Федько Липкий.

Треба на цьому місці згадати, що в багатьох випадках, оригінали цих віршів, а також й інших гуморесок, жартів тощо, були змінені («друкарський чортик») не з вини редакції, в чому потерпів як тон, так і якість оригіна-

лів. При цій нагоді редакція шановних авторів перепрошує.

Гумор прозою:

Цей рід гумору найбагатший і в «Осі» найсильніше заступлений. До нього відносяться такі популярні шпальти, як «Листи до Ридахтіра» — Міська Макольондри, що приносили стільки розваги читачам «Сурмача», вже від першого числа, а їх появилася 12; вслід за цим появлялися збірки гуморесок і жартів п. з. «Записки Петра Шпильки» або «Анекдоти», зібрані п. В. Томковим.

З появою окремого відділу «Оси» уведено різноманітні колонки, як, напр., «Вісті зі старого гнізда» — сатира на теми різних явищ підсоветського побуту в Україні; «Оса зачула, що...» — гумор з еміграційною тематикою та «Анекдоти про дивізійного героя Міська Макольондру — пера Макольондри. З його виїздом за океан «Оса» втратила не тільки свого найбільш «плодовитого» співробітника, а й редактора цього відділу. Мимо цього, редакція «Сурмача» рішила продовжувати почату працю далі, тож при допомозі ряду співробітників «Оса» вилітає і жалить із появою кожного числа «Сурмача».

До найкращих гуморесок, що з'явилися в «Осі» на протязі її існування, треба ще, крім повищого, віднести «Листи Пилипа Люшні», «Про це і про те» — Зе-ко; «Листи до редакції» — Невільника, Горпини Макух і т. п.; «Новий словар»; «Дай йому яйце» — В. Томківа; «Не вміла оцінити» — Панааса Кушченка; «От колись було...» —

Євгена Кравченка й інші. Останньо, для відзначення своєї попередниці — рімінської «Оси», що появлялася циклостилевим способом, уведено нову сторінку під загальною назвою — «Що писала «Оса» 16 років тому». Найкращим у цих «сторінках» це «Лист бомбардієра Юзька Макольондри», «Таборова хроніка», «Лист Федя Юшки», «Юхим Валило і Трохим Пахнило політують», «Меморандум», «Що ми?» та інші.

Крім цього, на загальний дорібок гумору в «Сурмачі-Осі» — складаються сотні жартів, гуморесок, афоризмів тощо. Самих додатків — «Оси» — з'явилося 9 чисел, що разом дають 56 сторінок друку. Коли б до цього додати ще гумор із попередніх чисел «Сурмача» — це була б брошура-збірка розміром близько 100 сторінок друку. В наших, незавидних еміграційних умовах життя, майже забуто про притаманний українському народові традиційний настрій сміятися крізь сльози, серед горя співати пісні...

Повертаючись іще раз до загального зіставлення про журнал «Сурмач», належить відзначити ще такі дані: За звітний час появилася 22 числа «Сурмача», з яких 6-7 і 21-2 були подвійними; в них, крім 45 карикатур, використано 105 світлин і 53 рисунки-ілюстрації. Серед останніх, гідний уваги малюнок «Броди» Г. Кульчицького.

Зверхнім виглядом, «Сурмач» змінював свою обгортку три рази, з яких перша (числа: 1. 2, 3, 4 і 5-те) — роботи В. Микули, друга (6 до 20-го числа включно) — І. Волощак і остання обгортка — роботи проф. Р. Лісовського.

*Посвячення прапору Відділу ОБВУ в Аштоні, якого довершив
о. Я. Гаврилюк.*

Члени Відділу ОБВУ в Брадфордї зі своїм прапором.

»Українські мечі перекуваються на рала тільки тоді, коли гасло — незалежна українська держава — перетвориться в дійсність і забезпечить отому ралові можливість зужити землю родючу не для потреб третього, або другого з половиною інтернаціоналу, а для устаткування та зміцнення власного державного добра і збагачення рідного народу».

Симон Петлюра

*Посвячення прапора Відділу ОБВУ в Рочдейлі, якого довершив
о. рад. Бабій.*

Члени Відділу ОБВУ в Рочдейлі зі своїм прапором.

*Посвячення прапора Відділу ОБВУ в Олдігамі, якого довершив
о. д-р В. Дзьоба.*

*Члени Відділу ОБВУ в Ноттінгемі зі своїм прапором під час апелю
в річницю Бродів 1960 р.*

**»... ДЕРЖАВНА САМОСТІЙНІСТЬ Є ГОЛОВНА УМОВА ІСНУВАННЯ НАЦІЇ, А
ДЕРЖАВНА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ Є НАЦІОНАЛЬНИМ ІДЕАЛОМ У СФЕРІ МІЖ-
НАЦІОНАЛЬНИХ ВІДНОСИН...«**

Микола Міхновський

*Посвячення прапору
Відділу ОБВУ в Ко-
вентрі, якого довер-
шили о. капелян М.
Маркевич і о. д-р І.
Музичка.*

*Панахида на могилі Неві-
домого Вояка в Ковентрі,
в часі українських Зелє-
них Свят, яку відправив
о. д-р С. Вівчарук.*

СУСПІЛЬНО-ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Як уже говорилося вище, першим творцем українського організованого життя у Вел. Британії було вояцтво різних альянтських армій українського походження, що внаслідок повоєнних подій знайшлося на цьому терені. В слідуючих роках прибули тут тисячі українців в характері «добровільних робітників». Деякі виявили високу національну свідомість і включилися в

організоване життя. Однак безнадійність і непевність завтрашнього дня, як також нервозність і доривочність побуту по таборах скитальців у Європі, а відтак у гостелях В. Британії, дещо зумовлювали такі прояви. Щойно з виходом бувшого вояцтва І УД УНА на волю позначається великий розмах українського організованого суспільно-громадського життя.

Члени Відділу ОБВУ в Мідлетоні зі своїм прапором.

Ще як воєннополонені, «дивізійники» в усіх таборах свого перебування у Вел. Британії створили хоріві, театральні, танцювальні, музичні (оркестри) та інші мистецькі групи, а також різні спортивні дружини, хоч жили, в порівняно куди гірших умовах. У всіх таборах відновлено відділи «Просвіти», які діяли на взір тієї, що постала в таборі Ріміні. Організовано різні курси (головно вивчення англійської мови, українознавства й інш.), уряджено бібліотеки, таборіві каплиці, театральні залі, спортивні грища, вистави, творено різні аматорські ансамблі і т. п. З виходом на волю бувші дивізійники відразу вступають масово у вже існуючу громадську установу СУБ ще більше збагачують її своєю діяльністю. Майже всюди бувше вояцтво бере ініціативу в свої руки, стає організатором різних заходів і очолює й інші установи, — як центральні, так і теренові. Все це — незаперечні факти.

Все ж таки, коли хочемо в цьому скромному збірнику відзначити діяльність ОБВУ в суспільно-громадському секторі, то мусимо підкреслити її загальноукраїнський характер, як і всієї

діяльності ОБВУ, за винятком організаційної. Бо коли остання (організаційна) ділянка мала, передусім, за ціль включення в членство ОБВУ усіх українців, бувших вояків, то всі інші ділянки роботи ОБВУ були і є спрямовані для загальноукраїнської справи. У видавничій і вишкільній ділянках, в різних імпрезах, рефератах, доповідях, з'їздах, уладжуваних як Централю, так і низовими клітинами ОБВУ, бере участь широкий загал українського громадянства.

До таких загальногромадських імпрез, які є щорічно відзначувані майже всіми Відділами ОБВУ у Вел. Британії, відноситься свято св. Покрову — свято Української Зброї. На практиці п'ятнадцятирічної діяльності ОБВУ — це свято стало символічною необхідністю, своєрідним обов'язком, до якого кожночасна Управа Відділу чи Гуртка старанно готувалася. До інших традиційних свят, влаштовуваних виключно клітинами ОБВУ, належать річниця бою під Бродами, свято Моря, Листопадовий Зрив, свято Героїв і інш. В міру спроможностей окремих Відділів, ці річниці відзначаються багатою програ-

Репрезентативний хор «Гомін» із Манчестеру. Диригент Я. Бабуняк.

мою, з участю наявних на місцях або запрошених мистецьких сил. Окружні Зв'язкові Централі ОБВУ, мимо цього, влаштовують одне з цих свят, як окро-
 ружне, з участю членства і громадян-
 ства цілої округи. В таких випадках,
 як правило, беруть участь найкращі
 сили округи: балетні гуртки, хори, де-
 кляматори, солісти. Окремі клітини
 ОБВУ виявляють власну ініціативу і,
 крім вищезгаданих, влаштовують річ-
 ниці трагічної смерті Гол. Отамана Си-
 мона Петлюри, полк. Євгена Коноваль-
 ця і ген.-хор. Тараса Чупринки, День
 Незалежності і Соборності — 22-ге
 Січня, Крути, Базар й інші. Гол. Упра-
 ва ОБВУ раділа цим виявам ініціативи
 та тільки доручала низовим клітинам
 уважати, щоб ці імпрези не були пов-
 торюванням того, що роблять і чим
 займаються інші установи. У рефера-
 тах про окремі історичні події, вида-
 ваних ГУ ОБВУ, підкреслювано їх вій-
 ськовий аспект. Таким чином, розгля-
 даючи минуле України, славні битви
 українського лицарства, княжих дру-
 жинників, козацтва, подвиги і невдачі
 Визвольних Змагань, аж до боїв УПА
 і І УД УНА, розбуджувано зацікавлен-
 ня до військового минулого серед ук-

раїнського громадянства. До найбільш
 удалих імпрез цього роду треба зара-
 хувати відзначування в 1959 р. 300-
 річчя перемоги української зброї під
 проводом гетьмана України Івана Ви-
 говського над тричі переважаючими
 військами під Конотопом. На дору-
 чення ГУ ОБВУ, в цьому році відбули-
 ся на терені Вел. Британії величаві
 відзначення цієї події в усіх Відділах
 ОБВУ і, крім цього, окружні, по всіх
 округах.

Управи клітин ОБВУ в терені є часто
 ініціаторами відзначувань різних роко-
 вин у всегромадському масштабі, або
 беруть участь в організуванні різних
 імпрез іншими громадськими устано-
 вами. До найповажніших імпрез, в які
 Гол. Управа ОБВУ дала великий вклад
 праці, треба зарахувати ювілей (по-
 кійного тепер) проф. В. Шербаківсь-
 кого, Шевченківський Комітет, Свято
 Героїв, коронацію короля Данила, різні
 протестаційні акції, тощо.

Велику роллю в усіх цих акціях,
 святкуваннях й імпрезах виконують
 місцеві мистецькі сили, на терені Вел.
 Британії, як хори «Гомін» під кер.
 проф. Я. Гордія з Манчестеру; «Дібро-
 ва» під кер. п. Я. Гаврилюка з Брад-

Репрезентативний балет «Орлик» із Манчестеру під мистецьким керівництвом Петра Дністровика, який часто виступав у програмах ОБВУ.

форду; хор ім. М. Лисенка з Ноттінг-гаму під кер. п. О. Пицка та інш.), танцювальні групи («Орлик» під кер. п. П. Дністровика з Манчестеру, «Лиман» із Лондону під кер. пп. М. Гайви і М. Ткачука; «Запорожець» із Ноттінг-гаму під кер. п. В. Луцака та інш.). В усіх цих мистецьких групах, левина частина виконавців — бувші воїни і члени ОБВУ, вони, однак, прикріплені до СУБ-у або СУМ-у. До мистецьких груп ОБВУ належали: хор «Луна» з Рочдейлю, керований п. М. Стеком, а після його виїзду за океан п. В. Настичем; танцювальна група ОБВУ під кер. п. П. Максимовича і театральний аматорський гурток — обидві групи з Рочдейлю. На сьогоднішній день, на жаль, при ОБВУ не існують ніякі мистецькі сили.

Всі вищезгадані групи є загальновідомі і популярні серед українського громадянства, а, щоб внести урізноманітнення в нашу еміграційну буденщину, Гол. Управа рішила уможливити приїзд славного тенора бельгійської ко-

ролівської опери в Брюсселі Мирослава Скали-Старицького. Його концерти в Лондоні, Манчестері, Бредфорді, Болтоні, Ноттінггемі і Ковентрі мали великий успіх і залишаться надовго в пам'яті українців у Вел. Британії, як найкращі спомини. Це вдале під кожним оглядом турне Мирослава Скали-Старицького започаткувало приїзд мистців д-ра Аристиди Вирсти — соліста-скрипаля та баритона Олега Нижанківського в слідуючому, 1957-му році, які в жовтні і листопаді дали 6 концертів: в Бедфорді, Лондоні, Болтоні, Бредфорді, Ковентрі і Манчестері. Цього самого року, в грудні славна співачка, Євгенія Зарицька (меццо-сопрано), дала три концерти в Лондоні, Бредфорді і Ноттінггемі. З огляду на великі кошти, Гол. Управа не була в силі влаштувати концерти в місцевостях меншого скупчення українців, а також і артисти були обмежені часом. Проблему розв'язувано в той спосіб, що доручено Управам клітин ОБВУ в околицях організувати приїзд членства до згаданих міст.

Хор бувших вояків у таборі Бордон — 1948 р.

*Президія урочистих зборів для відзначення 20-річчя УПА, що відбулося 14. 10. 1962 р. в Сант Панкрас Голл в Лондоні.
Промовляє генерал-майор Гілтон (англієць).*

Дівочий гурток мішаного балету «Лиман» із Лондону під мистецьким керівництвом М. Ткачука, який часто виступав у програмах ОБВУ.

ВОЯЦЬКІ З'ЇЗДИ ОБВУ

До найбільших імпрез розвагового характеру, що забирали чимало часу, труду й зусиль усім керівним чинникам ОБВУ в Централі й низових клітинах, треба, однак, зараховувати великі з'їзди вояцтва. Всюди, в цілому терені, місяцями йшла гарячкова підготовка, влаштовувано популярні забави з танцями й виборами місцевих «королев краси», конкурси, організовувано середники транспорту членства на місце з'їзду і т. п.

Перший із цих з'їздів відбувся в днях 26-7 жовтня 1957 р. в Брадфорді, під патронатом св. Покрову і в 40-річчя І-го Військового З'їзду в Києві та в 10-річчя роковин масового прибуття українського вояцтва до Великої Британії.

Офіційну частину З'їзду відкрив гол. ГУ ОБВУ — сотн. М. Білий-Карпинець, відтак промовляв пор. Р. Борковський («Сорокліття українського війська») і пор. Костянтин Зеленко («Україна і її боротьба» — англ. мовою). В мистецькій частині були такі виконавці: бари́тон Олег Нижанківський і скрипаль-музиколог д-р Аристид Вирста, які прибули із Женеви, а з ними при фортепіані д-р Стефанія Туркевич-Лукіянович; хор «Гомін» із Манчестеру під дир. проф. Я. Гордія, хор «Діброва» з Брадфорду під дир. п. Я. Гаврилюка і балет «Орлик» із Манчестеру під кер. п. П. Дністровика. Увечері відбулися вечерниці і забава з танцями, на якій жюрі обрало панну Олю Катігроб королевою краси ОБВУ, а п-ну Галину

Мирослав Скала-Старицький — оперний співак-тенор.

Ломанів і Любомиру Євдошенко — княжнами. В цьому конкурсі взяло участь понад 20 жінок і дівчат. Крім цього, Управою ОБВУ було заплановано ряд інших конкурсів, як, напр., урядження хати в укр. стилі, урядження модерної хати, городу, верстату, конкурс на найкращі моделі ручних виробів тощо. Гідним уваги експонатом була скрипка з 16.000 надпалених сірників, роботи п. Телюка з Редінгу. Пані А. Стовбан із Ноттінггаму здобула перше місце в конкурсі уладження хати.

На другий день З'їзду, в неділю, після Богослужень в обидвох укр. церквах, відбулися дебати та вечір дискусій, про що вже була мова.

В загальному, цей перший З'їзд, на який прибуло понад 2.000 учасників з усіх закутків Вел. Британії, дав їм можливість зустрічі і приніс таке велике моральне піднесення в рядах членства ОБВУ, що Гол. Управа рішила влаштовувати такі з'їзди кожного року, помімо великих коштів, зусиль і труду.

Другий Крайовий З'їзд українського вояцтва відбувся знову в Брадфордї, в дні 22-го листопада 1958 р. Програма цього З'їзду в мистецькій частині була набагато краща і багатша, ніж у минулім році. В ній брали участь: хор «Гомін» із Манчестеру — дир. проф. Я. Гордій; хор «Діброва» з Брадфорду — дир. п. Я. Гаврилюк; хор ім. М. Лисенка з Ноттінггаму — дир. п. О. Пицко; танцювальні групи — «Лиман» із Лондону під кер. В. Слободяна та «Запорожець» із Рочдейлю під кер. п. П. Максимовича. Крім згаданих, виступав також відомий на нашому терені соліст-баритон бандурист п. Ярослав Бабуняк. Великою несподіванкою для учасників З'їзду була присутність проф. д-ра Володимира Кубійовича, який виступив зі словом до бувших дивізійників. Крім нього, з промовою («Дивізія — Українська Національна Армія») виступав пор. Г. Дорожівський.

Володимир Луців — тенор і бандурист.

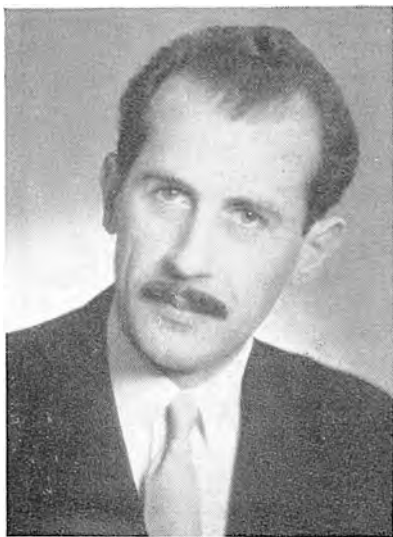
Ф. Мудра — талановита молода скрипачка.

Олег Нижанківський — оперосий співак-баритон.

Євгенія Зарицька — оперова співачка — меццо-сопрано, яка, як і всі інші українські митці, збагачувала програми концертів ОБВУ.

Проф. д-р Аристид Вирста — скрипаль.

Цей, другий Великий З'їзд, який також відкрив гол. ГУ ОБВУ сотн. М. Білий-Карпинець, відбувався в 15-річчя створення І УД УНА.

В другій, розваговій частині З'їзду відбулися конкурси краси, які здобули: п-на С. А. Кацедан — королева, і пані: О. Костюк та Х. Глуховецька — княжни. Пані Наталія Мулька з Брадфорду — здобула першу нагороду за її полтавський стрій. В журі конкурсу брали участь пані І. Вітошинська, проф. Р. Лісовський і проф. д-р В. Кубійович.

Новиною в цьому З'їзді були виступи рецитаторів із Ноттінггему та «Міська Макольондри», який своїми комічними «гецами», виголошеними в «арго» львівських батарей, розсмішив публіку до сліз.

Третій Великий Вояцький З'їзд відбувся в Рочдейлі під кличем: «Не Переяслав, а Конотоп — вислів волі України!». З'їзд проходив у найбільшій залі міста — «Тавн Гол» в дні 30-го січня 1960 р. Програму З'їзду відкривав знову голова ОБВУ, а з промовами про битву українського козацтва під Конотопом виступали інж. Т. І. Кудлик і пор. К. Зеленко (в англ. мові). В мистецькій частині брали участь хори з Брадфорду і Рочдейлю «Діброва» — дир. п. Я. Гаврилюк і хор ОБВУ «Луна» — дир. п. В. Настич, а також танцювальна група «Запорожець» із Рочдейлю під кер. п. П. Максимовича. На високому мистецькому рівні були виступи духової оркестри англійських комбатантів, які в своєму репертуарі мали поважне число точок праць українських композиторів. Виступ коміка-гумориста «Міська Макольондри» доповнював багату програму, якою вдало керували пп. М. Гайва і В. Томків — члени Гол. Управи. Після концерту посадник міста запросив на офіційну гостину членів Гол. Управи ОБВУ і представників Старшинського Клубу. Першість в укр. ноші здобула вдруге пані Н. Мулька, а в конкурсі краси була обрана королевою п-на Рута Царук. Великим позитивом цього З'їзду, був факт, що ряд льокальних англійських часописів помістив обширні ілюстровані репортажі, а місцевий «Рочдейл Обзервер» більше,

Петро Дністровик — балетмайстер і мистецький керівник «Орлика» з Манчестеру.

ніж одну цілу сторінку, про український Вояцький З'їзд.

Четвертий З'їзд відбувся поновно в Брадфорді в дні 5-го листопада 1960 р. в свято Покрову — свято Українських Військ. У ньому взяли участь: танцювальна група «Орлик» із Манчестеру під кер. п. П. Дністровика, хор «Діброва» з Брадфорду — дир. п. Я. Гаврилюк, струнна оркестра СУМ-у з Брадфорду, співаки-солісти баритон М. Мінський і тенор В. Луців та скрипалька п-на Ф. Мудра.

Акомпаніював на піаніно п. М. Льюбер.

Офіційну частину свята відкрив голова ОБВУ сотн. М. Білий-Карпинець, а промови в українській і англійській мовах про значення св. Покрову серед укр. вояцтва й народу виголосив пор. К. Зеленко. Велика забава після концерту з програмами різномірних конкурсів була в цьому році, мабуть, найбільш величавою. Крім конкурсу популярності, який здобули п-на Тамара Якуба — королева, і Галина Галік та Галя Когут — княжни, були конкурси на укр. народній стрій, нагороди за який здобули пані Євгенія Рубель і А. Ластовецька, а також конкурс на стрій української військової медсестри.

П'ятий із черги Вояцький З'їзд відбувся у Брадфорді, дня 18-го листопада 1961 р. Подібно як і в попередніх роках, його відкрив голова ОБВУ — сот. М. Білий-Карпинець. Після привітів, усних і письмових, що їх відчитав секретар

ОбВУ — д-р С. М. Фостун, виголосив доповідь пор. К. Зеленко.

Далі слідувала мистецька частина, в якій брали участь: — Е. Фостун (сопрано), В. Луців (тенор) і Любомир Горницький (піаніст), а також мішаний хор із Бадфорду та балетна група «Лиман» із Лондону.

В цій же частині програми була зачитана резолюція, засуджуюча Б. Сташинського вбивника провідника ОУН С. Бандери та Лева Ребета, яку прийвни прийняли й одобрили оплесками.

В другій, розваговій частині З'їзду було обрано Галину Галик королевою, а Галину Когут і Софію Смолич княжками.

Шостий Вояцький З'їзд відбувся цим разом у Лондоні, дня 24-го листопада 1962 р. Цим З'їздом ОбВУ відзначило 20-річчя постанови УПА — 1942 р. З'їзд відкрив голова ОбВУ — сот. М. Білий-Карпинець.

В мистецькій частині виступали: — В. Луців (тенор), він теж виконав декілька точок з Ярославом Бабуняком на бандурі зі співом. Атракцією вечора був виступ В. Луціва в дуєті з дружиною Лесею (ліричне сопрано).

В програмі брав участь балетний гурток «Лиман» із Лондону під керівництвом М. Ткачука.

Програмою керував інж. хор. Т. І. Кудлик, виявивши здібності доброго конференсіє.

В другій, розваговій частині відбувся вибір королеви та княжних. Королевою була вибрана — Геня Маскова, а княжками — Стефа Нестор і Ірина Дзундза.

Сьомий Вояцький З'їзд відбувся у Рочдейлі, дня 28-го вересня 1963 р. Відкриваючи З'їзд, голова ОбВУ — сот. М. Білий Карпинець проголосив, що цьогорічним З'їздом українське воляцтво відзначає 20-річчя створення І-ої Української Дивізії «Галичина».

Після привітів, усних і письмових, що їх відчитав інж. хор. Т. І. Кудлик, доповідь виголосив д-р С. М. Фостун. У мистецькій частині виступали: — балетна група «Лиман» із Лондону, Я.

Бабуняк (баритон) і брати (валійці) В. і Г. Джонс-и (тенор і піаніст), яких публіка заслужено нагородила бурєю оплесків. Перший раз у програмі З'їздів ОбВУ виступали юнаки — І. Чуб — бандура, Ф. Мороз — акордеон. Пан П. Татарин продеклямував вірш — «Вірую».

В другій, розваговій частині вибрано Дануту Чуба — королевою, а Стефу Нестор і Галину Максим'юк — княжками.

Того ж вечора, БіБіСі північного району передало в своїй програмі новин про З'їзд українських волків.

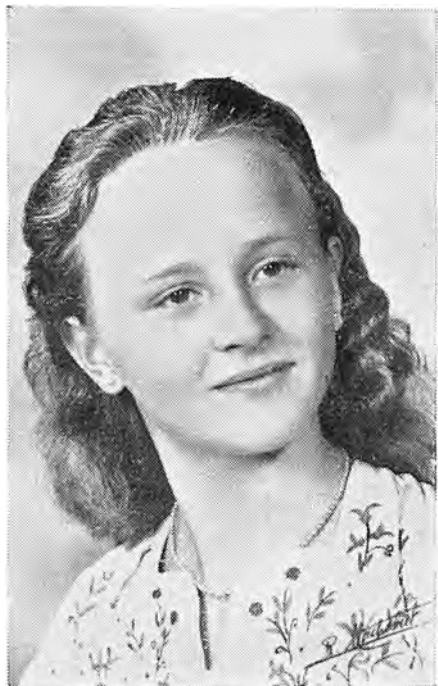
Редактор пор. Ф. Кордуба — промовляє на Вояцькому З'їзді в Рочдейлі, 1962 р.

КОРОЛЕВИ КРАСИ ОВУ

1957 — 1964

*Оля Катігроб — королева та Галина Ломанів і Любомира
Євдошенко — княжни. 1957/58 рр.*

* *

*

І знаєш, це справді співає
 Любов у лицарській душі
 До дівчини, якої не знає;
 Чув тільки про неї пісні чужі.

(За Данте)

* *

*

*Стефа Кацедан — королева (зліва)
 та учасниці конкурсу краси (внизу).
 С. Кацедан друга справа. Княжнами
 були вибрані О. Костюк і Х.
 Глуховецька. 1958/59 рр.*

Рута Царук — королева серед учасниць конкурсу краси. Княжнами були вибрані Галина Максим'юк і Джуліяна (італійка). 1959/60 рр.

Галина Галик — королева Галя Когут і Тама́р Якуба — княжни, 1961/62
Коронує голова ОБВУ - сот. М. Білий-Карпинець

*Геня Маскова — королева. Княжнами були обрані
Стефа Нестор та Ірина Дзундза. 1962/63 рр.*

Традиція уряджування Вояцьких З'їздів збереглася досьогодні. В кожному з них бере участь понад 2.000 учасників.

Важко є на цьому місці згадати про всіх інших виконавців, а, зокрема, про сотні тих, що, як організатори в різних клітинах ОБВУ, докладали стільки зусиль, щоб подбати про численну участь бувшого вояцтва в з'їздах, і тим немало причинилися до їх величавости.

Та хіба найбільшою заслугою в тому є членство й Управи Відділів ОБВУ Брандфорду, Рочдейлю і Лондону, що, як господарі з'їздів, несли великий тягар відповідальности за влаштування, заходи й турботи у зв'язку зі з'їздами.

Повищі справи далеко не вичерпують діяльності ОБВУ в суспільно-громадському секторі, тому до них треба зарахувати ще наступні:

Данута Чуба — королева та Стефа Нестор і Галина Максим'юк — княжни. 1963/64 рр.

На заклик Гол. Управи, майже всі більші клітини ОБВУ в терені організують щорічно одну-дві екскурсії-прогулянки до музеїв, історичних та відпочинкових місць і т. п. В них, крім членства ОБВУ, бєре участь загал українського громадянства. Це практикувалося, перш усього, з метою уможливити всім нашим людям у час дозвілля перебувати в українському товаристві. За прикладом місцевого населення, також і наші люди, користаючи з відпочинкового часу, виїжджають до т. зв. «голідейних ресортів» чи історичних місць одинцем, і це часто не дає їм вдоволення, а, навпаки, приносить змучення, а то й поденервовання. Українська людина, головню така, що слабо володіє англійською мовою, серед товпи людей почувається осамітненою. В організованій екскурсії, серед свого товариства й оточення, вона живе життям своїх людей, забуває про свої буденні турботи, а це дає їй моральний відпочинок і силу до дальшої праці. Коли ж така прогулянка в'яжеться з відвідинами історичної місце-

вості, вона має, крім відпочинкового характеру, ще й виховну мету.

Поза цим Управи клітин ОБВУ тісно співпрацюють з місцевими Відділами СУБ-у, СУМ-у й іншими в організації різних імпрез, свят, академій тощо.

Окремою ділянкою праці ОБВУ в суспільно-громадському секторі є зовнішня ділянка, або співпраця з іншими українськими і чужинецькими комбатантськими організаціями.

Вдержувано контакти з Українськими Ветеранами в Аргентині, Братством І УД УНА в Німеччині, Канаді й ЗДА та рядом інших організацій, при допомозі обміну обіжниками й рефератами, грошовою допомогою на видання споминів ген. П. Грекова, допомогою в кольпортажу поважніших видань тощо. Гол. Управа через увесь час існування ОБВУ вдержувала товариські і дружні контакти майже з усіми укр. комбатантськими організаціями у вільному світі, а деяким із них допомагала як морально, так і матеріально в міру своїх спроможностей.

«Нові члени ОБВУ» — карикатура з «Оси», гумористичного додатку до «Сурмача», за місяць травень 1961 р.

На зовнішньому відтинку цієї праці Гол Управа ОБВУ і клітини в терені вдержували дружні контакти з комбатантськими організаціями інших національностей. Більшість великих Відділів ОБВУ мають дружні контакти з Британським Легіоном, і членством ОБВУ бере участь у традиційних походах до пам'ятників поляглих. Знову ж ті з членства ОБВУ, що були учасниками у вишколах таких організацій, як «Гоум Гард» і «Сівіл Дефенс», затіснили не тільки знайомство з ними, а й дружбу і вдержують її подекуди постійно й досі.

На відтинку зовнішньої діяльності на перше місце під кожним оглядом вибився Відділ ОБВУ в Рочдейлі. Тут, завдяки діяльності і невтомним зусиллям голови Управи п. М. Музики, співпраця ОБВУ з різними британськими установами й визначними особистостями великою мірою спричинилася до постановня одного з найкращих

Відділів Англо-Українського Товариства і популяризації української справи в пресі. Бож «Рочдейл Обзервер» є першою й одинокою англійською газетою, в якій постійно появляється «українська колонка». Для українського громадянства і членства ОБВУ організовувано доповіді визначних військовиків і впливових британських діячів, а з української сторони Управа Відділу віддячувалася британським установам тим самим: для них улажувало доповіді українських прелегентів, виставки й інші імпрези. Місцеві мистецькі сили (в той час під патронатом ОБВУ) влаштовували концерти для різних британських установ й організацій, призначуючи чистий дохід на користь британських харитативних установ. Це призвело й англійські мистецькі чинники до дружніх відносин, у висліді яких, спільними силами, при участі понад сотні артистів, відбулися в найбільшому театрі міста — Гіподромі, —

*Члени ГУ ОБВУ та запрошені гості на прийнятті у посади міста
Рочдейлю з нагоди Вояцького З'їзду. 1960 р.*

англо-українські концерти-ревії, а найвизначніша, нагороджена численними трофеями духового оркестра міста в своєму репертуарі послугувувалася українськими музичними творами. Все пішло аж так далеко, що політичні угруповання не залишаються позаду інших організацій, і в часі виборчих кампаній кандидати лейбористської, консервативної і ліберальної партій висупають перед українською аудиторією зі заявами, як вони обстоюватимуть українські інтереси. В цій праці Рочдейлського Відділу ОБВУ багато допоміг п. В. Томків, окружний зв'язковий Централі ОБВУ, який дав цілу низку виступів із доповідями про українську визвольну боротьбу, історію, літературу і мистецтво України для різних англійських організацій і установ, головню в Рочдейлі, Вестовтоні й Болтоні.

Із заснуванням Англо-Українського Т-ва цю ділянку праці у великій мірі перебрало воно від ОБВУ, з яким, як клітини в терені, так і Гол. Управа тісно співпрацюють.

Подібну працю на зовнішньому секторі проведено клітинами ОБВУ майже всюди з різних нагод, як, напр., у т. зв. «Рокі Втікача», всяких протестатційних акціях тощо. В цьому випадку на особливо чільне місце вибився Відділ ОБВУ в Кембріджі. Заслуга його тим видатніша, що це дуже маленький Відділ, а в цій місцевості начисляється заледве яких 40 українців. Не зважаючи на це, заходами цього Відділу з допомогою Відділу Бедфорду, в 1965 р. було влаштовано аж три великі концерти для професорів і студентства цього університетського міста, в яких брали участь хори і танцювальні групи

Члени ГУ ОБВУ та запрошені гості, між ними королева ОБВУ Геня Маскова (друга зліва), у посаджика міста Рочдейлю з нагоди Вояцького З'їзду. 1963 р.

з Манчестеру та Ноттінггаму. На цих концертах було пересічно по близько 800 учасників, і це велика заслуга членства ОБВУ в Кембріджі, якому з допомогою спішили також члени ОБВУ з Бедфорду, Годманчестеру і Пітерборо.

В усіх цих заходах, як в організаційному, так і суспільно-громадському житті, брало участь членство ОБВУ, бувше українське вояцтво, старшини й підстаршини. Однак, із деяких клітин ОБВУ до Гол. Управи надходили постійні нарікання, що наявні в їхніх місцевостях бувші старшини не беруть ніякої участі в організаційному житті, мимо прохань і звернень з боку рядового членства їм допомогти. Це була сильно болюча проблема, яка стала майже постійним предметом нарад у засіданнях Гол. Управи, в її намаганнях якимось цьому явищу зарадити. Почавши з 1955 р., роблено різні заходи і спроби скликати з'їзд старшин, але щойно після подій у Мадярщині спро-

ба була зрушена з місця. Перша зустріч старшин відбулася в днях 8-9 грудня 1956 р. в Манчестері. Прибуло близько 40 бувших українських старшин, які, обговоривши ряд питань, підготованих Гол. Управою ОБВУ, обрали підготовчий комітет, що мав зайнятися справою загального з'їзду старшин. Цей підготовчий комітет улаштував у днях 8-9 червня 1957 р. зустріч старшин Лондону, в якій взяло участь 36 старшин. На цій зустрічі засновано Клуб Старшин Українців (КСУ). На підставі статуту цього Клубу, він являється своєрідною становою організацією, не входить у склад будь-якої іншої укр. комбатантської організації, хоч його члени можуть бути і є членами також інших українських комбатантських організацій і беруть у їхній праці активну участь.

Крім КСУ, на терені Вел. Британії існують ще п'ять інших українських комбатантських організацій. Майже з

Перебуваючи в Лондоні, як учасник наради голів урядів, які входять до Коммонвелту, прем'єр Канади дост. Джон Діфенбейкер вшанував своєю присутністю зібрання українців у Савой готелі в Лондоні, 10. 5. 1960 р.

На світлинці (вгорі) сидять зліва: — голова ОБВУ сот. М. Білий-Карпинець (голова комітету), Високий Комісар Канади в Лондоні дост. Дж. Дрю, проф. П. Юзик (тепер сенаор Канади, на світлинці внизу), який ініціював зустріч, президент АУТ-ва лейді Гескет, п. О. Герберт — заступник голови АУТ-ва та Віра Річ — поетеса, яка переклала на англ. мову поеми Т. Шевченка, Л. Українки, І. Франка та інші.

усіми ними Гол. Управа ОБВУ вдержувала в міру можливостей дружні контакти.

Вони завершилися створенням Української Комбатантської Ради, про що буде сказано ширше на іншому місці.

Суспільно-громадською діяльністю ОБВУ, при співучасті інших членів Г.У. керували культ.-освітні референти: дес. В. Василенко (54-55 рр.); В. Микула (55-56 рр.); пор. В. Вашкович (57-58 рр.); В. Давидяк (58-59 і 59-60 рр.) та інж. Т. І. Кудлик (60-61 і 61-62 рр., 62-63, 63-64.).

Референтури зовнішніх зв'язків очолювали пор. Я. Гаврих (53-54 і 55-56); хор. В. Микула (54-56) та д-р С. М. Фостун (61-62 рр., 62-63, 63-64.).

Посадник міста Рочдейло з дружиною на Святі Української Зброї. Молода українка вручає квіти.

Члени Відділу ОБВУ в Рочдейлі разом із членами Британського Легіону перед пам'ятником «Невідомого Вояка» в Рочдейлі.

Члени балетної групи «Лиман» із Лондону на прийнятті у посадика Бетнальгрін (дільниця Лондону). На світлині — посадик Лондону, — лорд мер і посадик Бетнальгрину серед танцюристів.

Голова ОБВУ — сот. М. Білий-Карпинець декорує відзнакою ОБВУ почесних членів (англійців) Відділу ОБВУ в Рочдейлі.

СПОРТ

Спорт у майже всіх його видах, був розвинений дуже високо, коли говорити про бувших вояків І УД УНА під час їхнього перебування в таборах воєнно-полонених в Італії і пізніше у Вел. Британії.

В Італії досягнуто високий рівень особливо в таких ділянках, як, напр., футбол, сітківка-відбиванка, бокс, різні види легкої атлетики, пінг-понг і т. п. До популярних ділянок спорту зараховувано також шахові змагання, хоч це явище є радше змагом умів, ніж фізичної справності.

Ці змагання, на початку внутрішньотаборові, скоро дали можливість себе вияву для сотень ентузіастів. Вони вилонювали зі себе репрезентативні дружини і чемпіонів, що з чималими успіхами боронили українське ім'я в змаганнях з британськими, німецькими й іншими дружинами.

З переїздом до Вел. Британії і розміщенням «рімінців» по різних таборах, склад спортивних дружин сильно розпорошився. Мимо цього, згідно з даними, і в цих нових умовах, бувше воєцтво Дивізії розвивало всебічно спортивну активність і тільки в 17-ти таборах були 24 футбольні дружини, які мали 13 спортивних грищ. Після остаточного звільнення всіх дивізійників із полону продовжувався рівночасно і дальший процес розпорошення у менших числом таборах і гостелях, однак спортивна активність на цьому не потерпіла. В багатьох таборах придбано необхідний виряд, а подекуди створилися, крім футбольних, відбиванкових, пінг-понгових, шахових і інш. дружин, також гуртки змагунів

у тенісі і бадмінтоні. В ряді таборів постали групи велосипедистів, що робили близько- і далеко-дистанційні виїзди в глиб країни. З огляду на брак ширшого зацікавлення, багато окремих осіб брало активну участь у льокальних британських дружинах різних видів важкої і легкої атлетики й було учасниками в такому, виключно британському виді спорту, як крікет! Знаємо з досвіду, що ряд осіб індивідуально здобув певні льокальні успіхи в плаванні, гольфі й інш.

Вже від перших початків створення ОБВУ Гол. Управа робила всі можливі заходи, щоб сприяти розвитку спорту серед українців на терені Вел. Британії. Хоч на цей час існували футбольні, пінг-понгові, відбиванкові й інш. дружини популярного спорту, вже в 1951-му році секретар ГУ хор. Володимир Гузар пропонував організацію легкоатлетичної олімпіади. На жаль, цей і ряд наступних років у житті ОБВУ були критичними роками існування. Ліквідація таборів, розшуки за новим місцем побуту і масовий виїзд бувшого воєцтва за океан не сприяли переведенню цього задуму в дійсність.

Гол. Управа на своїх засіданнях приділяла багато уваги спортові на протязі всього часу існування ОБВУ і цю ділянку видвинула, як окрему референтуру. Відповідальними за неї були, крім інших членів Управи, спеціально призначені референти: пор. І. Гаврилів, підхор. Р. Старасольський, дес. В. Лесюк, дес. В. Нагайло і стр. М. Музика.

В перших роках існування ОБВУ активізація спортивної ділянки серед членства відзначалася великою різно-

манітністю. Ініціатива була, однак, залишена в руках низових клітин. З постановам окремої референтури спорту, її керівники пробували надати цьому сектору більший і ширший розмах, намагалися піднести його на вищий рівень. Це до певної міри вдалося в перших роках. В окрузі Мідланд (в таборі Барбі Камп) були зорганізовані окружні змагання з відбиванки, в яких узяли участь дружини з Лідсу, Лестеру, Ньюгейт Стріт, Ноттінгхаму, Волвергемптоні і Барбі. Перше місце в цих змаганнях взяла дружина з Лідсу і здобула переходову чашку ОбВУ.

Під кінець 1952-го року в терені діяли 8 футбольних і 10 відбиванкових дружин. Їх число з ходом дальших років маліло, мимо великих зусиль окремих спортивних референтів Гол. Управи. Були намагання організації спортив-

них округ і переведення крайових змагань у 1953, -4, -5 і -6-му рр. із відбиванки, пінг-понгу і шахів. Виготовлено окремий правильник для ведення праці цих спортивних округ. Всі ці заходи Гол. Управи і її референтів, як із власної ініціативи, так і на вимогу членства, головно з боку ентузіастів спорту, на жаль, із початком другої половини п'ятидесятих років давали чимраз менші успіхи.

За причинами цього не треба шукати далеко. Поперше, еміграція за океан багатьох спортсменів. А найголовніше це те, що українське вояцтво в своїй масі, переважно річники з 1922-25 рр., наближається до т. зв. «середнього віку». З цієї останньої причини, безумовно, впливає і чимраз слабше зацікавлення спортивними імпрезами з боку широких кіл українського громадянства.

УСК — «Богун» із Брадфорду. 1954 р.

УФК — «Сліффорд». 1951 р.
(світлина зліва). Учасники відби-
вankових змагань за чашу ОБВУ.
1951. (середня світлина).

УФК — «Рочдейль» з
чашою ОБВУ, 1952 р.

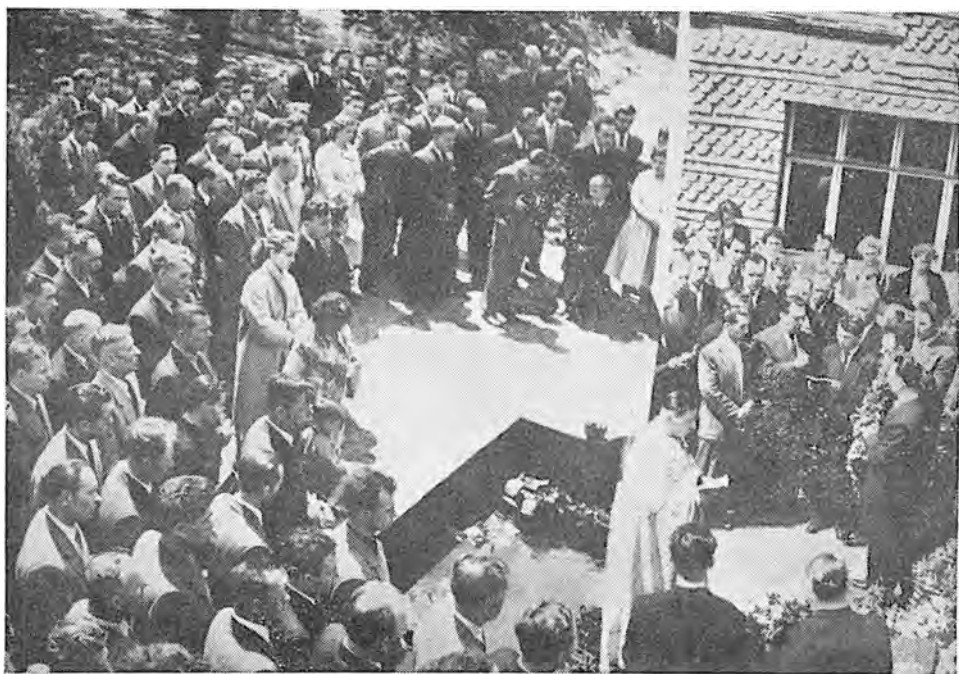

Відбиванкова дружина «Січ» із Лідсу зі здобутою чашею «Північної Англії». 1954 р. (світлина вгорі). Учасники відбиванкового турніру «Січ» — Лідс і «Калеф» — естонці. 1954 р. (світлина внизу).

*За старим українським звичаєм Відділ ОбВУ в Лондоні влаштовує
рік-річно окружні Зелені Свята в Інвалідській Оселі.
На світлині вгорі — Служба Божа 1962 р., а на світлині внизу —
Панахида за полеглих воїнів, біля пропам'ятної таблиці. 1956 р.*

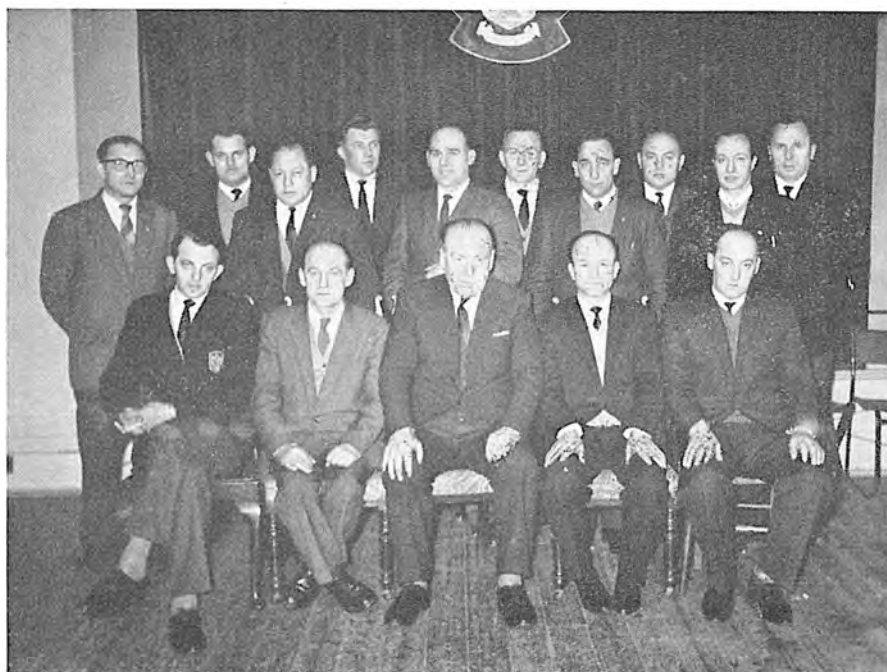
Голова ОБВУ — сот. М. Білий-Карпинець, в асисті зв'язкового на округу Лянкашир — М. Музики та голови Відділу ОБВУ з Манчестеру — В. Андрусишина, складає вінок перед пам'ятником «Невідомого Вояка» в Рочдейлі. 1958 р.

Учасники окружної конференції в Лінколні.

Учасники першої окружної конференції в Ноттінггамі.

Учасники окружної конференції в Лестері.

ДОПОМОГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Допомога хворим, непрацездатним і таким, що в наслідок воєнних дій і активної участі у військових формаціях (здебільшого в рядах Дивізії) стали інвалідами, а також удовам і сиротам по впадших вояках — це справа, яка була завжди турботою Гол. Управи і всього членства ОБВУ.

Справою опіки над інвалідами турбувалося вояцтво ще в часі свого побуту в таборах полонених, тому немає дива, що ця ділянка стала організаційно закріплена і розбудована у формі «Інвалідського Фонду», існуючого при СУБ-і ще до створення комбатантських організацій. І майже в цілості, як ініціаторами, так і організаторами цього Фонду стали бувші вояки, забезпечуючи, таким чином, повністю усіх інвалідів на цьому терені.

Керівні чинники ОБВУ не забули про поважне число інвалідів у Німеччині й Австрії. Їхнє незавидне життя ускладнювалося ще й тим, що, як непрацездатні, вони не мали можливостей на переселення і виїзд з Німеччини. Вже зараз після Загальних Зборів ОБВУ у 1950 р., на заклик ОБВУ, СУБ-у й СУМ-у на терені Вел. Британії, було зібрано 480 фунтів і вислано ці гроші до Санітарно-Харитативної Служби в Німеччині для допомоги хворим та інвалідам у Німеччині й Австрії.

У висліді дальших заходів Гол. Управи ОБВУ, при допомозі Братства І УД УНА, одержано список українських

інвалідів, які перебували в Австрії. Всі вони були майже 100% інвалідами, без ніякої надії на одужання, а, після докладної перевірки всіх даних, виявилось, що це найбільш потребуючі, які заслуговують на негайну і постійну допомогу. Їхні обставини вимагали такої опіки тим більше, що в Австрії немає якоїсь суспільно-громадської організації з належно наладною допомогою ділянкою, а австрійські чинники ставляться до них неприхильно, як і до всіх чужинців.

Гол. Управа ОБВУ на одному зі своїх засідань (в 1952 р.), постановила цю допомогову акцію для українських інвалідів в Австрії координувати, однак її не централізувати. В тій цілі були створені окремі групи Відділів і Гуртків у терені, відповідно до їх числа, які на персональній базі увійшли в писемний контакт з інвалідом для пересилки потрібних йому медикаментів, харчів, одягу й інших необхідностей. Де Відділи були чисельно сильні, там приділено одного інваліда, менше чисельні Відділи й Гуртки ОБВУ були гуртовані по кілька. Голова Управи одного з найбільших Відділів ставав рівночасно головою групи, заряджував збірку пожертв на допомоговий фонд, робив закупки, висилав посилки для інваліда і звітував із переведеної праці перед членством і Гол. Управою ОБВУ.

Згідно з цим, Відділи і Гуртки ОБВУ в терені ділилися на слідуючі групи:

МІЖ ЦАРСЬКОЮ РОСІЄЮ І СУЧАСНОЮ КОМУНІСТИЧНОЮ ДЛЯ НАС НЕМАЄ РІЗНИЦІ, БО ОБИДВІ ВОНИ ЯВЛЯЮТЬ СОБОЮ ТІЛЬКИ РІЗНІ ФОРМИ МОСКОВСЬКОЇ ДЕСПОТІЇ ТА ІМПЕРІАЛІЗМУ.

Симон Петлюра

Відповідальний голова групи	Відділи і Гуртки в групі	Ім'я інваліда і його стан:
1. В. Шпак	Гаддерсфілд, Галіфакс, Тодморден	Іван Петрівський (сліпий на обидва ока).
2. М. Миколишин	Брадфорд, Кіхлей, Лідс, Гул, Смалстовн, Барнслі, Горсфорт, Каслфорд	1) Іван Шалавило (сліпий, ТБ) 2) Василь Багрий
3. О. Слоновьський	Манчестер	Осип Григорівський (ТБ)
4. І. Рубич	Болтон, Блекбурн	Михайло Мединський (параліч і ТБ)
5. Різник В.	Рочдейл, Бері	Петро Гавриш (ТБ)
6. М. Евин	Олдгам, Мідлетон, Стокпорт	Євген Іванич (ТБ)
7. С. Галай	Аштон, Лій, Велінгтон, Нескліф	Петро Винар (ТБ)
8. М. Захарчук	Ноттінгем	Ярослав Олійник (ТБ)
9. М. Чубатий	Лестер, Морбі, Саттон Брідж, Олд Лік	Антін Новаківський (ТБ)
10. М. Гловацький	Сліфорд, Спалдінг	Іван Фірман (ТБ)
11. П. Кіцул	Бріг, Навенбі, Кідбі, Ньюарк, Потенганворт, Лінколн	Василь Огірко (ампут. ліва нога)
12. М. Матчак	Дербі, Глоссоп, Едвінстов, Касл Доннінгтон, Свайнгсгед, Овкгам	Адам Бобенчук (ампут. ліва нога)
13. І. Гуцуляк	Ковентрі, Волвергамптон, Сток-он-Трент	А. Сторощук (без пальців прав. руки)
14. М. Вільшинський	Рагбі, Гунтінгтон, Кеттерінг, Сібсон, Якслей, Кінгс Дайк	Володимир Яворський (без правої руки)
15. А. Кіндрат	Елведен, Кембрідж, Кемпстон Гардвік, Вінг	Іван Ясютин (без правої ноги)
16. О. Василів	Ньюгейт, Дідкот, Моррістон, Гай Викома, Ватон-ет-Стовн, Лечворт, Тернфорд	Степан Панасюк (умовохворий)
17. М. Гайва	Лондон, Ашчерч, Свіндон	Юрій Гошій (поранена прв. рука і лів. долоня)
18. І. Равлюк	Едінбург та всі інші клітини ОБВУ в Шотландії	Василь Шестерняк (умовохворий)

Таким чином, було створено 18 допомогових груп, які постійно і досі опікуються 19-ма інвалідами в Австрії. Голови груп, у висліді щорічних Заг. Зборів у Відділах, змінювалися і, рівночасно, брали на себе відповідальність за керування допомоговими групами. В деяких Відділах ОБВУ, з огляду на багатогранність роботи Управ, практикувався вибір окремого голови допомогового комітету і кількох членів, завданням яких було піклуватися інвалідом, бути з ним у постійному письмовому контакті, а також у контакті з іншими Відділами й Гуртками, що були приділені до допомогової групи, та організувати потрібні фонди. Жертовність вояцтва подекуди виявилася така велика, що кількакратно перевищувала загальну суму членських вкладок.

Як було вище згадано, в слідуєчих роках, у висліді Загальних Річних Зборів відносних Відділів ОБВУ, новообрані голови Управ ставали рівночасно відповідальними головами допомогових груп, або були спеціально покликані голови допомогових комітетів. Допомогові групи змінювалися майже що два роки. Групи такі, як Гунтінгдон-Кембрідж, табір Смалстовн, і групи Олдгам, Болтон, Гаддерсфілд, Ковентрі і т. п. в пересічному висилали пакунки з ліками, одежею і харчами вартости від 60 до 120 фунтів річно. В перших чотирьох роках допомога від усіх 17-19 груп сягала річно 300-700 фунтів.

Між інвалідами в Австрії і керівниками допомогових груп ОБВУ вив'язалася тісна переписка. Члени допомогових груп тут в Англії знали, які е

недостачі в інвалідів, вони реагували одразу ж допомогою і товариським дружнім листовим співчуттям. Інвалід відчував, що йому допомагають товариші, а не допомогове бюро з різного роду формалістикою. Цей духовий зв'язок був дуже позитивний для одних і других.

Дуже часто Відділи не подавали про висоту допомоги хворим у звітах. Управа могла мати повний образ про допомогу Відділу чи групи підчас відвідування клітин, або на підставі звіту Зборів Відділу.

Часами заходила потреба одноразової допомоги поодиноким людям у вищезгаданих країнах, і тоді Г. Управа давала доручення щоб Відділи вислали допомогу із заощадженої готівки або сальда допомогової групи. В цілому допомога від членів ОБВУ сягає понад 3.000 фунтів.

З уведенням соціального державного забезпечення хворих у В. Британії, допомога для членів ОБВУ на терені В. Британії стала менш пекучою.

Допомогова акція була також у формі відвідування хворих у шпиталях. Про акцію цю Г. Управа пригадувала

кожнорічно, а головню перед Різдвяними та Великодніми святами. Скільки цього роду було відвідин, годі навіть приблизно сказати. З діяльності клітин знаємо, що відвідини відбувалися, і кожнорічно у Відділах призначувано певну суму грошей на допомогу хворим.

Члени ОБВУ під час свят не забували про саїтних, яких на цьому терені є велике число. Їх запрошувано до родин на Свят-Вечір, Різдво чи Великдень. Деякі родини традиційно кожного року дбають про цей обов'язок.

Ми мали тільки три випадки, де дано допомогу вдовам бувших вояків. Маючи на увазі допомогу, Управа завжди дбала, щоб ця допомога була у формі відплати довгу товаришам по зброї, щоб ця допомога не ставила в принижуюче почування потребуєчого.

Переглядаючи звіти клітин, можна побачити, що вони виділяли певні суми грошей на різні харитативні британські організації, як, напр., для сліпих, Салвейшн Армії, допомоговим організаціям для опіки над дітьми-сиротами і т. п. Іншими словами, Управи клітин помагали потребуєчим у всіх галузях.

ЗАКЛЮЧЕННЯ

Роблячи перегляд праці ОБВУ, слід підкреслити, що одним із найважливіших завдань організації є плекання ідеалу українського вояка, вояка в державному розумінні. У плеканні зрозуміння потреби створення Української Національної Армії, Головна Управа, на підставі історичних даних, старалася витворити почуття гордості у своїх членів — гордості, що вони були вояками і що вони є членами української нації.

Коли один англієць старався порівняти Україну до ролі Тексасу в З'єднаних Державах Америки, наш член підповів йому, що ані ігнорування деякими політиками України, ані неправдиві інформації советів ніяк не вплинуть на здетермінованість українського народу вибороти самостійну державу.

Дуже часто наш нарід жив безпідставними сподіваннями на поміч сусідів чи інших народів, тоді коли сам волів пильнувати плуга. Член ОБВУ є свідомий того, що його першим завданням в слушний час є творити ядро української армії на чужині. Зрозуміння потреби створення цього ядра УНА у наших членів є, і ми віримо, що це зрозуміння вони передадуть dorостаючим поколінням.

У наших членів ми старалися витворити образ повновартісної людини, засади якої є оперті на християнському ідеалі, любові до своїх найближчих і Батьківщини — людини, яка інтелектуально дасть собі раду у найбільш критичній хвилині.

Большевицька система вбиває в людині ініціативу, недостатки узалежнюють цю людину, і вона дуже часто почуває себе безсилою, тому 20 років перебування на чужині мали великий вплив на доповнення побудови світогляду в наших членів. Не забуваймо, що вони жили на волі і почували себе вільними людьми. Dodatнім явищем є також і те, що члени старалися засвоїти тільки добрі сторінки еміграційного життя, зберігаючи разом із цим кращі традиції, винесені ними з України. Вони стали вартісними людьми не тільки для організації і української громади на цьому терені, але також для нашої Батьківщини.

Обставини склались так, що є велика перерва (майже 20 років) між молодшим і старшим поколіннями. Кадри ОБВУ будуть доповнюватися не швидше, як за 10 років. Але Головна Управа не має іншого виходу. Вона мусить продовжувати працю, як попередньо, маючи на увазі потребу впровадження такої системи, яка дала б змогу працювати в одній організації поколінню, яке не бачило і не виростало в Україні.

Ми віримо, що аж так довго не потрібно буде ждати, що доля ще доручить нам піднести знову зброю за визволення нашої нації і постанови Української Суверенної Самостійної Держави на сході Європи.

* *

*

ЯК ДОВГО НЕ БУДЕ САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ, ТАК ДОВГО НЕ БУДЕ ПОРЯДКУ В ЄВРОПІ, ВСІ СОЮЗИ БУДУТЬ НЕРЕАЛЬНИМИ.

Свєн Коновалець

»МИ ХОЧЕМО БУТИ ГОСПОДАРАМИ СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ Й ЖИТИ ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО, А НЕ ДЛЯ МИНУЛОГО. МИ БЕРЕМО З НАШОЇ ТРАДИЦІЇ ВСЕ, ЩО НАМ ПРИДАТНЕ, А ТЕ, ЩО НАМ БРАКУЄ, МИ НЕ СОРОМИМОСЬ НАВЧИТИСЯ В ДРУГОГО, НАВІТЬ У ВОРОГА«. — полк. М. Колодзінський.

»ЗРОШЕНА КРОВ'Ю УКРАЇНСЬКОГО ВОЯКА УКРАЇНСЬКА ЗЕМЛЯ ВІД КАРПАТ ПО КАВКАЗ ПЕВНО ВИДАСТЬ ЩЕ БАГАТО НОВИХ БОРЦІВ І НОВИХ ГЕРОЇВ. ЩОПРАВДА, ВОНА ЇХ І ТЕПЕР ВИДАЄ. ЙДЕ ТІЛЬКИ ПРО ТЕ, ЩОБИ ЦІЛА НАЦІЯ ЗРОЗУМІЛА, ЩО В СЛУШНИЙ ЧАС, ЯК ВИБ'Є ГОДИНА НОВОГО ПОВСТАННЯ, ВСЕ МАЄ БУТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ВОЯКА, ВСЕ ДЛЯ БОРОТЬБИ ЗА УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ«.

— генерал-хорунжий Віктор Курманович.

ХРОНІКА ВІДДІЛІВ

Олександр КАПІТАНЧИК

Я ЩЕ ПОВЕРНУСЯ

Лечу думками, мов на крилах
Несусь на спіненім коні.
Шляхом, що доля простелила,
А сльози курява покрила
На очах зморою мені.

Лишив я вас — мої простори
Та вийшов ген, у чужину;
Простіть мені це доли й гори,
Клонюсь до ваших стіп в покорі,
За вас я Господа молю.

Я твердо вір'ю — ще вернуся
Героєм з зброєю в руці.
За кривди ваші я пімщуся,
До стін Софії помолюся,
Промію рани у Дніпрі.

Лечу конем до краю свого,
Земля і стогне і гуде:
Спинить вже годі вороного,
Бо час є мірою для нього —
Пора величя гряде!..

АШТОН

Основуючі Загальні Збори Аштонського Відділу ОБВУ відбулися 8. 2. 1952 р., в приміщенні «Червоного Хреста», за ініціативою пп. С. Витягловського та Шляхетка. Першим головою було обрано п. С. Витягловського, а членами Управи пп. М. Шемрія, М. Собкова, В. Весницького та Гузана.

Перший рік своєї праці Управа присвятила багато уваги організаційній діяльності, а головню приєднуванню членів. При тому відзначено всі історичні дати військового характеру.

1953-54 рр.

Голова Відділу п. І. Мокляк. Члени Управи: пп. С. Галай, В. Весницький, Г. Ворона та М. Саранчук.

Коли на Основуючих Зборах Відділу було лише 18 членів, то в цьому році стан членства підвищився до 78. Управа Відділу влаштувала цілий ряд академій для відзначення національних свят військового характеру, організувала вистави й забави. У діловому році до Відділу був прикріплений бувший дивізійник-інвалід п. П. Винар, перебуваючий в Австрії, яким Відділ почав опікуватися. Управа взяла участь у манчестерському окружному засіданні ОБВУ, на якому обговорювалася справа влаштування окружної академії для відзначення річниці Бродів.

1954-55 рр.

Склад Управи: пп. І. Мокляк — голова, В. Погребний, Я. Тенюх, Г. Ворона та Гузан — члени. Стан членства — 67.

На протязі року відзначено річницю Бродів та інші військові свята. Управа займалася розпродуванням «Сурмача» й книжки «Свята Покрова» та продовжувала опікуватися хворим інва-

лідом в Австрії, якому було вислано 3 пакунки.

1956-57 рр.

Склад Управи: пп. І. Мокляк — голова, С. Галай, М. Андрейчук, М. Кудерський, О. Лучин та В. Курчинось — члени. Стан членства — 70.

Упродовж року було відзначено 30-річчя з дня смерти сл. п. Отамана Симона Петлюри та влаштовано дві вистави. Праця Відділу в цілому дещо послабла, з огляду на еміграцію членства за океан.

1957-58 рр.

Склад Управи: пп. С. Галай — голова, М. Кудерський, І. Щепанівський, П. Савків, О. Лучин, Т. Савків, М. Андрейчук і В. Погребний — члени. Стан членства — 78.

Управа перевела нову реєстрацію членів, стягаючи при тому всі залеглости членських вкладок. Відзначено річницю Бродів, при тому розпродано з цієї нагоди спеціальні поштівки, взято участь у манчестерській окружній конференції ОБВУ в справі підготовки академії відзначення 40-річчя Визвольних Змагань та 10-річчя поселення українців у В. Британії. Продовжувано опіку над хворим інвалідом, шляхом висилання йому грошової допомоги.

На одній із забав було вибрано панну Ольгу Катігроб королевою краси, яка пізніше взяла перше місце на окружній забаві у Манчестері та на Крайовому Вояцькому З'їзді у Брадфордї. Вона була першою королевою краси ОБВУ на терені В. Британії.

1958-59 рр.

Загальні Збори Відділу відбулися 23.3. 1958 р. Склад Управи: пп. С. Галай — голова, М. Кудерський, І. Ще-

панівський, О. Лучин, М. Галай і П. Савків — члени.

На протязі року було відзначено річницю піднесення українських прапорів на кораблях чорноморської флотії, 20-річчя з дня смерти сл. п. полковника Є. Коновальця, річницю Бродів та Свята Покрову, в часі якого оо. Я. Гаврилук (УКЦ) та А. Максим'юк (УАІЩ) посвятили військовий прапор ОБВУ. Його хресними були пп. В. Яцків, В. Дуліба, І. Мокляк та пані Венгер й А. Вільницька. Опісля серед дуже врочистих обставин голова Централі ОБВУ п. сотн. М. Білий-Карпинець передав прапор голові Відділу п. С. Галаю. Наприкінці року знову вислано допомогу хворому інвалідові в Австрії.

1959-60 рр.

Склад Управи: пп. С. Галай — голова, М. Кудерський, І. Щепанівський, І. Мокляк, С. Келнер, П. Савків і М. Голов — члени.

Управа виконувала всі зарядження Централі, працюючи на основі виданих нею обіжників. Відбуто багато спільних засідань з Управами інших громадських установ, відсвятковано 300-річчя Конотопського бою, вшановано річницю смерти сл. п. Провідника ОУН С. Бандери та відзначено Свято Покрову. Відділ брав участь у Крайовому Воляцькому З'їзді у Рочдейлі.

У діловому році при Відділі ОБВУ був організований шоферський курс, яким керували пп. В. Вільницький та М. Галай. З одинадцяти учасників курсу шість здали іспит і одержали право їзди.

1960-61 рр.

Склад Управи: пп. В. Гайдуцький — голова, І. Мокляк, І. Щепанівський, В. Погребний, М. Галай і П. Савків — члени.

Упродовж року відзначено всі історичні дати військового характеру,

влаштовано одну виставу й заслухано доповідь п. інж. Т. І. Кудлика на тему «Ситуація в світі».

Управа сумлінно виконувала всі доручення Централі, присвячувала велику увагу збиранню залеглих членських вкладок та допомозі хворому інвалідові в Австрії.

1961-62 рр.

Склад Управи: пп. С. Галай — голова, В. Погребний, І. Щепанівський, О. Спловник, П. Савків і М. Галай — члени.

За час каденції відзначено Свято Героїв та річницю Бродів із рефератом п. сот. М. Дябоги про історію Українських Визвольних Змагань. На цій академії були присутні 5 учасників бою під Бородами, які одержали спеціальні відзнаки.

Управа перевела виміну членських виказок та, як і попереднього року, присвятила більше уваги збиранню вкладок. Відділ узяв участь у Крайовому Воляцькому З'їзді в Брадфордї.

1962-63 рр.

Склад Управи: пп. І. Щепанівський — голова, П. Савків, В. Погребний, О. Спловник, П. Собків — члени.

Відділ відзначив усі національні річниці і свята, взяв участь в окружній академії в Манчестері, влаштованій із нагоди Свята Покрову, організував кілька поїздок до історичних місць 1963-64 рр.

Головою Відділу вибрано поновно п. І. Щепанівського. Члени Управи: пп. П. Собків, В. Погребний, І. Мокляк та П. Савків У цьому звітному році було відбуто всі національні свята та окружну академію для відзначення 25-річчя з дня смерти сл. п. полковника Є. Коновальця, яка відбулася в Олдгамі. Заплановано відзначити 20-ліття І УД УНА та виготовити історію діяльності Відділу. Її опрацювання доручено п. С. Галаєві.

БЕДФОРД

Зібрати сьогодні всі дані про історію Бедфордського Відділу ОБВУ є неможливо, коли взяти під увагу той факт, що початкова книга протоколів була загублена. Однак, все ж таки частину архіву вдалося знайти й установити, що наш Відділ і його членство були затверджені ГУ ОБВУ дня 22.11.1949 року.

В 1950 році цей Відділ з осідком у Кемпстон Гардвік гостелі нараховував 35 членів, а його головою, правдоподібно, був п. В. Калинич. Того ж і наступного 1951 року для членства відбувалися виклади історії України, переводжувані Управою Відділу ОБВУ.

В 1952 році головою Відділу був обраний п. М. Калим. Саме в цьому часі ГУ ОБВУ приділила до нашого Відділу інваліда в Австрії п. І. Ясутина, яким Відділ мав опікуватися морально й матеріально. На заклик голови була створена спеціальна збіркова комісія, у склад якої ввійшли слідуючі особи: сам п. М. Калим (голова Відділу ОБВУ), п. Л. Коваль (голова Відділу СУБ-у), п. В. Гуменюк (голова КО СУМ-у), та п. В. Крамар. За короткий час було зібрано грошей в сумі £ 12-14-6 та дещо з одягу, білизни і взуття. Перед Різдвяними Святами Управа Відділу ОБВУ все це переслала до Австрії згаданому інвалідові. Відтоді такі збірки переводяться щороку.

На Загальні Річні Збори Відділу ОБВУ в 1953 році вперше прибув прелегент од ГУ ОБВУ пор. Р. Борковський. В тому ж році Відділ мав велику честь вітати в Бедфорді дорогого гостя з Німеччини в особі полк. Є. Побігущого та з великим зацікавленням вислухав його доповідь на політично-військові теми, яка підтримала бойовий

дух членів і зробила запал не тільки в них, але й у серцях усього українського громадянства Бедфорду та околиці. На протязі року Відділ відзначив річницю бою під Бродами та брав активну участь у підготовці до відмічення 20-ї річниці штучного голоду в Україні, організованого південною округою СУМ-у. Головою Відділу в цьому році поновно був п. М. Калим.

У наступному році був обраний головою п. В. Яцюк. Відділ поробив заходи, щоб допомогти фінансово ГУ ОБВУ покрити кошти видання карти Галичини. На ту ціль було зібрано певну суму грошей, а також закуплено кілька карт на загальну суму £ 11-00-00.

У 1955 році Відділ очолив знову п. М. Калим. Він вів свою працю старанно та ділово, а опіку над інвалідом в Австрії перебрав п. Б. Кашуба.

Через рік головою Відділу став п. Р. Стрільчик, а п. Кашуба був призначений зв'язковим південної округи. За посередництва ГУ ОБВУ, він скликав перше окружне засідання, яке відбулося 8.7.1956 року, з участю голів усіх Відділів із округи — «Південь». Головним доповідачем — «Ціль і значення комбатантських організацій» — був голова Централі ОБВУ сот. М. Білий-Карпинець який дав теж багато цінних порад. На тому засіданні було вирішено влаштувати в Бедфорді окружне свято Святого Покрову та спільними силами закупити для округи «Південь» прапор. Згадане свято відбулося дня 4.11.1956 року, з участю бедфордського, кембріджського, гертвортського та гантінгтонського Відділів ОБВУ. Його програма складалася з Богослуження, відправленого о. І. Гасяком, посвячення прапору, Панахиди, походу

Чоло походу в день Святого Покрову до могили «Невідомого Вояка» в Бедфорді де зложено вінок. 1956 р.

до пам'ятника невідомого вояка, де зложено вінок, і академії-концерту в залі «Корн Екшендж». Свято відкрив сот. М. Білий-Карпинець, реферат про свято Св. Покрову відчитав п. Р. Стрільчик, реферат про 1-ше Листопада — читав п. В. Гуменюк, а в художній частині взяли участь хор і балетна група з Ноттінггему. Свято пройшло успішно та дуже вдало.

В 1957 році окружний зв'язковий п. Б. Кашуба ініціював проведення такого ж окружного свята в Кембріджі, в підготовці й переведенні якого наш Відділ брав якнайактивнішу участь. Крім того, в Кембріджі був організований ще й і концерт. Найбільше старань до успіху цих двох імпрез доклали пп. Б. Кашуба, Берегуля, Герман і М. Прихідний, який не є членом ОБВУ, бо ніколи не був вояком.

У 1958 році збори обрали на голову п. В. Крамара, який вів свою працю в тісному контакті з ГУ ОБВУ й значно поживав діяльність Відділу. За його ініціативою була влаштована танцювальна забава. Придбавши дещо готівки, Відділ купив переходову чашу ОБВУ для шахістів, а £ 10-00-00 відклав як залізну порцію. В цьому ж році

було переведено збірку на пам'ятник проф. В. Щербаківському.

Наступного року головою Відділу було обрано п. М. Мадилюса, а на зв'язкового південної округи призначено п. В. Гуменюка. За порадами і вказівками ГУ ОБВУ, він підготував і перевів у Бедфорді окружне свято для відзначення 300-ої річниці бою під Конотопом. Свято відкрив п. В. Гуменюк в українській та англійській мовах, головну доповідь виголосив мгр Д. Бартків, а поетеса В. Річ зі своєю матір'ю відрецитували в англійській мові Шевченковий «Кавказ». У художній частині концерту взяли також участь хор і танцювальна група з Редінгу. В тому ж році Відділ брав участь у лондонській жалібній посмертній академії по втраті Провідника ОУН Степана Бандери та перевів збірку на спорудження пам'ятника Провідникові.

Пан М. Мадилюс лишився головою Відділу й на слідуючий рік. Управа вела свою працю добре, а всі справи, що надходили з ГУ ОБВУ, полагоджувала своєчасно. Того ж року Управа провела збірку на видання книжки ген. Грекова. На Зелені Свята Відділ брав участь у Святі Героїв в Інвалідській Оселі.

Того ж року, за ініціативою окружного зв'язкового п. В. Гуменюка було влаштоване окружне свято Святого Покрову, яке відкрив голова Відділу, а сот. М. Білий-Карпинець виголосив головну доповідь. У концертній частині програми виступали соліст-тенор В. Луців та скрипалька Ф. Мудра. В листопаді Відділ організував поїздку автобусом на Вояцький З'їзд до Бадфордлу.

В 1961 році, під проводом тогож п. М. Мадилюса, Відділ брав чинну участь у ювілейному комітеті по відзначенні 100-річчя з дня смерті Т. Г. Шевченка та перевів збірку на видання ОБВУ.

Пана М. Мадилюса було обрано головою і в 1962 році В тому ж році, крім інших збірок, було переведено збірку на направу гробів в Австрії — а також жертвувано на український дім у Бедфордді та закуплено 5 англомовних книжок «Петлюра, Коновалець і Бандера замордовані Москвою». Зорганізовано поїздку на Свято Героїв до Інвалідської Оселі та вперше влаштовано танцювальну забаву з вибором королеви

краси. Обраною була панна А. Павлюк. Вона пізніше брала участь у конкурсі на Вояцькому З'їзді в Лондоні. Відділ брав участь в акції висилки святочних карток до Митрополита Йосифа Сліпого.

В 1963 році головою Бедфордського Відділу був обраний п. В. Петришин. Як і в попередніх роках ведено кольпортаж видань ОБВУ. Організовано поїздку на Свято Героїв до Інв. Оселі та взято участь у прийнятті на честь Його Ексцеленції Кир А. Горняка, якого в імені бувших українських вояків палко вітав член Управи Відділу п. М. Мадилюс. Крім того, Відділ брав участь у відзначенні 20-х роковин створення І УД УНА, що відбулося в Руждені, організоване зв'язковим на південну округу п. С. Ришковичем. Того ж року відбулася окружна конференція, якою керував з рамени Головної Управи інж. Т. І. Кудлик.

В. Гуменюк —
член Управи Відділу

Б Е Р І

Бувші українські вояки, які після звільнення з полону поселилися в Бері, радісно прийняли пресове звітлення про задум створення комбатантської організації, яка уможливила б дальше плекання вояцьких традицій. Управа місцевого Відділу СУБ-у, в складі якої були колишні українські вояки, однозгідно вирішила вислати свого делегата до Лондону, де в 1949 році відбувалися Основуючі Загальні Збори комбатантської організації, що дістала назву ОБВУ.

Після пороту делегата з Лондону, п. Ісаак Дутка негайно приступив до створення Відділу ОБВУ в Бері. Спочатку Відділ не був надто численний, але пізніше почав зростати з кожним тижнем, поповнюючись усе новими й новими членами, які прибували до Бері з інших місцевостей, а передусім із ліквідованих таборів. У 1951 році Відділ нараховував уже 40 членів, але згодом, у зв'язку з виїздом певного їх числа за океан та до інших міст, стан членства зменшився, і сьогодні Відділ

має неповних три десятки членів, які відзначаються високим патріотизмом, добрим моральним станом і вояцьким духом.

Перед тим як приступити до огляду діяльності Відділу, хочу відмітити, що цей скромний нарис історії Відділу ОБВУ в Бері не буде зовсім повний, бо Управі Відділу не вдалося відшукати всіх архівів із початкових років.

Першим головою Відділу ОБВУ в Бері основуючі загальні збори вибрали п. Василя Костюка, який пізніше виїхав, а другим головою був п. Ю. Кисілевський, який широко розвинув культ-освітню працю, організуючи при Відділі мішаний хор і танцювальний гурток, що дали цілий ряд концертів не лише в Бері, але й в сусідніх осередках.

Наступними головами Відділу були: пп. В. Коблянський, Ізидор Черевко, П. Гусак, М. Гайдукевич, В. Горкуляк та І. Сухар. Найдовше Управу Відділу очолював п. В. Горкуляк, який у біжучому році відзначає свій 10-річний ювілей перебування на цьому пості. Не буду подавати прізвища членів Управ на протязі 15-річного існування Відділу, бо це забрало б багато місця.

Управи Відділу влаштовували відчити на військові теми, які цікавили навіть і не-військовиків, а з метою плекання вояцьких традицій відзначували такі свята: річниці смерті сл. п. Отамана С. Петлюри, полковника Є. Коновальця і ген-хор. Т. Чупринки, Свято Героїв, Броди, здобуття об'єднаними арміями Києва, Свято Святого Покрову, Базар, вивішення українських прапорів на чорноморській флоті, а в 1962 році 20-річчя постанови УПА. Разом, за 15 років діяльності, було влаштовано 62 імпрези.

Від 1953 року почавши, Управи Відділу влаштовували рік-річно спільне свячене не лише для своїх членів, але

й для цілої української громади в Бері, на яке приходило багато англіїців. Дар Божий завжди благословляли оо. П. Бублик, Я. Гаврилюк, І. Гасяк, О. Бабій, д-р В. Дзьоба та д-р Т. Тисак, виголошуючи палкі промови про Христове Воскресіння й українські традиції та звичаї.

Наш Відділ із доповідями відвідали слідуєчі панове: В. Вашкович, І. Федчиняк (крім доповіді дав іще й кіносеанс), В. Томків і проф. М. Ломацький. Останній виголосив доповідь на тему «УПА в піснях».

Щоб забезпечити своїх членів військовою літературою, Управи Відділу кольпортували «Сурмач» і «Вісті» та взли широку акцію, за поширення почитности згаданих журналів. Хоч наша громада і не дуже то велика, проте серед неї було розповсюджено 35 мап Галичини, отже, кожний п'ятий українець Бері користується мапою.

Треба згадати також і про спортивний відтинок, зокрема про шахові змагання. При Відділі довгий час розвивався й ріс шаховий гурток, який розіграв 30 товариських змагань з осередками Рочдейл, Олдгам, Брандфорд і Болтон та з англіїськими змагунами з Прествічу й Бері. У 30-ох змаганнях брало участь 268 змагунів, і, хоч олдгамці та брандфордці завжди мали перевагу над берівськими змагунами, берівці здобули 170 точок і втратили 98. В сезоні 1956-57 рр. берівський шаховий гурток брав участь у лігових змаганнях Бері й околиці. Він розіграв 16 змагань, не втративши ані одного.

Після закінчення шахового сезону Управа шахового гуртка влаштувала прийняття для всіх шахістів берівської ліги, на яке запросила п. проф. І. Голубовича з доповіддю про Україну. Цей чайний вечір мав успіх спеціально на інформаційному відтинку.

*Сот. М. Длябога передає чашу від
ГУ ОБВУ для Відділу в Бері за
сразкову працю. 1960/61 рр.*

*Фрагмент зі шахових змагань в
Бері. 1956/57 рр.*

Як кожна інша організація, так і Відділ ОБВУ практикував окремі акції спеціального характеру, з метою поширити свій престиж і виявити себе назовні, тобто перед господарями цієї країни. В 1957 році він організував у Бері окружне свято Святого Покрову. Місцеві англійці перший раз побачили на вулицях міста маршуючу українську колону з її національним і військовим прапорами. Тоді був складений вінок на могилі невідомого вояка, а ввечері відбувся концерт, у якому, крім багатьох мистецьких груп, взяв участь також колишній дивізійник, відомий бандурист-баритон п. Я. Бабуняк. Приявні на концерті англійці були зачаровані красою нашого мистецтва. Будучи в тих часах головою Відділу, я несподівано захворів. Підготовкою свята зайнявся наш гуморист Місько Макольондра (п. В. Давидяк).

Відтоді Управа Відділу нав'язала тісний контакт з англійськими комбатантами, зокрема з «Ассосіейшен Дункерс

Комбатантс» Тепер щороку наш Відділ запрошують до участі у святкуваннях на т. зв. «поппі дей». У цей день всі організації і установи м. Бері складають вінки біля пам'ятника невідомого вояка, після чого посадник міста відбирає дефіляду. Кожного року Відділ висилає на це свято представників із вінком і прапором ОБВУ, а в грудні кожного року англійські комбатанти (часто числом до 40 осіб) приходять до дому СУБ-у розігравати різдвяну лотерію і на протязі кількох годин весело забавляються.

Членом цих комбатантів є дуже впливова особа — капітан Джім Кеньйон (мільйонер), довголітній член міської ради та кількакратний посадник м. Бері. Він є приятелем українців, тому Управа Відділу влаштувала для нього дружнє вояцьке прийняття, на якому він із дружиною з великою цікавістю оглядав мистецький куток українських експонатів місцевого Гуртка ОУЖ. На окремому святі з нагоди 20-річчя по-

стання УПА, яке відбулося в Манчестері, панство Кенййони були запрошені до Почесної Президії.

Як для внутрішніх потреб, так і для зовнішньої репрезентації виявилася колючою потреба набуття власного прапора Відділу ОБВУ. В 1959 році, на одному із засідань Управи було вирішено звернутися до членства зі закликом про складання пожертв на придбання цього прапора. Члени відгукнулися на заклик Управи. Прапор було виготовлено, держак до нього доробив маестро П. Дністровик, вирізьбивши на ньому прізвиська всіх фундаторів, а прапор посвятив о. О. Бабій.

Коли Головна Управа ОБВУ почала влаштовувати Крайові Вояцькі З'їзди, Управа Відділу організувала на кожний із них автобусові поїздки, а для розваги членства на протязі цілого часу влаштовувала товариські забави з танцями та раз у рік із вибором королеви краси. Для живішого зв'язку з членством і громадянством Управи Відділу відбували ширші сходи́ни інформаційного порядку, а тому, що Відділ завжди був активним і діяльним, у 1960-61 рр. одержав переходову чашу ОБВУ, яку з доручення Головної Управи, вручив п. сот. М. Дябога, тодішній головний директор кооперативи «Нова Фортуна».

На Загальних Річних Зборах Відділу ОБВУ в 1962 році були ухвалені резолюції, нап'ятовуючі московських скритовбивників, висланих на захід кремлівськими бандитськими диктаторами, від руки яких згинули Провідник ЗЧ ОУН сл. п. С. Бандера та сл. п. д-р Л. Ребет. У резолюціях, висланих до німецького амбасадора в Лондоні та до Британського Міністерства Закордонних Справ, вимагалось від німецького

суду і найвищого суду суворого покарання члена КГБ Б. Сташинського та його наказодавців Н. Хрущова і А. Шелепіна.

Хоча на окружній академії з нагоди 20-річчя постанови УПА в Манчестері була майже половина берівської громади, ми вважали за доцільне влаштувати окрему маніфестацію в Бері. Святочний комітет очолив голова Відділу ОБВУ п. І. Сухар, а резолюції опрацював автор цих рядків і при допомозі юначки М. Гавришко переклав їх на англійську мову. В прийнятих одногласно резолюціях, які були розіслані тринадцятьом державам, постійним членам ООН, та її генеральному секретареві п. У Тантові, підкреслювалася боротьба українського народу за самовизначення України і її державність, вимагалось поставити на порядок денний сесії ООН справу московського колоніалізму і його остаточну ліквідацію, вимагалось виключити московських дикунів із культурної ООН та перестерігалось Захід про затії поширення московського імперіалістичного колоніалізму на увесь світ.

Це лиш короткий огляд того, що Відділ ОБВУ в Бері зробив за 15 років існування. Зроблено багато, але є ще й такі справи, яких ми не починали, і які мусимо зреалізувати в майбутньому. Правда, з кожним роком ми стаємо старші, старіємося фізично, але не сміємо старітися духово. Перед нами ще багато завдань і широких перспектив. Ми ще не виконали деякі речі, а між ними не довершили спільну обітницю нашого колишнього приречення — здобути Українську Державу.

П. Гусак

»ЛИШЕ ЗАВДЯКИ КРОВИ ПОЛЯГЛИХ БОРЦІВ — »ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА« — І НЕ ВМРЕ«.

БЛЕКБУРН

Основуючі Загальні Збори Відділу ОБВУ в Блекбурні відбулися в 1950 році з ініціативи пп. В. Бойка, Федака й Андрущака. На Зборах був обраний головою п. Федак та Управа з чотирьох осіб. Новообрана Управа одразу повела акцію за приєднання нових членів, і невдовзі стан членів Відділу досягнув 36 осіб.

На слідуючий рік Відділ очолив старий і досвідчений військовик п. Михайло Мацюх, залишаючись на пості голови впродовж чотирьох років. Він дбав про те, щоб плекалися серед членів вояцькі традиції, тримав міцним їхній дух і виховував здисциплінованих вояків, добрих українців та сус-

пільно-громадських працівників. Він також брав активну участь у справі придбання власного дому, співпрацюючи тісно з іншими українськими установами Блекбурну.

У 1956 році головою Відділу став п. Прус, який наполегливо працював далі та продовжував працю своїх попередників. Праця була важка, бо в періоді з 1956 по 1961 рік багато членів Відділу виїмігрували за океан, або виїхали до інших місцевостей, і стан членства різко зменшився.

У наступних роках головами Відділу були пп. П. Гоголь, В. Підлиський та Прус, які всю свою працю скеровували на те, щоб утримати Відділ на належ-

Члени Управи Відділу в Блякбурні. 1963/64 рр.

ному рівні. Сьогодні Відділ ОБВУ хоч і маленький, але існує далі і продовжує свою діяльність та добросумлінно — з вояцькою обов'язковістю — виконує всі зарядження Централі. У нас немає зневіри, а Управа Відділу є пев-

на того, що бувші українські вояки, вдержать свій негаснучий дух і з гордістю занесуть комбатантський прапор на вільну, ні від кого незалежну Україну.

В. Підлиський

БОЛТОН

Основуючі Загальні Збори Болтонського Відділу ОБВУ відбулися 21-го жовтня 1949 року, з ініціативи полковника Романа Долинського, пані Тетяни Долинської та десятників Андрія Бідося й Андрія Боднарчика. Головою Відділу був обраний дес. А. Бідось, а в наступних роках, змінюючи один одного, цей відповідальний пост займали слідуєчі пп.: дес. Ярослав Ліщинський, дес. Андрій Боднарчик, пор. Іван Рубич, дес. Микола Канятин, дес. Василь Томків і стр. Володимир Доскоч.

Як вказують протоколи й різномірні звіти, початкові роки існування Відділу ОБВУ в Болтоні позначилися переведенням великої кількості лекцій із циклів «Історія українського війська», «Історія України» та «Мазепа і його часи». Кілька окремих лекцій на тему «Організація гарматного полку та його завдання» дав пор. І. Рубич, але прізвища тих осіб, що вели попередні лекції, не запротоколовані. Згадується, що був виголошений спогад із фінляндського фронту та влаштовані 3 доповіді полковника Є. Рена, але їхніх тем не подається.

Після закінчення каденції пор. І. Рубича помічається деяке послаблення в діяльності Відділу, що знову активізується з приходом на пост голови дес. В. Томкова. Він організовує при Відділі «Гоум Гард», який мав гарні ус-

піхи й здобув загальне признание англійських чинників. За час свого головування дес. В. Томків виголосив для членства багато доповідей на різні теми, в тому: «Культ вояка в українському народі», «Цивільна оборона та ефект атомної експлозії». Він мав велику кількість плянів вишкільного характеру, проте, з браку належного зацікавлення членства, не міг їх зреалізувати.

Дві доповіді на теми «Що нового у військовій ділянці» та «Чи буде третя світова війна» дав для Відділу пор. К. Зеленко. Відділ був ініціатором двох концертів — Мирослава Скали-Старицького та Олега Нижанковського і скрипаля Аристиди Вирсти.

Від 1952 року почавши, Відділ постійно допомагає бувшому українському воякові-інвалідові п. М. Мединському, перебуваючому в Австрії. Від часу прикріплення цього інваліда до Болтонського Відділу йому допомагали також й інші Відділи (Лідс, Блекбурн, Лій, Чорлі), але основний тягар спочивав таки на плечах нашого Відділу. За весь час до Австрії було вислано пачок з одягом і хачами на суму £ 129-18-10.

Відділ набув комбатантський прапор, який 13.10.1957 р., в церкві «Святого Патрика», посвятив Всеч. о. Ярема Гаврилюк. Після посвячення в місце-

вому українському домі відбулося похресне прийняття, яке о. Я. Гаврилюк розпочав молитвою та коротким і змістовним словом, бажаючи воякам донести цей прапор до Золотоверхого Києва. На прийнятті були присутні: мати пароха Ольга Гаврилюк, д-р А. Герасимович, поручники В. Яворський і В. Вашкович та всі жертводавці, які зложили пожертви на закуплення прапора.

До них належали: по 1-му фунтові — десятники: В. Томків, П. Горбач, І. Скрипець, М. Канятин та І. Довбенюк; стрільці: І. Павкнер, І. Гнида, І. Яцик, В. Грам'як, С. Шельвіга, І. Жупник, І.

Гундер, В. Фігурка та І. Галян. По 10/-: В. Янківський, В. Сверлюк, М. Скопичець, Р. Сколоздра, М. Борщ, Д. Моравський, Г. Болюбаш, О. Гінда та Б. Дедів.

За час існування Відділу відсвятковано власними силами 27 річниць, влаштовано 6 разів просфору і свячене, організовано 10 забав, у тому 5 із вибором королеви краси. На протязі всіх років Відділ тісно співпрацював із братніми установами СУБ-ом, СУМ-ом й ОУЖ.

Приходи Відділу за ці роки становили £ 1413-18-10, а розходи — £ 1399-08-00.

Управа Відділу

БРАДФОРД

Історія Брадфордського Відділу ОБВУ починається в липні 1949 р., коли ініціативна група в складі інж. В. Наріжного, П. Дзвіника, В. Кордуби, І. Гринькова та В. Гнатова скликала Основуючі Збори з участю 25 членів. Головою новооснованого Відділу збори вибрали інж. В. Наріжного, а членами його Управи пп. В. Кордубу, Р. Писарчука, П. Дзвіника та В. Гнатова.

Діяльність Управи Відділу в 1949-50 рр., за винятком відзначення Свята Державности 22-го січня, була звернена головним чином на організаційну ділянку, тобто на приєднання нових членів. Спочатку, з огляду на брак відповідного приміщення та той факт, що до Брадфорду в той час прибували вояки різних армій і формацій, які себе взаємно не знали, все йшло важко. Тому треба було довшого часу й наполегливої праці Управи Відділу та вже зорганізованих вояків, щоб умож-

ливити вступ до організації всім тим, які ще знаходилися поза її рамками. З тієї ж причини і фінансова сторінка Відділу недомагала. Сальдо виносило всього 3.0.0.

25. 6. 1950 р. відбулися другі Звичайні Загальні Збори Відділу, як і попередньо, в залі »Сант Патрік Скул«, при участі 22-ох членів і представника ГУ ОБВУ пор. В. Личманенка. Вони обрали головою Відділу хор. М. Якуб'яка, а членами Управи пп. М. Бахмата, В. Попадинця, І. Гринькова, П. Дзвіника та В. Гнатова. До Контрольної Комісії увійшли пп. С. Євич, О. Ковальчук та С. Наконечний.

Новообрана Управа впорядкувала діловодство Відділу, відзначила два національні свята, влаштувала один реферат і два відчити з »Історії Українського Війська«, а також брала участь в офіційному вітанні Їх Ексцеленції Кир Івана Бучка та організу-

вала одну забаву. В діловому році Відділ проявив велику живучість і дав наочні докази вартости організованого воєцтва. Стан членства збільшується до 124-ох членів, як також кращає фінансова ділянка Відділу. Сальдо в день Зборів 22.0.0.

У зв'язку з тим, що вибрана попередньо Контрольна Комісія не присвячувала своїм обов'язкам належної уваги, Управа Відділу скликала на день 4. 3. 1951 р. Надзвичайні Загальні Збори, які вибрали нову Контрольну Комісію в складі пп. М. Ревіляка, Садовського та А. Гаргая. Вона переводить контролю праці Відділу і привертає їй нормальний хід.

Треті Звичайні Загальні Збори Відділу відбуваються в тій самій залі 11. 3. 1951 р., з участю 66 членів та представника ГУ ОБВУ пор. В. Личманенка, та вибирають на голову Відділу п. В. Попадинця, а на членів Управи пп. Л. Головатого, М. Ревіляка, М. Миколишина, О. Білозора та І. Черевку. До Контрольної Комісії вибрано пп. О. Ковалиська, А. Гаргая і Й. Хім'яка.

На протязі року відзначено 5 національних свят, влаштовано 7 рефератів на різні теми, відбуто двоє сходів членів та видано одноднівку «Броди», присвячену сьомій річниці бою під Бродами. Стан членства на день зборів 129. Сальдо 25.16.0.

Четверті Звичайні Загальні Збори Відділу знову мають місце у «Сант Патрік Скул», 4. 5. 1952 р., при участі 50-ти членів. Ними керує чот. М. Радьо. Головою Відділу стає п. М. Миколишин, а членами Управи пп. Р. Осадца, М. Федишин, О. Білозир, І. Ківчак та А. Гаргай. До Контрольної Комісії обрано пп. В. Попадинця, М. Поврозника і Д. Василика.

В діловому році Управа організовує курс військовознавства, який охоплює 30 членів. Упродовж року відбулося 17

лекцій, по 2 години кожна. Відзначено два національні свята, відбуто ширші сходи членів, взято участь в офіційних вітаннях Їх Ексцеленції Кир Івана Бучка та Його Високопреосвященства Митрополита Полікарпа, видано одноднівку, присвячену 10-річчю постанови УПА.

З доручення ГУ ОБВУ, Відділ несе відповідальність за допомогу двом перебуваючим в Австрії інвалідам. При співдії довкільних Відділів і Гуртків ОБВУ він здобуває на цю ціль потрібний фонд. Готівка в касі Відділу на день зборів виносила 42 фунти. Стан членства — 137.

П'яті Звичайні Загальні Збори Відділу відбулися 22. 3. 1953 р. в «Сант Патрік Скул», при участі 52-ох членів та представника ГУ ОБВУ пор. Слоньовського. Зборами керує підхор. М. Бахмат. Вони обирають головою поновно п. М. Миколишина, а членами Управи пп. Д. Василика, П. Фучка, П. Малицького, Г. Мельничайка і П. Дзвіника. До Контрольної Комісії увійшли пп. підхор. В. Попадинець, В. Наконечний та О. Білозир.

На протязі року відзначено три національні свята, вшановано річницю з дня смерти бл. п. Високопреосвященнішого Митрополита Полікарпа, відчитано один реферат на військову тему та відбуто 37 лекцій теоретичного курсу військовознавства. Кількісний стан Відділу зростає до 147 членів і різко зменшується відсоток заборгованости по сплаті членських вкладок. Управа дає допомогу інвалідам в Австрії.

Шості Звичайні Загальні Збори Відділу відбулися 18. 4. 1954 р. у тій же самій залі, при участі 43-ох членів. Зборами керував п. М. Бахмат. Головою Відділу обрано п. С. Чучмана. Члени Управи — пп. П. Фучко, П. Малицький, Г. Мельничайко, С. Кучварський і П. Луцишин. Контрольна Комісія

*Члени Управи Відділу в Брадфорді з чашою ОБВУ, яку здобули за
взірцеву працю. 1961/62 рр.*

— пп. М. Радьо, М. Миколишин та М. Поврозник.

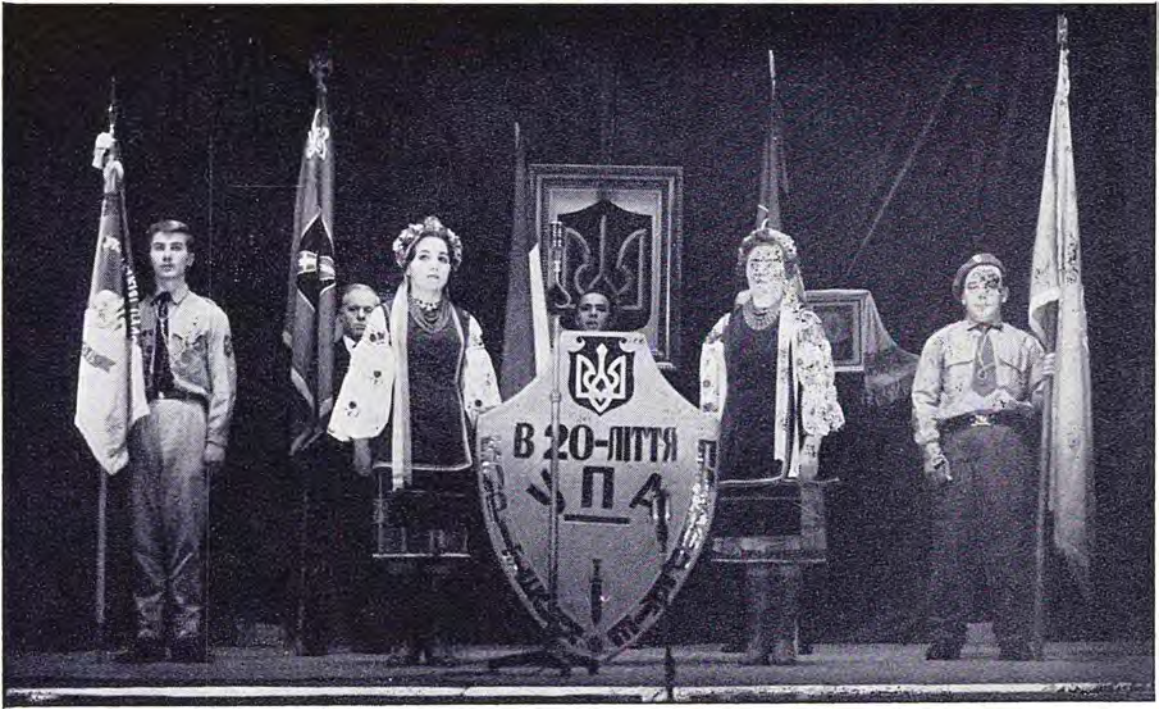
За звітний період відзначено 10-ту річницю бою під Бродами, Листопадовий Зрив, 10-ту річницю смерти бл. п. Митрополита Андрея Шептицького, виголошено одну доповідь та два реферати для українців й один для англійських комбатантів. Управа поширює свою внутрішню діяльність, проводить перереєстрацію членів, уточнює їхні адреси й майже цілковито ліквідує заборгованість сплати членських вкладок. Опікується хворими у шпиталях і по домах, уділяючи їм одноразові допомоги, та спільно з місцевим Відділом СУБ-у в часі свят вручає хворим у шпиталях святочні дарунки. На поставлення пам'ятника для бл. п. В. Багрія в Австрії Управа переслала 12.0.0. Стан членства — 147.

Сьомі Звичайні Загальні Збори Відділу, якими керував п. М. Якуб'як,

відбулися також у залі «Сант Патрік Скул», при участі 75 членів. Голова Відділу п. П. Фучко. Члени Управи — пп. М. Веремієнко, Г. Мельничайко, М. Попович, Г. Машталір і П. Луцишин. Контрольна Комісія — пп. чот. М. Радьо, дес. М. Миколишин і Я. Деремєнда.

Управа Відділу створила гурток доповідачів, до якого ввійшли пп. В. Личманенко, М. Радьо, М. Якуб'як та Я. Деремєнда. Стараннями цього гуртка виголошено 7 доповідей на військові теми, а, крім цього, дано два реферати для членства Відділу, відзначено річницю бою під Бродами й знову видано одноднівку. Відділ узяв участь у зустрічі Їх Ексцеленції Кир Івана Бучка та в підготовці і відбутті релігійної маніфестації проти переслідування Москвою Українських Церков на Рідних Землях.

Управа організовує одну екскурсію та влаштовує 2 забави з танцями. Пе-

Сцена зі Свята 20-річчя УПА в Брадфорді. 1962 р.

редплачує 5 примірників «Юкреїнієн Ревю» для визначних чужинців та засновується гурток шахістів під керівництвом чот. М. Радя, який після змагань з гуртками інших Відділів, входить до півфіналу за чашу ОБВУ на В. Британію. Відділ уділює допомогу інвалідові в Австрії та хворим на терені Брадфорду. Стан членства — 159. Вплата членських вкладок стовідсоткова.

Восьмі Звичайні Загальні Збори Відділу під керівництвом підхор. М. Бахмата відбулися у тій самій залі, 8. 4. 1956 р., при участі 46 членів. Голова Відділу п. П. Фучко. Члени Управи — пп. пор. М. Веремієнко, В. Крук, М. Сливка, Б. Кашевка, І. Ревіляк. Контрольна Комісія — пп. дес. В. Демчук, Д. Дутка, М. Федчишин.

На протязі року влаштовано 4 доповіді з рамени гуртка доповідачів, від-

читано один реферат (пор. К. Зеленко), відбуто дискусійний відчит (проф. М. Ломацький), зорганізовано 2 екскурсії, один концерт і три забави з танцями. Відділ узяв активну участь у підготовці та переведенні двох політичних вічів і маніфестацій, організованих у зв'язку з приїздом до В. Британії Хрущова й Булганіна та відкритими листами політичних в'язнів московських концтраційних таборів до ООН. Влаштовано прийняття для генерал-хорунжого М. Капустянського, куплено для Відділу прапор ОБВУ. Гурток шахістів розіграв 14 змагань за чашу Окружної Ради СУБ-у. Уділено допомогу для інваліда в Австрії та хворим у шпиталях і по приватних мешканнях на терені Відділу. Почато акцію по відшукуванні померлих у Брадфорді українців, із метою поставлення надгробних пам'ятників.

Пропам'ятна таблиця, яку вмуровано в українській католицькій церкві Св. Трійці в Брадфорді. 1961 р.

За свою багатогранну діяльність Відділ здобуває перше місце та на річних загальних зборах Централі ОБВУ, 1. 6. 1957 р., дістає відзначення. Стан членства 164. Фінансовий стан Відділу: прибутки 199.0.0 видатки — 173.0.0. Сальдо — 26.0.0.

Дев'яті Звичайні Загальні Збори Відділу відбулися 17. 3. 1957 р., в залі «Сант Патрік Скул», при участі 50-ти членів. Зборами керує п. М. Радьо. Головою Відділу обрано п. В. Крука, а членами Управи пп. М. Поповича, І. Шабата, Б. Кашевку, Г. Мельничайка, В. Янцюка та І. Лайщука. Контрольна Комісія — чот. М. Радьо, пор. М. Клименко, дес. В. Демчук, пп. М. Сливка та В. Рибчин.

Упродовж року влаштовано 6 доповідей та 1 реферат. Прелегентами бу-

ли пп. В. Попадинець, пор. К. Зеленко, сот. М. Білий-Карпинець, полк. Є. Побігущий та Я. Деремєнда. Відзначено річницю бою під Бродами, влаштовано один концерт, організовано 2 екскурсії та 3 забори з танцями, а також чайний вечір. Посвячено прапор ОБВУ. Відділ узяв активну участь у технічній підготовці Крайового З'їзду ОБВУ, який із нагоди 10-річчя поселення українців у В. Британії відбувався в Брадфорді, й видав одноднівку. Шаховий гурток розіграв два змагання з Бері. Уділено для хворих святочні дарунки та дано допомогу хворому членові ОБВУ, а також переслано допомогу пані А. Дудар в Німеччині. На загальних зборах Централі ОБВУ Відділ одержує переходову чашу за добре ведення праці.

Стан членства — 168. Прихід — 437.9.5, розхід — 365.11.9, сальдо на кінець каденції — 71.17.8.

Десяті Звичайні Загальні Збори Відділу пройшли 16. 3. 1958 р. в «Текстайл Голл»-і, при участі 50-ти членів. Голова Відділу — п. В. Крук. Члени Управи — пп. П. Фучко, І. Лайщук, Б. Кашевка, В. Янцюк, Г. Мельничайко, і М. Попович. Контрольна Комісія — пп. М. Радьо, М. Клименко, В. Наконечний, В. Гаврилюк і Д. Дутка (останні два заступники членів).

У звітному році вшановано 20-річчя з дня смерті сл. п. полковника Є. Коновальця й вислано представника до Роттердаму, висвітлено фільм «Назар Стодоля», зорганізовано одну екскурсію та влаштовано три забави з танцями. Взято активну участь у технічній підготовці Крайового З'їзду ОБВУ в 15-ту річницю постанови І-ої УД УНА. Уділено допомогу хворим у шпиталях та вислано грошову допомогу пані А. Дудар в Німеччині. Разом на Суспільну Опіку було призначено 36.0.0. Стан членства — 161.

Одинадцяті Звичайні Загальні Збори Відділу відбулися 15.3. 1959 р., в приміщенні українського дому, при участі 45-ти членів. Головою Відділу обрано п. В. Крука, а членами Управи пп. М. Поповича, І. Лайщука, Б. Кашевку, І. Раїнчука, Г. Мельничейка та І. Білушчака. Контрольна Комісія — пп. М. Радьо, М. Галас і В. Наконечний.

На протязі ділового року відзначено 15-річчя бою під Бровами, влаштовано 2 концерти, 2 забави і зорганізовано одну екскурсію. На Суспільну Опіку приділено з каси Відділу 32.0.0, з чого 25.0.0 переслано до Німеччини, як регулярну допомогу вдові по хор. Дудареві, що загинув під Бровами. Стан членства — 161. Сальдо — 89.19.7.

З огляду на перевантаження голови Відділу працею, його обов'язки від 1. 7

по 12.9. 1959 р. виконував заступник голови п. Б. Кашевка.

Дванадцяті Звичайні Загальні Збори Відділу мали місце 20.3.1960 р., в українському домі, в присутності 50-ти членів та представника Централі ОБВУ пор. М. Веремієнка. Зборами керує чот. М. Радьо. Голова Відділу — п. М. Веремієнко. Члени Управи — пп. Б. Кашевка, М... Попович, Т. Сисак, Г. Мельничайно, І. Раїнчук, І. Ревіляк, М. Коваль. Заступники членів — пп. М. Бачинський та І. Головка. Контрольна Комісія — пп. чот. М. Радьо, М. Миколишин, Д. Васирик, І. Черевка, Ф.

Упродовж року відзначено 3 національних свята, влаштовано одну доповідь на військову тему, дві екскурсії та 4 забави, переведено технічну підготовку для відбуття Крайового З'їзду ОБВУ, взято разом з англійцями участь у листопадовій параді м. Брадфорду та зложено від Відділу вінок біля пам'ятника невідомого воюка. Управа Відділу несе повну відповідальність за кольпортаж військової преси та впорядковує військову бібліотеку, а також передплачує американський військовий журнал «Мілітарі Ревю».

Управа Відділу пересилає допомогу пані А. Дудар в Німеччині в сумі 28 ф. Представник Відділу бере участь у похороні полковника Нікітіна в Гаддерсфілді та на його могилі складає вінок від Відділу.

Стан членства — 162. Загальні приходи — 636.10.10. Розходи — 501.6.9. Сальдо — 135.4.1. Майно Відділу на день зборів: література — 12.1.4; інвентар — 81.19.8. Балянс Відділу, разом зі сальдом — 229.5.1. У звітному році впорядковано та відповідно устатковано окрему канцелярію ОБВУ.

Тринадцяті Звичайні Загальні Збори Відділу відбулися 12. 3. 1961 р., в приміщенні українського дому, при участі 54-ох членів та голови Централі ОБВУ

сот. М. Білого-Карпинця. Зборами керував п. Р. Писарчук. Головою Відділу обрано поновно пор. М. Веремієнка. Члени Управи — пп. Б. Кашевка, М. Попович, Т. Сисак, Г. Мельничайко, І. Раїнчук, М. Коваль, М. Бачинський, М. Олеськів. Члени-заступники — пп. І. Яцик та М. Сливка. Контрольна Комісія — пп. дес. М. Миколишин, М. Федчишин, П. Фучко, Ф. Фарина й І. Черевка.

На протязі ділового року відбуто двох ширших сходів членства, відзначено три національні свята, влаштовано один концерт, три завави з танцями й один товариський вечір для членства. Зорганізовано три прогулянки до відпочинкових надморських місць та одну до столиці Шотляндії Едінбургу. Заходами Відділу виготовлено і вмуровано в місцевій католицькій церкві пропам'ятну плиту в честь українських вояків, поляглих на фронтах II-ої світової війни. Взято активну участь у підготовці й переведенні 10-річного ювілею місцевого хору »Діброва«, 100-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка і Крайового Вояцького З'їзду. Влаштовано 2 доповіді на військову й загальну теми й узято участь у відзначенні річниці смерті сл. п. С. Бандери,, як також у листопадовій параді (разом із англійцями), під час якої складено вінок від Відділу біля пам'ятника незнаного вояка.

Управа Відділу широко розвиває свою діяльність як на внутрішньому, так і на зовнішньому відтинках. Вона включається в тісну співпрацю зі СУМ-ом, допомагає йому у вихованні української молоді, а чотири члени Управи є виховниками СУМ-у. Значно поширюються зв'язки з англійською комбатантською організацією »Брітіш Ліджен«.

Стан членства — 169. Загальні приходи — 936.12.9. Розходи — 754.11.5. Сальдо на день зборів — 182.1.4. Уп-

рава визначає на Суспільну Опіку й допомогу пані А. Дудар у Німеччині 20.0.0, пересилає на фонд ОБВУ до Централі 15.0.0, купує нові книжки до військової бібліотеки на суму 10.0.0 та збільшує інвентар Відділу до 80.14.3. Бальянс Відділу на день зборів становив 281.7.7. На зборах Централі Відділ знову був відмічений за свою діяльність та дістав переходову чашу.

Чотирнадцяті Звичайні Загальні Збори Відділу мали місце в приміщенні українського дому, дня 18.3. 1962 р., при участі 62-ох членів і представника Централі ОБВУ п. М. Гайви. Зборами керує чот. М. Радьо. Голова Відділу — п. М. Веремієнко. Члени Управи — пп. Б. Кашевка, М. Попович, Т. Сасак, І. Раїнчук, Г. Мельничайко, М. Сливка, М. Максимович. Члени-заступники — пп. В. Кручкевич і М. Чибраз. Контрольна Комісія — пп. хор. М. Якуб'як, М. Миколишин і В. Наконечний.

У звітвому році влаштовано 3 доповіді на військові теми, відзначено три національні свята і 20-річчя постанови УПА, організовано один концерт, чотири екскурсії та дві завави з танцями. Взято участь в офіційному вітанні Їх Ексцеленції Єпископа Августина Горняка, у відзначенні 15-річчя існування УАПЦ у В. Британії та в листопадовій параді м. Брадфорду, під час якої складено від Відділу ОБВУ вінок біля пам'ятника незнаного вояка. Нав'язано тісніші контакти з »Сівіл Дефенс«, у результаті чого одержано для табору Ю. СУМ-у 6 телефонних апаратів, а також ведено тісну співпрацю з усіма українськими організаціями на терені міста Брадфорду.

Видано »Однордівку УПА«, присвячену 20-ій річниці з часу її постанови. Переслано до Німеччини допомогу пані А. Дудар, закуплено святочні дарунки для хворих у шпиталях, переслано на пропам'ятну книжку генерала Грекова до Німеччини 32.11.9. Збільшено інвен-

тар Відділу до 180.8.0, надіслано до Бібліотеки ім. Т. Шевченка в Лондоні 5.0.0, закуплено нових книжок до військової бібліотеки та військових журналів. Стан членства — 169. Сальдо на день зборів — 149.16.6.

П'ятнадцяті Звичайні Загальні Збори Відділу відбулися 27.1.1963 р. в приміщенні українського дому, при участі 55-ти членів. Зборами керує п. М. Бахмат. Для зручнішого ведення діловодства попередньо було впроваджено календарний рік діяльності й тому реченець загальних зборів, у порівнянні з минулими роками, випав на 3 місяці скоріше.

Збори обрали головою Відділу поновно пор. М. Веремієнка, а на членів Управи пп. Б. Кашевку, Т. Сисака, М. Поповича, І. Шабата, І. Раїнчука, Г. Мельничайка, П. Татарина, В. Кручкевича, М. Ковалю і М. Чибраза. Контрольна Комісія — пп. чот. М. Радьо, хор. М. Якуб'як та М. Федчишин.

У неповнім діловім році влаштовано три національні свята, відзначено 20-ту річницю постанови І-ої УД УНА й видано одноднівку, чим нав'язано ближчі контакти з дивізійними старшинами, перебуваючими в різних країнах світу.

Відзначено також 25-ту річницю з дня смерті сл. п. полковника Є. Коновальця й узято участь у підготовці й переведенні маніфестації, пригадуючій західному світові про штучний голод, зроблений Москвою в Україні 1933 р. Представники ОБВУ взяли участь у посвяченні українського парафіяльного дому Української Католицької Церкви у Брадфордї.

Стан членства — 170. З огляду на те, що діловий рік продовжується, стан каси буде приблизно такий самий, як і в попередньому році. Так само зараз не можна нічого сказати про те, що вже заплановане, але ще не зреалізоване. Сюди в першу чергу відноситься імпреза »Свято Св. Покрови — Свято Зброї«, а також доповіді на різні теми й проєктовані заходи.

На закінчення слід зазначити, що Відділ ОБВУ в Брадфордї веде свою діяльність на відповідному організаційному рівні та є респектований як широкими колами українського громадянства, так і чужинцями цього терену.

На підставі архіву
Відділу ОБВУ в Брадфордї
зібрав пор. М. Веремієнко

ГАДДЕРСФІЛД

Стараннями зв'язкового ОБВУ п. М. Гапчука та при чинній допомозі місцевого Відділу СУБ-у Гаддерсфілдський Відділ ОБВУ був заснований 10.6.1951 р. Його Основуючі Збори відкрив голова Відділу СУБ-у п. В. Кіндрат, пояснивши присутнім бувшим українським воякам потребу існування такої організації, яка плекала б українські військові традиції та ростила в кожному українському воякові готовість кожночасно стати зі зброєю в руках до

змагу за волю й незалежність України. Збори обрали головою Відділу п. Шпака, а до складу Управи ввійшли пп. В. Садівський, М. Фрищин, В. Зубак, Г. Раківський та М. Сатур.

У наступних роках, за хронологічним порядком, склад Управ є слідуючий:

1952-53 рр.: п. В. Шпак — голова. Члени Управи: пп. В. Чайківський, В. Садівський, Г. Раківський, С. Климчак, В. Цюрпіта.

Члени Відділу ОБВУ та Управа в Гаддерсфілді. 1963 р.

1953-54 рр.: п. В. Зубак — голова.
Члени Управи: пп. М. Сатур, М. Бишко, В. Чайківський, В. Кіндрат, І. Шпак.

1954-55 рр.: п. І. Жмур — голова.
Члени Управи: пп. І. Пивоварчук, М. Лобас, Г. Раківський, В. Чайківський, В. Цюріта.

1955-56 рр.: п. І. Лобас — голова.
Члени Управи: пп. О. Шпак, Г. Раківський, В. Чайківський, В. Кіндрат, П. Малдрик.

1956-57 рр.: п. І. Чолач — голова.
Члени Управи: пп. О. Шпак, С. Ємчура, П. Януш, Г. Раківський, С. Гнатівський.

1957-58 рр.: п. В. Садівський — голова.
Члени Управи: пп. І. Чолач, В. Чайківський, П. Януш, І. Фалюш, М. Сатур.

1958-59 рр.: п. В. Зворський — голова.
Члени Управи: пп. І. Жмуд, П. Януш, І. Пивоварчук, І. Маркович, П. Цьох, В. Цюріта.

1959-60 рр.: п. В. Зворський — голова.
Члени Управи: пп. С. Гнатівський, І. Гарасимів, І. Пивоварчук, С. Матвій, Г. Раківський, В. Цюріта.

1960-61 рр.: п. І. Лобас — голова.
Члени Управи: пп. С. Климчак, П. Януш, В. Гром'як, А. Хомут, І. Гарасимів, В. Семенчук.

1961-62 рр.: п. В. Чайківський — голова.
Члени Управи: пп. В. Шпак, І. Фалюш, І. Лобас, Л. Свистун.

1962-63 рр.: п. В. Чайківський — голова.
Члени Управи: пп. В. Шпак, С. Дворський, І. Фалюш, П. Януш.

1963-64 рр.: п. І. Чолач — голова.
Члени Управи: пп. В. Кіндрат, С. Гнатівський, В. Семенчук, М. Лазорик.

На протязі існування Відділу всі голови та члени Управ тісно співпрацювали з Централєю ОБВУ в Лондоні та своєчасно виконували кожне її зарядження. Така ж співпраця була й із місцевими братніми організаціями —

СУБ-ом, СУМ-ом, ОУЖ, Батьківським Комітетом та товариським клубом «Калина». Праця всіх голів і членів Управ була дуже різноманітною, однак виконувалася в міру їхніх сил та спроможностей.

Управи Відділу ОБВУ щороку відсвятковували річницю бою під Бродами й Свята Покрову, а решту національних свят улаштовували разом з іншими українськими установами. Не бракувало також і доповідей та рефератів. Проживаючий тут полковник А. Нікітін дав дві доповіді про Броди.

Заходами Управи Відділу відмічено у формі товариського вечора 10-річчя заснування Відділу, а впродовж кількох останніх років організовувано забори з вибором королев краси, які брали участь у конкурсах на Крайових Воєнських З'їздах.

Відділ опікувався хворим бувшим українським вояком в Австрії. Члени Відділу брали активну участь у місцевому шаховому гуртку. Сьогодні всі члени ОБВУ є свідомі своїх важливих завдань і твердо рішені допомагати всебічно Централі ОБВУ в майбутньому.

Управа Відділу

ГАЛІФАКС

Відділ ОБВУ у Галіфаксі був заснований у 1950 році, з ініціативи сотника Ю. Крячука, хорунжого Мирослава Гуля і п. Кучерки. На Основуючих Зборах було 26 членів, а перша вибрана ними Управа складалася з таких осіб: сот. Ю. Крячук — голова, хор. М. Гуль — заст. голови і п. Кучерка — секретар. З причини відсутності власного дому, всі збори й наради відбувалися у помешканні хор. М. Гуля.

Другі загальні збори Відділу обрали на голову хор. Мирослава Гулю, і діяльність цього Відділу розвивалася аж до 1957 року, а потім занепала, бо багато членів Управи і рядових членів виїжджувало за океан, або виїхало до інших місцевостей, а ті, які залишилися в Галіфаксі, проявили до цієї справи пасивність. Відділ не існував 5 років, і справа рушила з місця щойно тоді, коли до нас прибув представник Централі ОБВУ п. Музичка, нав'язав контакт із громадянством та доручив сот. Іванові Гвоздику реактивізувати працю Відділу.

Сот. І. Гвоздик почав наполегливу роботу в цій галузі. Він провів велику роз'яснюючу акцію, зареєстрував усіх колишніх українських вояків і скликав Загальні Збори Відділу на день 21.2.1964 року. На них був присутній 31 член, а до нової Управи ввійшли наступні: сот. І. Гвоздик — голова, В. Кинишин — заст. голови і Яр. Когут — секретар. Будучи зв'язковим Централі на окрузі Йоркшир, сот. І. Гвоздик скликає 12-го квітня 1964 року в Галіфаксі Окружну Конференцію ОБВУ, на яку з Лондону прибуває представник Централі ОБВУ д-р С. М. Фостун.

Короткий звіт із діяльності місцевого Відділу дав сот. І. Гвоздик, а після конференції заслухала звіти інших Відділів — Брандфорду, Гаддерсфілду, Тодмордену, Кінглі й Лідсу та промову д-ра С. М. Фостуна. У ній він поінформував присутніх, що ОБВУ є найсильнішою комбатантською організацією на тутешньому терені та дав широкий огляд її конструктивно-творчої воєнської праці в усіх ділянках. Повідомив та-

кож про рішення Централі ОБВУ видати в біжучому році «Альманах».

Праця відбудованого Галіфакського Відділу продовжує розгортатися. За час його існування пост голови займали такі пп.: сот. Ю. Крячук, хор. М. Гуль, Богдан Рогач, Ігор Огар, Богдан Шидлич, Б. Левицький і сот. Іван Гвоздик. До складу Управи Відділу належали слідувачі пп.: Кучерка, Б. Гнида, Тріска, Радваницький, Яр. Мандибур, Заворотинський, Гливі, Солодкий, Чоботан, Рома, М. Кравчук, І. Броньовський,

Гончарук, М. Когут, Д. Босак, І. Грицюк, Яр. Попович, Д. Стадник, Д. Пошгар, Осип Ощабрук, Турчин, В. Кишинин, Яр. Когут, Ониськів і П. Тира.

Із нагоди 15-річчя існування Відділу, теперішня Управа шле колишнім його головам і членам Управ, незалежно від того, де вони зараз перебувають, щиросердечний вояцький привіт і вислови братньої любови та вдячності за їхній труд, вкладений ними в розбудову Галіфакського Відділу ОБВУ.

Зібрав — Яр. Когут

ГЛОССОП

Перші Установчі Сходини Гуртка ОБВУ в Глоссопі відбулися 27.4. 1952 року, при участі 10 членів. Їх відкрив п. С. Влашин, який був зв'язковим. Він скликав Основуючі Збори на день 16.11. 1952 року, які перейменували Гурток на Відділ ОБВУ й обрали Управу в такому складі: п. С. Влашин — голова, пп. Т. Якимович, Л. Станецький, М. Тарнавський та М. Гаврилюк — члени Управи.

1953-й рік

Реченець зборів — 22.3. 1953 р. Присутніх 12 членів. Склад Управи: пп. Я. Мондрик — голова, С. Влашин, І. Іваник, Л. Станецький — члени.

1954-й рік

Реченець зборів — 6.4. 1954 р. Присутній 21 член. Склад Управи: пп. Я. Мондрик — голова, О. Федюк, Микола Гайдаш і С. Влашин — члени.

На протязі року Управа відбула 3 засідання, організувала спільно з Відділом СУБ-у Свят-Вечерю та відзначила академіями 8 національних свят. Переведено збірку на інваліда в Австрії.

1955-й рік

Реченець зборів — 12.12. 1955 р. Присутніх 12 членів. Склад Управи: пп. І. Іваник — голова, М. Гаврилюк, Д. Ткачук і М. Лупійчук — члени.

Відбуто 1 засідання Управи та 2 засідання спільно з Відділом СУБ-у, відзначено 5 національних свят, продано 3 мапи Галичини.

1956-й рік

Реченець зборів — 19.6. 1956 р. Присутніх 9 членів. Склад Управи: пп. І. Іваник — голова, Р. Ромахней, Д. Ткачук, В. Чокан — члени.

Відбуто 2 засідання Управи, влаштовано спільну Свят-Вечерю, організовано 3 забави, переведено збірку на мапу Галичини, вислано для хворого інваліда в Австрії 5:00:00.

1957-й рік

Реченець зборів — 17.3. 1957 р. Присутніх 11 членів і 4 гостей, Стан членства — 21. Склад Управи: пп. І. Іваник — голова, Р. Ромахней, П. Голод і М. Гайдаш — члени.

Відбуто 3 засідання, відсвятковано одне свято власними силами та влаш-

товано спільно з місцевим Відділом СУБ-у 3 академії, зорганізовано автобусову поїздку на здвиг СУМ-у в Ноттінгемі, влаштовано 2 концерти з участю хорів та балетних груп із Манчестеру й Рочдейлю, вислано інвалідів в Австрії 6:03:00. Під час Свят-Вечері Св. Миколай роздав дітям 54 пакунки.

1958-й рік

Реченець зборів — 9.3. 1958 р. Присутніх 10 членів. Стан членства — 24. Склад Управи: пп. І. Іваник — голова, Р. Ромахней, М. Никифорок і С. Влашин — члени.

Відбуто 3 засідання Управи та координаційні засідання, відзначено 2 національні свята, влаштовано спільну Свят-Вечерю, продано 50 квитків лотерії ОБВУ, вислано до Австрії для інваліда 6:14:06.

1959-й рік

Реченець зборів — 15.3. 1959 р. Присутніх 6 членів і 3 гостей. Стан членства — 22. Склад Управи: пп. Д. Романюк — голова, І. Іваник, Д. Ткачук і М. Никифорок — члени.

Відбуто 4 засідання Управи, відзначено 2 національні свята, влаштовано 4 забави, вислано інвалідові в Австрії 6:00:00.

1960-й рік

Реченець зборів — 27.3. 1960 р. Присутніх 7 членів і 3 гостей. Стан членства — 24. Склад Управи: пп. Д. Романюк — голова, І. Іваник, Д. Ткачук та М. Никифорок — члени.

Відбуто 2 засідання власних і 2 спільно з Відділом СУБ-у, відзначено 2 національні свята та влаштовано 2 забави з танцями.

1961-й рік

Із причини загублення протоколу не можна подати ніяких відомостей про діяльність Відділу за цей рік.

1962-й рік

Реченець зборів — 18.3. 1962 р. Присутніх 5 членів. Склад Управи: пп. М. Береський — голова, В. Чокан і Д. Романюк — члени.

Відбуто 3 засідання, відзначено 2 національні свята, організовано автобусову поїздку на Крайовий Вояцький З'їзд до Брадфорду.

1963-й рік

Реченець зборів — 10.3. 1963 р. Склад Управи: пп. М. Береський — голова та І. Іванич — член.

З причини помітного занепаду Відділу голова п. М. Береський хоче перемістити Відділ на Гурток ОБВУ, але збори на це не погоджуються і кидають клич, що кожний присутній на зборах мусить приєднати нового члена, або привернути відсталого.

1964-й рік

Реченець зборів — 22.3. 1964 р. Присутніх 6 осіб. Склад Управи: пп. І. Іваник — голова, Д. Ткачук і С. Влашин — члени.

Відбуто одно засідання Управи, зібрано членські вкладки і приєднано двох нових членів.

І. Іваник

ДАРБІ

Основуючі Загальні Збори Відділу ОБВУ в Дарбі відбулися 20.8 1949 року, обравши зв'язковим п. М. Новаківського. Відділ нараховував 17 чле-

нів. На протязі короткого ділового року відбуто 2 засідання, відзначено Свято Зброї та заслухано реферат під назвою: — «Гетьман Мазепа» (першу частину).

1950-ий рік

На Річних Загальних Зборах 28. 2. 1950 р. вибрано Управу Відділу в такому складі: п. М. Новаківський — голова, п. М. Попович — секретар і два члени. Стан членства — 19.

Упродовж року Управа відбула 3 засідання. Заслухано реферат п.н. — «Гетьман Мазепа» (другу частину) і доповідь на тему «Піднесення українського прапора на кораблях чорноморської флотії» (п. Тимчук).

1951-ий рік

Реченець зборів — 10.3. 1951 р. Склад Управи: п. Б. Дусанівський — голова, пп. М. Матчак і М. Дацків — члени. Стан членства — 24.

Управа відбула 3 засідання, відзначено Свято Зброї й організовано академію в честь сл. п. ген.-хор. Т. Чупринки та реферат на військову тему й другий — «Піднесення українського прапора на кораблях чорноморської флотії».

1952-й рік

Реченець зборів — 24.2. 1952 р. Склад Управи: п. М. Матчак — голова, пп. Афтанас і Брезіцький — члени. Стан членства — 32.

Управа мала 6 засідань організаційного характеру. Влаштовано академії для вшанування сл. п. ген.-хор. Т. Чупринки, Свято Зброї, Листопадовий Зрив і реферат на тему «Броди». Наладнано кольпортаж «Дивізійних Вістей».

1953-й рік

Реченець зборів — 1.3. 1953 р. Склад Управи: п. Бурбела, пп. Стецишин і Брезіцький — члени. Стан членства — 32.

Управа Відділу відбула 5 засідань та тісно співпрацювала з місцевим Відділом СУБ-у й Осередком СУМ-у. Відчитано цілий ряд рефератів на військові теми: Свято Крут, Броди, Свято УПА.

1954-й рік

Реченець зборів — 2.5. 1954 р. Склад Управи: п. Горобець, пп. Стецишин і Брезіцький — члени. Стан членства — 32.

Управа Відділу відбула 4 засідання та вела акцію збирання членських вкладок і приєднання нових членів. Відділ співпрацював із СУМ-ом у справі влаштування спільними силами національних свят — Листопадових днів, Січневих роковин і Базару.

1955-й рік

Реченець зборів — 26.6. 1955 р. Склад Управи: п. Горобець, пп. В. Саміла, Стецишин і Брезіцький. Контрольна Комісія — пп. Дзьоба і Дяків. Стан членства — 32.

Управа Відділу відбула 3 засідання, займалася справою військових видань («Дивізійні Вісті» і «Сурмач») та розпродаж мап Галичини. Відсвятковано спільно зі СУБ-ом і СУМ-ом ряд національних свят, посвячено прапор Відділу, взято участь у ноттінггамській Окр. Конф.

1956-й рік

Реченець зборів — 26.5. 1956 р. Склад Управи: п. Стецишин — голова, пп. Зубрій, Андрушків і Попович — члени. Контрольна Комісія — пп. Дзьоба й Онуфрик.

Управа відбула 5 засідань. Відзначено Свято Зброї — Свято УПА, річницю Бродів і Січневі роковини.

1957-й рік

Реченець зборів — 25. 5. 1957 року. Склад Управи: п. В. Дзьоба — голова, пп. Попович, Стецишин і Брезіцький — члени. Контрольна Комісія — пп. Горобець й Афтанас. Стан членства — 33.

Управа відбула 10 засідань. Прослухано 2 реферати п. Мулика на тему «Стратегічна війна давніх часів» і «Схема Дивізії «Галичина» та доповідь пор. К. Зеленка на тему «Військова лекція з мадярської революції». Відділ брав активну участь в окружнім Святі Св. Покрову у Ноттінггамі, а в себе, разом

із СУБ-ом, відзначив Січневі роковини, Листопадовий Зрив, Свято зброї і річницю Бродів.

1958-й рік

Реченець зборів — 2. 5. 1958 р. Склад Управи: п. М. Попович — голова, пп. В. Саміла, Стецишин і Брезіцький — члени. Контрольна Комісія: — пп. Дзьоба і Горобець.

Управа відбула 5 засідань і zorganizувала поїдку на окружне Свято Св. Покрову в Ковентрі. Заслухано реферат п. М. Поповича на тему »15-річчя І УД УНА«. Стараннями Відділу в Дарбі був висвітлений фільм »Назар Стодоля«.

1959-й рік

Реченець зборів — 26.4. 1959 р. Склад Управи: п. П. Цісарський — голова, пп. Стецишин і В. Онуфрик — члени. Контрольна Комісія — пп. В. Саміла і Дзьоба. Стан членства — 33.

Управа відбула 5 засідань організаційного характеру. Відсвятковано Свято Героїв. Посилено акцію збирання залеглих членських вкладок, як рівнож розпродажі дивізійних відзнак і краваток. Налагоджено кольпортаж »Сурмача«.

1960-й рік

Реченець зборів — 7. 3. 1960 р. Склад Управи: п. П. Цісарський — голова, пп. В. Поврозник, Стецишин і Зубрій — члени. Контрольна Комісія — пп. Горобець і В. Саміла.

Управа відбула 4 засідання, співпрацювала з іншими суспільно-громадськими організаціями та брала активну участь у демонстрації, для відзначення річниці штучного голоду в Україні. Відзначено першу річницю з дня смерти сл. п. С. Бандери, відсвятковано

річницю Бродів та влаштовано академію сл. п. ген.-хор. Т. Чупринки.

1961-62 рр.

Реченець зборів — 8.4. 1961 р. Склад Управи: п. Горобець — голова, пп. Гавадзин, Стецишин і Поврозник — члени. Контрольна Комісія — пп. Дзьоба, В. Гладун і М. Перегінець.

Управа відбула 4 засідання та ширші сходи членів, на яких було заслухано звіт голови з перебігу окружної конференції ОБВУ в Лестері. Переведено збірку на пресовий фонд ОБВУ, вирішено організувати при Відділі аматорський гурток. Зорганізовано товариську забаву, на якій королевою краси вибрано паню Кельман. Розпродувано дивізійні відзнаки та краватки. Багато членів Управи були зайняті справою набуття СУБ-івського дому, тому присвячено мало уваги збиранню член. вкладок. З огляду на виїзд кількох членів за океан, стан членства зменшився до 27.

1963-й рік

На 1963-й рік головою Відділу було вибрано п. В. Гладуна, а членами Управи пп. Матчака, Стецишина і Поврозника. Контрольна Комісія — пп. Дзьоба і Перегінець. Стан членства — 28.

Влаштовано Свято Героїв, а голова Централі ОБВУ п. сот. М. Білий-Карпинець виголосив доповідь на тему »Поширення комунізму у Вільному Світі«.

Управа Відділу

КЕМБРІДЖ

Українська громада в Кембріджі не велика, не більше як 30-40 українців і три українські родини. За допомогою п. Б. Кашуби та українців із Гантінгдону й Бедфорду в 1956 р. п. М. Берегуля, тодішній голова Відділу ОБВУ

рішив zorganizувати концерт для студентів і професорів, Кембріджського університету. В концерті взяли участь хор »Гомін« з Манчестеру під диригентурою проф. Я. Гордія, та танц. гурток з Ноттінгхаму під мистецьким

керівництвом п. О. Бойчука. Українці майже через цілий місяць працювали, щоб розрекламувати цю імпрезу серед українців, а головню англійців. В день концерту багато українців, головним чином з околиць, були змушені повернути додому, бо на залі не було вже місця.

В 1958 р. концерт зорганізовано в «Гілд Голл» в Кембріджі, найбільшій залі в університетському місті. Заля знову була переповнена виключно англійцями, а головню студентами. В концерті взяв також участь балет «Орлик» із Манчестеру під проводом балетмайстра П. Дністровика.

Повищезгадані концерти були знаменні тим, що англійці як учасники становили 80%. На цьому терені це події рідкісні, бо звичайно на українських концертах є приблизно 20% чужинців.

Відгук англійської преси був дуже прихильний і високої оцінки про містецькі групи та про переживання присутніх українців на залі. Наведу слова з «Кембрідж Дейлі Ньюз»: — «Українці не виказували жалю, але ми відчували його. Вони вимагали від нас симпатії і зрозуміння».

М. Берегуль

КОВЕНТРИ

Діловий рік 1951-1952

За ініціативою п. сот. В. Перебийноса та п. П. Дюка, Основуючі Збори Відділу ОБВУ відбулися 11.2. 1951 року в приміщенні гостелю «Брукландс». Їх відкрив п. сот. В. Перебийніс у присутності 20 бувших українських вояків різних армій, серед яких уже тоді було кілька зареєстрованих членів ОБВУ.

Для ведення зборів обрано Президію в складі пп. П. Дюка — голова, В. Бокала — секретар та М. Струганика — вільний член. Відчитавши статут і прайвильник ОБВУ, п. П. Дюк роздав присутнім членам заяви для виповнення. Після виповнення й підписання заяв членами ОБВУ пп. М. Марчуком і Л. Мальчуком виявилось, що загальне число їх є вповні вистачальне для засновання Відділу ОБВУ.

Приступлено до вибору Управи й Контрольної Комісії. До Управи Відділу ввійшли пп. М. Марчук — голова та В. Гунька, М. Опришко й М. Струганик — члени. До Контрольної Комісії обрано пп. В. Перебийноса — голова та П. Дюка і Б. Кріса — члени, а делегатом на річні загальні збори в Лондоні п. П. Дюка.

На Основуючих Загальних Зборах було зареєстрованих 20 членів, а в часі ділового року приєднано 21 члена, з чого 6 членів виїхало за океан, а один вибув до Лондону. Членські вкладки були сплачені повністю за 1951-ий і частинно за 1952-ий роки.

Стан каси

Приходи — 21:07:06

Розходи — 18:01:10

Сальдо на день 17. 2. 1952 р. 3:05:08

Управа Відділу відбула чотири засідання, на яких розглядала різні справи, в тому питання поширення Відділу та набуття кожним членом відзнаки ОБВУ. 20.7. 1951 р відсвятковано сьому річницю бою під Бродами, пізніше, спільно зі СУБ-ом, відзначено річницю Листопадового Зриву, влаштовано академію Базару й вшановано річницю смерти Митрополита Андрея Шептицького.

На протязі року розпродано 19 відзнак ОБВУ й 11 відзнак І УД УНА, 25 книжок «Українська визвольна боротьба в 1917-1921 рр.» та 20 книжок «Броди».

Похід до пам'ятника «Невідомого Вояка» на Зелені Свята в Ковентрі. 1960 р.

1952-1953 рр.

Склад Управи: пп. І. Гуцуляк — голова, О. Крсієй — заст. голови, П. Ватраль — секретар-скарбник і В. Матвіївський — вільний член. Стан членства — 34. На протязі року приєднано 33 члени, в тому одного члена-добродія.

З огляду на те, що частина протоколів і звітів згубилася, про стан каси докладних даних подати не можна. Знайдено лише зіставлення скарбника, в якому він подає сальдо на день 15,2. 1953 р. в сумі 7:10:03¹/₂.

(На основі знайдених документів Управа Відділу відбула 4 засідання Управи та 2 ширших інформаційних сходин (одні зі звітом п. П. Дюка про Річні Загальні Збори Централі ОБВУ в Лондоні).

4-го травня 1952 р. відсвятковано 34-ту річницю піднесення українських прапорів на кораблях чорноморської

флотії, а 27. 7. 1952 р. відзначено річницю бою під Бородами. Реферат відчитав п. С. Сенів, після чого слідувало кілька деклямацій у виконанні бувших військовиків. Управа Відділу брала активну участь у підготовці Свята Св. Покрову та допомагала іншим українським суспільним організаціям його переводити.

1953-1954 рр.

Голова Управи п. С. Рибак, секретар-скарбник п. В. Бокало, члени Управи — пп. М. Марчук та П. Ватраль. Тому що п. В. Бокало дня 29. 8. 1953 р., базуючись на різних причинах, попросив рішуче про звільнення його з обов'язків секретаря-скарбника, а член Управи п. М. Марчук перебував на довшій відпустці за океаном, голова Відділу п. С. Рибак скликав на день 20. 9. 1953 р. ширші сходини членів, які добрали до складу Управи п. Я. Михайлишина, а

місце п. В. Бокала зайняв п. П. Ватраль.

Стан членства — 67 (в тому один член-добродій). На протязі року було приєднано 17 нових членів, 10 прибуло з інших осередків, а вибуло 7 членів. Майже всі члени заплатили членські вкладки повністю.

Каса, включно зі сальдом із попереднього року:

Приходи — 69:18:09,5

Розходи — 66:11:04,5

Сальдо на 28.2. 1954 р. — 3:07:05.

У діловому році був створений Інвалідський Фонд для інваліда в Австрії п. Сторощука, поповнюваний із добровільних датків громадянства. На протязі року до Австрії вислано 4 пакунки з харчами й одягом та готівку на суму майже 50:00:00.

Управа відбула 9 засідань і 4 ширших сходин громадянства. Запрошено п. полк. Є. Побігущого з доповіддю на тему «Майбутня війна», влаштовано академії Дня Українського Моря, бою під Бородами, Дня Державности й бою

під Крутами, організовано забаву й узято участь у двох маніфестаціях — АВН і Греко-Католицької Церкви. Управа Відділу співпрацювала з іншими організаціями при влаштуванні різномордних імпрез й академій. Зібрано на закуп прапора ОБВУ 8:05:06.

1954-1955 рр.

Склад Управи: пп. С. Рибак — голова, М. Костюк — заст. голови, Г. Герилук — секретар, П. Ватраль — скарбник. Стан членства — 87. Прибуло 9 членів, вибуло 5.

Каса, включно зі сальдом із попереднього року:

Приходи — 100:17:09,5

Розходи — 89:18:05,5

Сальдо на день 13.3. 1955 р. — 10:19:04

Вислано інвалідові в Австрії допомогу на суму 32:00:00.

Управа відбула 9 засідань власних і 3 з іншими громадськими установами. Відзначено Свято Св. Покрову, річницю бою під Бородами й День Державности. 10-го липня 1954 року відбулося посвячення прапора ОБВУ. Його посвя-

Похід до пам'ятника «Невідомого Вояка» на Зелені Свята в Ковентрі. 1964 р.

тили о. О. Маркевич та о. д-р Музичка, а хресними батьками були друзі по зброї: ст. стр. М. Костюк, стр. Я. Михайлишин, стр. І. Космірак та стр. М. Лужняк, при участі почесної чоти бувших вояків. Після посвячення представник Централі ОБВУ пор. Є. Гарасимчук, виголосивши коротку промову, передав прапор на руки зв'язкового дес. С. Рибак. Іншими промовцями були пп. Є. Вільчинський та П. Дюк.

У вечірніх годинах, у залі «Бабтіст Черч», з цієї нагоди відбувся концерт при участі місцевого хору «Верховина» під диригентурою п. М. Костюка й балетного гуртка під керівництвом п. П. Качана.

В діловому році, за ініціативою Відділу ОБВУ, був створений спільно зі СУМ-ом аматорський гурток, який пізніше СУМ перебрав цілковито, але цей гурток довго не проіснував. На протязі року придбано інвентар на загальну вартість 38:14:00.

1955-56 рр.

Склад Управи: пп. С. Рибак — голова, П. Ватраль — заст. голови, Д. Данчук — секретар, О. Красій — скарбник, І. Космірак — культ-освітній референт, П. Сович і В. Шостак — члени-заступники. Стан членства — 84.

Каса, включно зі сальдом із попереднього року:

Приходи — 99:15:02,5

Розходи — 78:07:05

Сальдо на день 14.4. 1956 р. — 21:07:09,5

Вислано інвалідові в Австрії допомогу на суму 45 фунтів.

Управа відбула 8 засідань і 2 ширших сходин членів ОБВУ, влаштувала 3 академії, співпрацювала з іншими організаціями в улаштуванні різних імпрез, організувала поїздки двома автобусами до Ноттінгхаму на Свято Героїв, де виступав наш хор «Верховина», влаштувала товариську забаву, розповсюджувала журнал «Сурмач».

За ініціативою п. Я. Михайла, була створена дружина шахістів, яка відбула товариські змагання між собою та мала одну зустріч із шаховою дружиною Бірмінгхамського Відділу СУБ-у, вигравши змагання.

1956-1957 рр.

Склад Управи: пп. Я. Михайлишин голова, С. Рибак — заст. голови й секретар, Г. Герелюк — скарбник, Я. Дунець — культ-освітній референт, П. Ватраль — вільний член. Для допомоги в діяльності Управи приділено пп. І. Космірака та Я. Білинського. Стан членства — 98, з чого 90 членів повністю сплатили свої зобов'язання.

Каса, включно зі сальдом із попереднього року:

Приходи — 310:00:11

Розходи — 284:15:01,5

Сальдо на день 10.3. 1957 р. — 25:05:09,5

Вислано інвалідові в Австрії 34:15:00.

Управа відбула 7 засідань власних і 2 з іншими установами. На протязі року заслухано 5 рефератів: «Піднесення українських прапорів на кораблях чорноморської фльоти», «Генерал Маннергайм», «Маршали Монтгомері й Роммель», «В'їзд Б. Хмельницького до Києва» та «Атомна бомба й розвиток «сівіл дефенс». Останній із них виголосив англієць п. Діккінсон.

Відбуто 3 академії — річницю бою під Бородами, Свято Св. Покрову та Січневі Роковини, організовано 3 концерти (один із участю М. Скали-Старицького), взято участь у зустрічі Архiepіскопа І. Бучка. Переведено шахові змагання за чашу ОБВУ, в яких змагалася 32 шахісти, а чашу здобув п. В. Грис. Зорганізовано й зареєстровано в англійській лізі м. Ковентрі шахову дружину, яка, після розіграння 15 партій, здобула перше місце.

Розпродано 85 примірників «Сурмача» й 10 карт Галичини, придбано національний прапор, уділено допомогу

англомовній літературі на суму 7 фунтів, відвідувано хворих у шпиталях та трьом хворим з нагоди Різдва Христового надано допомогу в сумі 7 фунтів. Влаштовано танцювальну забаву та карнавальний бал на окрузі Міддлс-хем із вибором королеви краси. Нею була пані Любомира Євдошенко з Ноттінг-гему.

1957-1958 рр.

Склад Управи: пп. Г. Герилук — голова, В. Гунька — заст. голови, І. Гуцуляк — секретар, О. Мицикей — скарбник, І. Космірак — культ-освітній референт, П. Сович — референт Інвалідського Фонду та П. Бойко — помічник скарбника. Стан членства — 88.

Каса, включно зі сальдом із попереднього року:

Приходи — 184:06:08,5

Розходи — 170:09:03

Сальдо на день 30.3. 1958 р. — 13:17:05,5.

Вислано інвалідові в Австрії 21 фунт.

Управа відбула 12 засідань й одне спільне з іншими установами, влаштувала 3 академії, одну доповідь й одну забаву, організувала концерт О. Нижанківського та А. Вирсти (27.10. 1957 р.), а 25-го січня 1958 р. відзначила 40-річчя злуки українських земель в одну УССД. У програмі концерту взяли участь хор «Верховина» і Юні Сумівці, а на залі було багато видатних англійських особистостей.

1958-1959 рр.

Склад Управи: пп. В. Гунька — голова, Ю. Собків — заст. голови, М. Костюк — секретар, І. Гуцуляк — скарбник, П. Ватраль — культ-освітній референт, М. Масляк — референт Інвалідського Фонду та Я. Михайлишин — секретар шахової дружини. Стан членства — 84.

Каса, включно зі сальдом із попереднього року:

Приходи — 191:13:01,5

Розходи — 149:08:10,5

Сальдо на день 19.3. 1959 р. — 42:04:03.

Велике збільшення сальда пояснюється зменшенням видатків на шахову дружину. Вислано інвалідові в Австрії 10:10:00.

Управа відбула 10 засідань. Запротоковано 14 звітів із різних імпрез. 21-го травня 1958 р. п. В. Демус виголосив доповідь на тему «Вплив науки на війну», а 1. 6., за його ініціативою, Відділ ОБВУ взяв на себе організацію Свята Героїв у днях Зелених Свят. Після Служби Божої, відправленої о. д-ром С. Вівчаруком, відбулася святочна академія з участю хору «Верховина» під диригентурою п. М. Костюка, п. Ю. Собківа (довідь) та декламаторів — п. Г. Степчука і юнака М. Гаврилів. Коли скінчилася академія, відбувся масовий похід українців до «Меморіал Парк»-у де складено вінок на могилі незнаного вояка. Тут о. д-р С. Вівчарук відправив Панахиду за поляглих українських героїв і виголосив промову в українській, а п. П. Дюк в англійській мовах. У святочній академії і поході брало участь близько 230 осіб. Другий подібного роду похід відбувся разом з англійцями, на їхнє запрошення.

На протязі року відзначено Окружне Свято Зброї, річницю бою під Бродами, річницю Базару, влаштовано 2 доповіді на теми «Як виглядатиме майбутня війна» (п. Кундеревиц) та «Бій під Котопом» (п. М. Демус), організовано велику забаву з вибором двох королев: королеви краси (пані М. О. Костюк) та королеви української ноші (пані Н. Лань) і відбуто поїздку до Брандфорду на Крайовий З'їзд ОБВУ.

1959-1960 рр.

Склад Управи: пп. І. Гуцуляк — голова, Ю. Собків — заст. голови і секретар, Г. Герилук — скарбник, П. Ватраль — культ-освітній референт, В. Шостак — референт Інвалідського Фонду та Я. Михайлишин — секретар шахової дружини. Стан членства — 78.

Каса, включно зі сальдом із попереднього року:

Приходи — 257:12:08,5

Розходи — 202:10:00,5

Сальдо на день 12.3. 1960 р. — 55:02:08.

Вислано інвалідові в Австрії 19:00:00.

Управа відбула 10 засідань. Запроголовоано 8 протоколів з національних свят, рефератів, концерту й товариських забав. 27.4. 1959 р. святочними сходами і відчитанням реферату відзначено річницю піднесення українських прапорів на чорноморській флотії. Реферат виголосив п. М. Демус. 21.6. 1959 р., за ініціативою Відділу ОБВУ, відбуто Свято Героїв, на якому, позапрограмово, п. М. Демус відчитав комунікат Ради СУБ-у про несподівану смерть сл. п. проф. Д. Левицького, голови Централі, пам'ять якого вшановано однохвилинною мовчанкою. 5. 9. 1959 р. відсвятковано 300-річчя славної перемоги гетьмана І. Виговського над Москвою під Конотопом, після чого влаштовано товариську забаву.

25.10. 1959 р. відбувся дискусійний вечір між Ковентрі й Лестером на тему «Чи ми оправдали свій побут на еміграції», на якому було 78 присутніх. Предсідник вечора п. Демус. Прелегенти по зовнішній ділянці: Ковентрі — п. П. Дюк — «за», Лестер — п. М. Дяківський — «проти», а по внутрішній ділянці: Ковентрі — п. Ю. Собків — «за» і Лестер — п. М. Николишин — «проти». Жюрі дискусійного вечора в складі о. д-ра Барана, члена Головної Управи ОБВУ п. В. Нагайла та керівника суботньої школи п. С. Сеніва проголосило слідуочий вислід дискусій: Відділ ОБВУ Ковентрі — на 60 можливих пунктів 44 пункти, Відділ ОБВУ Лестер — на таку ж кількість пунктів — 35. Після перемоги Ковентрі такий самий вечір вирішено відбути в Лестері 29. 11. 1959 р.

Дня 15. 11. 1959 р. відсвятковано Свято Св. Покрову — Свято УПА, яке,

у зв'язку зі смертю сл. п. Провідника ОУН Степана Бандери, прибрало характер жалібної академії.

1960-1961 рр.

Склад Управи: пп. Я. Михайлишин голова, О. Мицицей — заст. голови, Ю. Собків — секретар, І. Лещишин — скарбник (помагає Несторук), Я. Дунець — культ-освітній референт, М. Пісковий — референт Інвалідського Фонду (помагає Гресько). Стан членства — 82.

Каса, включно зі сальдом із попереднього року:

Приходи — 321:17:07

Розходи — 263:08:09

Сальдо на день 26.2. 1961 р. — 58:08:10.

Вислано інвалідові в Австрії 10:10:00.

Управа відбула 6 засідань, запроголоувавши 6 протоколів з національних свят й інших річниць. За час каденції відзначено Свято Героїв, улаштовано Окружне Свято Покрови-Свято УПА, відмічено річницю піднесення українських прапорів на чорноморській флотії та річницю бою під Бородами, влаштовано дві товариські забави, одну з них окружну.

Шахова дружина Відділу, яка в той час була в III-ій лізі, зайняла перше місце в коventрійській лізі.

На Річних Загальних Зборах Відділу ОБВУ винесено резолюцію в справі переписки національності на документах реєстрації та вислано її до міністра внутрішніх справ В. Британії, на яку одержано відповідь, що переписку національності на польську чи російську стримано.

1961-1962 рр.

Склад Управи: пп. Ю. Собків — голова, І. Лещишин — заст. голови й секретар, О. Гнатів — скарбник, П. Ватраль — культ-освітній референт, Дробик — референт Інвалідського Фонду та Я. Михайлишин — секретар шахової дружини. Стан членства — 73.

Каса, включно зі сальдом із попереднього року:

Приходи — 347:07:05

Розходи — 261:05:09

Сальдо на день 17.2. 1962 р. — 86:01:06.

Вислано інвалідові в Австрії 15:10:00.

Управа мала 6 засідань. Запротоковано 7 протоколів із національних свят і різних імпрез. Відсвятковано річницю піднесення українських національних прапорів на чорноморській флотії, Свято Героїв, річницю бою під Бородами та річницю Базару. 14.10. 1961 р. влаштовано місцеве Свято Покрову, а 11.11. 1961 р. окружне. В мистецькій частині програми брали участь місцевий хор «Верховина», мандолінова оркестра й танцювальна група, хор із Ноттінггему.

Дня 30. 12. 1961 р. член ГУ ОБВУ д-р С. М. Фостун виголосив доповідь на тему «Сучасне міжнародне положення й Україна». Переведено збірку добровільних датків на видання документальної книжки генерала Грекова. Управа Відділу вислала до редакції тижневика «Де Піпл» протестаційного листа в справі неправильного приписування нашим учням російської національності. У відповідь одержано перепрошення, а дня 15. 10. 1961 р. в тій самій газеті опубліковано спростування. **1962-63 рр.**

Склад Управи: пп. І. Дутка — голова, І. Гуцуляк — заст. голови й секретар, Петрів — скарбник, П. Ватраль — культ-освітній референт, П. Бойко — референт Інвалідського Фонду. Стан членства — 77.

Каса, включно зі сальдом із попереднього року: Приходи — 274:16:01

Розходи — 206:11:00,5

Сальдо на день 17.3. 1963 р. — 68:05:00,5.

Вислано інвалідові в Австрії 21:00:00.

Управа відбула 10 засідань й одні ширші сходи з Управами громадських установ — СУБ-у, СУМ-у й ОУЖ, у справі підготовки відсвяткування Свя-

та Героїв і походу до «Меморіал Парк»-у. Крім того, на протязі ділового року відзначено Свято Українського Моря, Свято Св. Покрову та влаштовано чотири товариські забави, на одній з яких вибрано королевою краси панну Ірину Дзундзу.

За ініціативою голови Відділу п. І. Дутки, Управа замовила Службу Бо-жу за український наряд, яку 17. 3. 1963 року, в день Річних Зборів, відправив у місцевій католицькій церкві ім. В. Великого о. д-р В. Дзьоба. Того дня багато бувших українських вояків приступило до Святої Сповіді.

Управа Відділу ввела в життя постійне відвідування хворих у шпиталях, переслала 20:00:00 на Центральний Фонд до Лондону, вислала 5 фунтів на покриття коштів процесу над убивником Провідника ОУН Сташинським та вирішила не затримувати в себе 25% членських вкладок, приналежних Відділові, а надсилати членські вкладки повністю до Централі.

Загалні Збори Відділу рішили вислати протестаційний лист до державного секретаря ЗДА Д. Раска в справі «Резолюції 211». Представником ГУ ОБВУ був інж. Т. І. Кудлик.

1963-1964 рр.

Склад Управи: пп. І. Дутка — голова, М. Барабаш — заст. голови й секретар, І. Гресько — скарбник, П. Ватраль — культ-освітній референт, Д. Данчук — референт Інвалідського Фонду та М. Пісковий — референт Суспільної Опіки. Стан членства — 77. Сальдо каси — 68:05:00. Вислано інвалідові в Австрії 10:00:00.

4.5. 1963 р. секретар Відділу їздив на Окружну Конференцію ОБВУ на Мідланд до Дарбі, де було опрацьовано плян підготовки для відзначення 20-их роковин створення 1-ої УД УНА та Окружного Свята Св. Покрову — Свята УПА. Першу річницю вирішено відбутися у формі Окружного З'їзду на Мід-

ланд у Ноттінггамі, а Окружне Свято Св. Покрову в Ковентрі.

5. 5. 1963 р. відзначено річницю піднесення українських національних прапорів на кораблях чорноморської фльоти, а 2.6. 1963 р. відсвятковано Свято Героїв. Після святочної академії відбувся похід до «Меморіал Парк»-у зі зложенням вінка на могилі незнаного вояка, де о. д-р В. Дзьоба відправив поминальну Панахиду.

За діловий рік було влаштовано три товариські забори, а на ще одній, за-

плянованій на день 31. 8. 1963 р., матиме місце вибір королеви краси. Організується масову поїздку до Ноттінггаму на Окружний З'їзд ОбВУ для відзначення 20-их роковин постанови І-ої УД УНА.

Готуючи допис до «Альманаху ОбВУ», Управа Відділу прийшла до переконання, що було б дуже доцільно запровадити «Книжку хроніки Відділу», і її рішила ввести в життя на протязі ділового року.

Управа Відділу

Л Е С Т Е Р

Відділ у Лестері заснувався 11-го лютого 1951 року. Фактично, його заснування було продовженням чи, радше, перенесенням Відділу ОбВУ, який існував від 1949 року в сільсько-господарському таборі «Біллесдон Гостел» коло Лестеру, але в 1951 році, в наслідок ліквідації табору, мусів ліквідуватися також і Відділ.

За почином п. О. Коцюби, секретаря і скарбника Відділу ОбВУ в згаданому таборі, та п. Петра Бойкова в приміщенні «Сант Пітер-с Черч Голл» відбулися Основуючі Збори Відділу, як подано вище, якими керувала Президія в складі пп. Карпа Кифора — голова, Павла Лати — секретаря та Михайла Лисевича — вільного члена.

Членами першої Управи Лестерського Відділу ОбВУ були пп. Михайло Роман — голова та О. Коцюба, К. Кифор, Т. Романюк і М. Кунька — члени. Присутніх на зборах і перших членів Відділу було 31.

1952-53 рр.

Голова Відділу п. Ю. Чубатий. Члени Управи — пп. Б. Лешнівський, В. Нищота і Т. Романюк. Стан членства — 63.

Це був час, коли Відділ щойно ставав на ноги й організовувався, тому й діяльність його в звітному році була мало розгорнута. На протязі року відзначено Свято Покрову та річницю бою під Бородами й влаштовано дві забори з танцями.

1953-54 рр.

Склад Управи: пп. Роман Старосольський — голова, С. Ланчак, Ю. Чубатий і М. Лисевич — члени. Стан членства — 72. Влаштовано академії для відзначення Свята Покрову, Свята Героїв та річниці Бродів.

1954-55 рр.

Голова Відділу — п. Степан Ланчак. Члени Управи: пп. Р. Лозинський, Б. Лешнівський та Є. Загачевський. Стан членства — 79. Відзначено Свято Покрову, річницю Бродів, улаштовано дві забори з танцями та організовано одну прогулянку над море.

1955-56 рр.

Склад Управи: пп. Степан Ланчак — голова, Ю. Чубатий, Б. Лешнівський і В. Нищота — члени. Стан членства — 78.

Відзначено Свято Покрову, річницю Бродів, організовано дві прогулянки та

Управа Відділу ОБВУ в Лестері з чашою, якою ГУ ОБВУ нагородила Відділ за взірцеву працю.

влаштовано одну забаву з танцями. Розповсюджено вперше 40 примірників «Сурмача». Відділ брав участь в Окружному Святі Бродів, що відбулося в Дарбі.

1956-57 рр.

Голова Відділу п. Іван Ключень. Члени Управи: пп. О. Боднар, Б. Лешнівський і В. Нищота. Стан членства — 79. Влаштовано академії Святого Покрову й річниці бою під Бродами та організовано дві прогулянки — до Оселі СУБ-у і над море.

1957-58 рр.

Склад Управи: пп. Василь Михайлюк — голова, Ю. Чубатий, М. Щупляк, О. Боднар і В. Воронович — члени Управи. Стан членства — 73.

Відзначено Свято Соборности 22-го січня, Листопадовий Зрив, Свято Покрову та уряджено три забави з танцями. Започатковано опіку над хворим інвалідом в Австрії та пороблено заходи до створення секції «Гоум Гард».

1958-59 рр.

Голова Відділу п. О. Андрушків. Члени Управи: пп. Ю. Чубатий, П. Крис, В. Бурбела та Є. Загачевський. Стан членства — 77.

Відбуто академії для відзначення Свята Героїв і Свята Покрову (Окружна Академія в Ковентрі), висвітлено фільм «Назар Стодоля», влаштовано дві забави з танцями. В Лестері відбулася Окружна Конференція Відділів ОБВУ на Мідлланд, в якій узяли участь

Спільна світлина учасників програми — «20-річчя створення Української Дивізії Галичина» в Лестері. 1963 р. (світлина вгорі).

Учасники шахових змагань між Відділами Лестер — Ноттінгем. (Світлина внизу).

делегати з Ковентрі, Ноттінгему, Дарбі, Волвергемпτονу й Лестеру. Продовжувано опіку над хворим в Австрії.

1959-60 рр.

Склад Управи: пп. Юрій Чубатий — голова, О. Довбуш, В. Воронович, М. Лисевич та О. Боднар — члени. Стан членства — 95.

Відбуто академії Свята Героїв, річниці Брідського бою та влаштовано дві прогулянки — до Оселі СУБ-у і одну прощу. Крім того, мала місце дискусія між Відділами ОБВУ Ковентрі й Лестеру на тему «Чи українська еміграція виправдала свій побут на чужині». Уряджено дві забави з танцями, на

одній з яких першою королевою краси Відділу ОБВУ в Лестері вибрано паню Старосольську.

1960-61 рр.

Склад Управи: пп. Петро Кіщук — голова, Б. Острожинський, В. Стефанюк, І. Костів та В. Камінський — члени. Стан членства — 106.

Відзначено річницю Бродів, Свято Покрову, заслухано два реферати, влаштовано дві прогулянки та п'ять забав із танцями. Королевою краси вибрано паню Гарун. Крім того, Відділ ОБВУ брав участь в академії, присвяченій сл. п. С. Бандері. Зорганізовано оркестру (диригент п. Стахів).

1961-62 рр.

Склад Управи: пп. П. Кіщук — голова, О. Боднар, В. Стефанюк, В. Камінський та І. Костів — члени. Стан членства — 126.

Відсвятковано річницю Бродів і Свято Покрову. Влаштовано два реферати: «Атомово енергія» (п. П. Стиранка) та «За війну, чи проти неї» (хор. Харамбура). Влаштовано дві прогулянки — на прощу до Ноттінгтаму і над море — та три забави з танцями. Королевою краси вибрано паню Смадич. Зорганізовано шоферський курс (викладач п. О. Дяківський). У звітному році за свою діяльність Відділ здобув переходову чашу.

1962-63 рр.

Склад Управи: пп. П. Кіщук — голова, О. Боднар, В. Стефанюк, І. Попик та В. Камінський — члени. Стан членства — 126.

Відбуто академії: — з нагоди 20-річчя УПА, Свята Покрову, Свята Державности і річниці бою під Бродами.

Влаштовано дві доповіді на теми: «Наша еміграція» — п. Є. Лагодинський та «Дещо про революцію» — п. Р. Старосольський. Організовано три забави з танцями. Королевою краси вибрано панну Зену Кравчину. Роблено старання, щоб міська управа на Свято Державности вивісила український прапор, але це не увінчалось успіхом.

1963-ий рік

Склад Управи: пп. Петро Кіщук — голова, О. Боднар, М. Николишин, В. Стефанюк, Б. Лешнівський, І. Костів та С. Попик — члени. Стан членства — 122.

За неповний діловий рік відзначено Свято Героїв, 20-річчя І УД УНА. Прочитано дві доповіді, надіслані з Централі ОБВУ на теми: — «Думки про виховання» і «Стратегія». Нав'язано контакт із «Британським Легіоном». Уряджено дві забави з танцями. Королевою краси обрано панну Зену Кравчину.

Зібрав і подав **М. Николишин** — культурно-освітній реф. Відділу

ЛІНКОЛЬН

Відділ ОБВУ в Лінколні є один із наймолодших Відділів нашої організації, бо з початком 1963 року він вступив щойно у дев'ятий рік свого існування. Творцями цього Відділу була маленька група ентузіастів у складі пп. Григорія Чеканського, Михайла Фітеля, Михайла Кушлаби, Михайла Мілянича та Богдана Луціва. З них, власне, і створився ініціативний комітет, очолений п. Чеканським, який після короткотермінової підготовчої праці приступив до створення Відділу.

Основуючі Загальні Збори, якими керував п. М. Мілянич, відбулися 13.2. 1955 року, з участю 13 осіб. Вирішивши створити в Лінколні Відділ ОБВУ,

збори обрали першу його Управу в складі слідуєчих пп.: Г. Чеканський — голова та М. Фітель, М. Кушлаба, Б. Луців і Г. Мельник — члени.

У першому році існування Відділу, нараховувалось 22 члени. Управа поставила перед собою слідуєчі завдання: а). Втягнути в ряди комбатантської організації якнайбільшу кількість бувших українських вояків. б). Відзначати українські національні свята, головним чином ті, які зв'язані з історією українських збройних сил. в). Вести серед членства широку національно-виховну та спротивно-розвагову працю.

Намічені завдання було важко зреалізувати, тому що вже на самому по-

чатку існування Відділу значне число його активних членів переїхало до інших місць поселення або виїмігувало за океан. Вистачить сказати, що на протязі двох перших років було аж 5 змін на пості голови Відділу. Першим залишає Відділ його голова п. Г. Чеканський, передавши головування своєму заступникові п. М. Фітелеві, який очолює Відділ до слідуєчих Загальних Зборів.

Чергові Збори вибирають на голову п. М. Кушлабу, але й він по короткому часі виїжджає з Лінколну. Те саме сталося і з головою Контрольної Комісії п. Г. Мельником, який виїхав із Лінколну. Біля керми Відділу стає п. Б. Луців і керує ним знову до наступних Зборів, коли його місце заступає новобраний голова п. М. Фітель.

Ясно, що в таких умовах Відділ не мав змоги розвинути своєї діяльності як слід. Довелося, навіть, за згодою Централі, скоротити склад Управи Відділу до трьох осіб, оскільки, через малу фреквенцію членів на Зборах, не можна було вибрати Управи в повному числі. З тієї самої причини і Контрольну Комісію обиралося лише в кількості двох осіб.

Та на цьому справа не закінчилася. Впродовж слідуєчого року обидва члени Контрольної Комісії вибувають із Лінколну, і, силою фактів, контроль книжок мусить переводити сам голова Централі п. сот. М. Білий-Карпинець. У 1957-58 рр. стан членства Відділу

знизився до 15 членів, мале сальдо каси (4.13.0) не дозволяло на ведення ширшої роботи, тому цей період був, мабуть, найкритичнішим в історії Відділу.

Прибуття п. сот. М. Білого-Карпинця на Річні Загальні Збори Відділу, що відбувалися 32.3.1958 року, відкрило нову сторінку в існуванні Відділу. Він починає стабілізуватися. Вибраний на пост голови Відділу п. П. Фітель керує ним упродовж наступних 4-ох років. Стан членства поволі збільшується і за рік доходить до 23-ох. Деякі нові члени поповнюють сильно проріджений Відділ, а, одночасно, посилюється і його праця.

Нова Управа перебирає кольпортаж комбатантських журналів, переводить збірки на різні цілі, організовує допомогу одягом для інвалідів, влаштовує поїздки, нав'язує тісну співпрацю з місцевим Відділом СУБ-у для спільного урядження академій, забав тощо.

Під теперішню пору Відділ нараховує 27 членів, з яких $\frac{3}{4}$ постійно сплачує свої внески. Сьогоднішні грошові обороти, як також і сальдо є в чотири рази більші від тих, що були п'ять років тому.

На останніх Річних Загальних Зборах Відділу було обрано Управу в складі слідуєчих пп.: В. Скалич — голова. М. Саварин — секретар-скарбник та Є. Швець — вільний член.

М. Саварин — секретар

ЛОНДОН

Лондонський Відділ ОБВУ був заснований у половині березня 1949 року. Через те, що в південній частині Англії, з Лондоном включно, тоді перебувало дуже мало українців, на Основуючих Зборах було порівняно мале число членів. Проте, ці збори стали

великою подією в житті місцевої української громади. Ентузіястів, які стрімали до продовжування військової традиції, знайшлося багато, і після закінчення зборів Лондонський Відділ нараховував уже не кільканадцять членів, а 48.

Першу Управу Відділу очолив п. О. Гуйтан і займав цей пост на протязі 2 років. Праця Управи з кожним роком набирала все більшого розмаху, бо це була стадія розбудови. Вже треті Річні Загальні Збори Відділу відбулися в присутності 75 членів і вибрали на голову Управи п. М. Гайву. Посідаючи організаційний хист, він зумів у короткому часі розбудувати Відділ до 135 членів.

На бажання лондонської громади, Управа Відділу на чолі з п. М. Гайвою лишалася незмінною на протязі кількох років, користуючись великою популярністю серед членства та втішаючись його повним довір'ям. У цих роках праця Відділу охопила вже кожен ділянку — культурну, допомогову, розвагову, спортивну тощо, а його Управа тісно співпрацювала з місцевими Відділами СУБ-у і СУМ-у й для урядження імпрез великих масштабів об'єднувала свої сили з ними.

Річні обороти каси Відділу становили вже сотні фунтів, а рівночасно росло й сальдо. Український інвалід в Австрії п. Ю. Гошій, яким Лондонський Відділ зобов'язався опікуватися і якому стало допомагав, прислав кілька листовних подяк. Так само й українські інтелектуалісти похилого віку, як — проф. В. Щербаківський, князь Токаржевський-Карашевич і Д. Донцов склали Відділові подяку за фінансову піддержку.

Згодом при Відділі був створений фотографічний курс. Відбувалися лекції топографії та влаштовано цілу низку рефератів і доповідей на різні теми. Для любителів спорту була створена відбиванкова дружина, а для загальної розваги уряджувалися забави з танцями. Відділ став фундатором комбатантського прапора й разом із чотирнадцятьма іншими фундаторами передав на прапор Централі ОБВУ 15 фунтів.

Між Централєю ОБВУ й Лондонським Відділом цілий час існувала тісна й гармонійна співпраця, а Управа Відділу кожної хвилини була готова до послуг Централі й надання їй всякої потрібної допомоги.

30-го квітня 1954 року пост голови Відділу перебрав на себе п. М. Ткачук, теперішній керівник відомого танцювального ансамблю «Лиман», який у веденні громадської праці ні на крок не поступився попередньому голові. Вкладаючи багато енергії і приватної ініціативи в дальшу розбудову Відділу, як керівник «Лиману», гідно репрезентував перед чужинцями українські народні танки, тому п. М. Ткачук серед місцевої української громади є популярний. При цьому слід зазначити, що й саме заснування танцювального ансамблю «Лиман» відбулося при Відділі ОБВУ в Лондоні.

З огляду на те, що Лондонський Відділ є найбільший на півдні Британського острова, він автоматично став провідним у Південній Окрузі й завжди брав на себе організацію всіх імпрез окружного характеру. Однією з найбільших імпрез, які він влаштовує щороку, є Свято Покрову (Свято Українського Війська), відбуване у великих концертних залах столиці та з участю найкращих мистецьких сил. Ця імпреза завжди притягає багато глядачів та має всебічний успіх.

Багато праці у продовження справ, започаткованих попередніми Управами, вклав також і п. Г. Бацик, який був обраний головою на Річних Загальних Зборах Відділу в дні 26. 5. 1957 року, бо з приходом нової Управи у Відділі з'явилася й нова ініціатива. За каденції п. Г. Бацика стали практикуватися З'їзди ОБВУ у В. Британії, і з цієї причини Відділ почав відбувати конкурси на королеву краси Відділу. Досі цей Відділ уже мав 4 королеви.

Дві з них зайняли перше місце на Крайових З'їздах Вояків, а дві — друге.

Управа Відділу на чолі з п. Г. Бациком протривала майже незмінною упродовж кількох років. Саме в цей час українська спільнота Лондону почала входити в стадію сталого поселення, а упорядкування приватного життя окремих українців дещо послабило їхню активність на громадському відтинку. Однак Управа Відділу здавала собі з цього справу та сподівалася, що такий стан речей не потриває довго.

І дійсно, по дуже короткому часі створена попередньо ситуація направилася. Велика кількість членів почала знову включатися до громадської праці, розуміючи, що організованість це запорука пошани в очах чужинців, велика користь для України та добрий фундамент для молодого покоління.

Слід уточнити, що згаданого послаблення не було на всіх відтинках діяльності Відділу. Культурний сектор значно підсилювався імпрезами, рефератами й доповідями з великим числом учасників.

У дні 23-го квітня 1961 року чергові Загальні Збори Відділу обрали одногolosно головою п. Л. Шинковського. Проявляючи велику активність ще в тих часах, коли він був рядовим членом Відділу, п. Л. Шинковський узявся до праці з повним запалом, беручи на себе ще й обов'язок Окружного Зв'язкового.

Вже на першому засіданні нової Управи, що відбулося три дні пізніше, було приступлено до укладення плану праці на діловий рік і запроектовано влаштувати величаве Свято Героїв у Відпочинковій Оселі СУБ-у в дні Зелених Свят. Рішено, в програму свята як і попередніх років включити польо-

ву Службу Божу, похід із вінками до »Пропам'ятної плити поляглим борцям за волю України« та Панахиду, а після двогодинної перерви — великий концерт на відкритій площі з рефератом, оркестрою, виступом хору, співами солістів та деклямаціями. До участі в святі рішено запросити цілу округу.

В дні Зелених Свят члени Лондонського Відділу мали нагоду переконатися, що тяжка безкорисна громадська праця створює хвилини великого піднесення духа, дає глибоке вдоволення й викликає гордості. Присутність багатьох сотень українців, які прибули до Оселі шістнадцятьма автобусами й численними приватними автомашинами для такої великої цілі, як вшанування пам'яті поляглих героїв, стала доказом того, що кілька працьовитих одиниць, посвячуючи себе й свій час, можуть зробити дуже багато.

Свято Героїв уже ввійшло в щорічну традицію столичного Відділу ОБВУ, викликає зацікавлення широких кіл громадянства, а кількість українців, які беруть участь у ньому, перевищує 1.000 осіб.

Споглядаючи назад, на пройдений шлях, можна з гордістю ствердити, що наш Відділ зробив дуже багато й хоча досі ще не одержав переходною чаші, як один із найкращих, то треба сподіватися, що в майбутньому він таки її матиме.

На закінчення, до моментів історії нашого Відділу слід додати, що за каденції п. Л. Шинковського Управа пожертвувала на Центральний Фонд ОБВУ 80:00:00, на купівлю дому в Лондоні 50:00:00 та на потреби лондонського хору 15:00:00.

І. Костів — секретар

МАНЧЕСТЕР

Хронологічний огляд історії Манчестерського Відділу ОБВУ слід почати від 12. 11. 1949 року, коли в приміщенні місцевого українського клубу при 188 Чітгам Гілл Ровд відбулися інформаційні збори, відкриті пор. В. Яворським у присутності 22-ох бувших українських вояків. Пор. В. Яворський був членом підготовчої комісії для складення статуту ОБВУ, а пізніше брав участь у Основуючих Загальних Зборах Централі ОБВУ в Лондоні. Крім нього, до цієї комісії належали пп. В. Вашкович, Леськів, Вербовий, Яремчук, Собчак та Андрусишин.

Основуючі Загальні Збори Манчестерського Відділу ОБВУ мали місце в тому ж клубі, дня 27. 11. 1949 року, в присутності 53 бувших вояків, і проходили під головуванням пор. В. Яворського. Після підписання й відчитання членських заяв приступлено до вибору Управи Відділу, в склад якої увійшли пор. В. Вашкович — голова та десятиники З. Гайовський, В. Кобилянський, І. Бойчук і М. Татарин — члени.

Першій Управі було важко працювати, але, завдяки багатьом зголошенням, Відділ невпинно ріс і через рік уже нараховував 196 членів. Перші його Збори відбулися 19. 3. 1950 року, в присутності 80 членів, й обрали повною головою пор. В. Вашковича. На його пропозицію, під час Зелених Свят у місцевій церкві була побудована символічна могила в пам'ять невідомому воякові та відправлена Панахида за героїв, які впали в боях за Українську Державу. Крім того, відсвятковано 240-річчя трагічного бою під Полтавою, а Управа Відділу почала затіснювати співпрацю з іншими братніми організаціями.

Чергові Збори Відділу відбулися 8. 2. 1951 року, а на голову Управи був обраний пор. Б. Микитин. За його каденції співпраця з братніми організаціями поглибилася. Було скликане координаційне засідання ОБВУ, СУБ-у, СУМ-у, відкрито дві зустрічі бувших вояків-українців із різних армій, влаштовано Свято Героїв та відправлено Панахиду за впадших українських вояків.

На наступних Зборах, 30. 3. 1952 року, головою Відділу був обраний пор. Слоньовський. У цьому ж році старан-

І. Візньович з Манчестеру, що був нагороджений грамотою ГУ ОБВУ, за вірцеву працю у Відділі.

нями Управи Відділу були влаштовані академії Крутів, Базару й Бродів та доповідь сотника Козака з Німеччини. Крім того, було організовано три військово-вишкільні курси. Відділ очолював протестаційне віче, яке в цьому році відбулося в Манчестері, стало допомагав одному з українських інвалідів-дивізійників у Німеччині та зайнявся похороном о. радника Е. Кордуби, який несподівано помер. Похорон був дуже величавий, і відтоді Відділ ОБВУ влаштовував похід на його могилу й складав там вінок, а хор «Гомін» під дир. порф. Я. Гордія рік-річно співав біля могили Панахиду.

Загальні Річні Збори Відділу, що відбулися 8.3 1953 року, обрано головою п. І. Овчарика. В цьому році відсвятковано річницю Бродів, Свято Героїв, Свято Покрову. Відділ закупив карту західних земель України й передав її до міської бібліотеки, а також чинно допомагав місцевим репрезентативним групам — «Гомонові» й «Орликові». Відділ вітав у себе гостей з Німеччини — полк. Є. Побігушого, який виголосив доповідь.

Виїзд багатьох членів з Манчестеру до інших міст дещо послабив працю Відділу.

На чергових Загальних Зборах, 28.3. 1954 року, головою Відділу обрано п. Я. Смольською. На протязі року відсвятковано річницю смерті С. Петлюри, Є. Коновальця й Т. Чупринки, відбуто окружну академію бою під Бродами, взято участь у прийнятті в честь Його Ексцеленції Архiepіскопа І. Бучка та в конференції ОБВУ в Болтоні, як також відсвятковано 5-річчя існування мистецьких груп.

Пан Я. Смольський був поновно обраний головою Відділу в наступній році (збори відбулися 3.4. 1955 року). В цьому році зверталось велику увагу на збирання членських вкладок та кольпортаж «Сурмача». Влаштовано окруж-

Маруся Ковалишин — королева краси Відділу Манчестер. 1964 р.

ну академію Свята Покрову — Свята УПА.

Упродовж 1956-57 рр. Управу Відділу очолював п. В. Давидяк. Праця розгорнулася далі, головним чином на культурно-освітньому відтинку. Відбуто Свято Покрову один раз у Бері, а на другий рік у Мідлетоні та відзначено річницю Бродів. Організовано курси. Відділ вітав прибулих до Манчестеру М. Скалу-Старицького, О. Нижанківського та А. Вирсту.

На Загальних Зборах, що відбулися 10.5. 1958 року, обрано головою п. В. Андрусишина. У зв'язку з різким спадом членства Відділу, Управа вела інтенсивну працю над збереженням Відділу від цілковитого упадку й шукала шляхів для покращання його фінансового стану. Це було досягнене вла-

штуванням цілого ряду імпрез — Бродів, Свята Покрови, 1-го Листопада — та забав.

У наступному році Відділ очолював голова п. М. Гринішак. На протязі 1959 року відзначено роковини Бродів, Свято Героїв, Базару, Крут й улаштовано окружне свято для відзначення 300-річчя бою під Конотопом. Відбуто дискусійний вечір у Бадфорді й закуплено для Відділу прапор.

Збори, які відбулися 18. 4. 1960 року, вибрали на голову п. Я. Смольського. На його заклик: член Управи пан І. Візньович добровільно взяв на себе обов'язки зайнятися справою кольпортажу та збиранням вкладок від залеглих членів. Упродовж ділового року Відділ сплатив Централі всі попередні зобов'язання, а 72 члени вирівняли свої залеглих і знову стали активними. Передплата «Сурмача» була збільшена з 20 чисел до 50, а «Вістей» із 10 до 50. На академії, в 14-ту річницю Бродів, із доповіддю виступив учасник бою полковник Побігуций.

Пан Я. Смольський залишився головою Відділу й в наступному році. На

протязі його каденції була влаштована окружна військова забава в Болтоні та відбулося три зустрічі бувших українських вояків у клубі «Дніпро». Голова зробив доповідь на тему атомної енергії.

Останні 2 роки праці Манчестерського Відділу ОБВУ пройшли під головуванням п. В. Андрусишина. Відмічено річницю Бродів та День Героїв, як і щороку, зорганізовано похід на могилу о. рад. Е. Кордуби, влаштовано окружні Свята — Покрову та Листопадового Зриву. В минулому році Відділ узяв активну участь в окружній академії в Олдгамі, вшановуючій 25-річчя з дня смерті полк. Є. Коновальця, та в протестаційному вічі, відзначаючому 30-ті роковини штучного голоду в Україні.

Наприкінці слід відмітити, що Відділ ОБВУ в Манчестері на протязі цілого свого існування вів свою працю в тісному контакті з Централєю, висилав регулярно делегатів на її Річні Загальні Збори та стало влаштовувати зазвичай вибором місцевої королеви краси.

І. Візньович

НОТТІНГГАМ

Основою Збори Ноттінггамського Відділу ОБВУ відбулися 19. 3. 1950 року й були відкриті членом ініціативної групи п. Савкою. Ними керувала Президія в складі п. проф. Р. Борковського — голови та п. М. Рудзика — секретаря.

Після заслухання статуту Збори обрали керівні органи Ноттінггамського Відділу ОБВУ — Управу й Контрольну Комісію у такому складі: пп. М. Рудзик голова, Пришляк — заступник голови, Ф. Гула — секретар, Ткачук та

Данкович — члени. До Контрольної Комісії увійшли пп. дир. Винницький — голова, Мельник — заступник голови та Баглай і Бойко — члени.

Рівночасно з цим, було вислане до ГУ ОБВУ в Лондоні прохання затвердити новостворений Відділ, оскільки він начисляє 18 членів, тобто передбачену статутом кількість. Прохання підписали п. проф. Р. Борковський і п. М. Рудзик — як голова й секретар Зборів.

По мистецьки виконана афіша. Відділ ОбВУ — Ноттінггам. 1955 р.

Вже 22.3. 1950 року новообрана Управа відбула своє перше засідання, на якому намітила план праці у всіх ділянках життя Відділу. З того часу й почалася його безперерйна праця, яка з більшими чи меншими успіхами ведеться аж по сьогоднішній день і залежить від змін персонального складу членів Управи та обставин і потреб, виринаючих упродовж років.

В основному праця Відділу переводилась в трьох основних ділянках: організаційній, культурно-освітній та суспільної опіки.

ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЛЯНКА

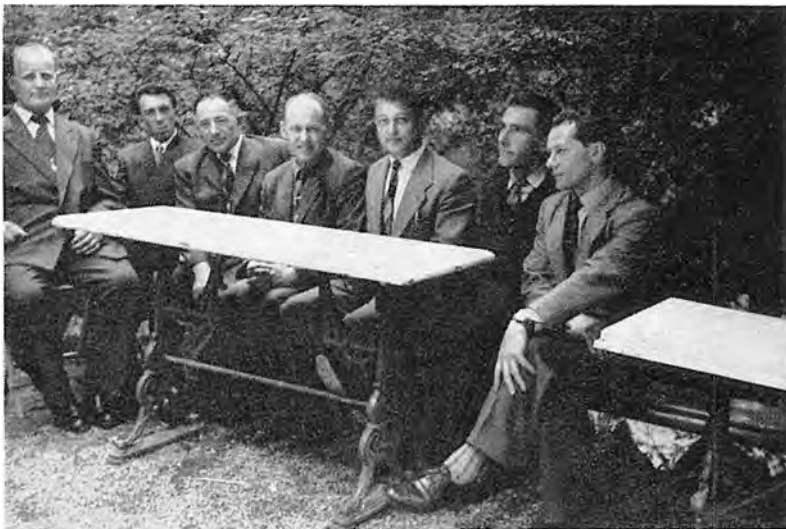
На протязі довгих років Управа Відділу докладала багато зусиль до того, щоб охопити членством усіх бувших українських вояків, проживаючих у Ноттінггамі, й довела його кількісний стан до 107 членів. Крім того, всі Управи старалися піднести на належний рівень фінансово-господарську сторінку,

щоб створити відповідну базу для нормальної праці і Відділу й Централі ОбВУ. Переглядаючи різні звітування й обіжники, побачимо, що фінансова сторінка нашого Відділу завжди була на високому поземі. В цьому велика заслуга всіх його скарбників, а передовсім довголітнього скарбника бл. п. М. Ковалюка, якого раптова смерть вирвала з наших рядів у березні 1963 року.

Для перебування в сталому контакті з комбатантськими організаціями у вільному світі Відділ передплачував різні комбатантські журнали, а для підвищення військових знань своїх членів купував багато військових видань, як також закупив для загального вжитку ноттінггамської громади Українську Енциклопедію.

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЯ ДІЛЯНКА

Праця в ній була найбільш поживленою і провадилася в різних формах.

Члени Управи ОБВУ — Ноттінггам на «Бридській зустрічі».
1963 р.

Перш усього відзначувано свята національного або чисто військового характеру академіями, святочними концертами чи товариськими зустрічами. Це Відділ робив як самостійно, так і в поєднанні з іншими організаціями на терені міста, з якими тісно співпрацював у всіх починаннях нашого організованого життя в Ноттінггамі.

Для поширення культ-освітньої праці й надання їй багатогранности Управа Відділу створила музичну й рефератну секції. Слід відзначити, що ноттінггамська оркестра під кер. п. М. Скаліща грає не тільки в самому Ноттінггамі, але також і по інших осередках, а двічі виступала навіть на великих Військових З'їздах у Брадфорд і Лондоні.

Рефератна секція, якою керував п. Роснецький, діяла дуже інтенсивно від самого початку, а такі імпрези, як літературні монтажі «Слово о полку Ігоревім» або «Гетьман Мазепа» чи авторський вечір поета хор. Б. Бори користувалися величезним успіхом. Із бігом часу рефератна секція включилася в працю Ноттінггамської Культ-

освітньої Колегії, яка мала ті самі цілі, але реалізувала їх у широкому масштабі. В рамках діяльності цієї Колегії відбуто цілий ряд дискусійних рефератів.

Із метою пожвавлення товариського життя, було влаштовано багато вечірок-забав, на яких гості під звуки нашої оркестри гарно проводили час. Відділ уряджував також і мистецькі вистави-ревії, а саме: «Витай, весно» і «Великодні настрої». Дуже успішно пройшли виступи наших мистців вокального мистецтва М. Скали-Старицького і Євгенії Зарицької, адміністровані Відділом ОБВУ.

Важливими чинниками для розваги членів були прогулянки й вояцькі зустрічі. Дуже вдала зустріч мала місце в річницю бою під Бродами у місцевості Матлок, де «вояцька братія», з'їхавшись звідусіль із дружинами й дітьми, провела серед чарівної гірської природи кілька чудових годин.

Слід підкреслити, що Ноттінггамський Відділ ОБВУ в ділянці культурно-освітній вив'язався з усіх імпрез — малих чи великих — у належний спосіб,

а це є доказом, що він живе, розвивається й працює. Найважливішою його ціллю було плекання військової і визвольної традицій українського народу та передання їх нашому доростаючому поколінню.

СУСПІЛЬНА ОПІКА

Суспільна Опіка нашого Відділу ввесь час співпрацювала з цими референтурами інших організацій у Ноттінггамі, а основним змістом її праці була матеріально-моральна допомога хворим і потребуючим та опіка над могилами.

Ноттінггамський Відділ ОБВУ вступив у 13-ий рік свого існування з такими керівними органами: п. К. Роснецький — голова Управи, пп. Степула — заст. голови, М. Білинський — секретар, С. Саїк і М. Шарко — культосвітні референти, Н. Ільницький і Г. Зінь — госп.-фін. референти. Заступники: пп. С. Бойко і В. Трачик.

Контрольна Комісія: пп. Л. Гардяк — голова та Ю. Дяків і Семак — члени.
Управа

*М. Ковалюк, який був нагороджений грамотою ГУ ОБВУ за взірцеву працю у Відділі ОБВУ в Ноттінггамі.
Помер у березні 1963 р.*

ОЛДГАМ

Олдгамський Відділ ОБВУ, який має в реєстрі 60 «ленів», є одним із найбільших у південно-західній Англії. Від самого початку свого заснування він вів широку працю на суспільно-громадському відтинку, тісно співпрацював з іншими українськими установами та нав'язав добрі контакти з Британським Легіоном, у висліді чого багато членів Відділу належали до Гоум Гард.

Управа Відділу влаштовувала відзначення різних національних свят і річниць, організувала військові курси, зустрічі, виїзди до сусідніх осередків, забави, товариські вечори, реферати, доповіді тощо. З такими допо-

відями Відділ часто відвідували п. сот. М. Білий-Карпинець, інж. Т. І. Кудлик та д-р С. М. Фостун.

При Відділі ОБВУ є три почесні члени-англійці, яким на однім із товариських вечорів голова Централі п. сот. М. Білий-Карпинець вручив відзнаки ОБВУ. Крім них, Відділ має в своїх рядах також і члена парламенту (п. Чарлз Мапп), який є головою місцевого Відділу АУТ-ва, заснованого з ініціативи Відділу ОБВУ. Це т-во має 103 члени.

Серед усіх бувших голів Відділу ОБВУ слід згадати пп. Я. Пука, В. Павчука, М. Євена та М. Татарина, які

Члени Управи Відділу в Ольдгамі. 1963/64 рр.

зробили для Відділу дуже багато, присвячуючи кожную вільну хвилину часу. Очолені такими енергійними головами, Управи під їх кермою проробили велику працю на всіх відтинках і в усіх галузях, не зважаючи на ніякі перешкоди й труднощі. Завдяки цьому, Олдгамський Відділ ОБВУ став одним із

передових на тутешньому терені. За свої досягнення в 1962 році він був нагороджений переходною чашею. Сьогодні Відділ продовжує наполегливу працю далі, намагаючись добитися ще кращих показників у своїй діяльності.

Г. Окунь

РОЧДЕЙЛ

Ініціаторами заснування Відд. ОБВУ в Рочдейлі були: — пп. Самоутка, Чурма, Остап'як, Керницький, Смочи́ло, Когутяк, Панівник, Єли́севич, Шпак, Бернесюк.

Основуючі Збори Відділу ОБВУ в Рочдейлі відбулися дня 10.8. 1949 р. Стан членів 34.

Перша Управа Відділу ОБВУ:

Голова — п. Остап'як,

Заступник голови — п. Смочи́ло,

Секретар — п. Чурма,

Скарбник — п. Бернесюк.

Члени Управи: — пп. Керницький, Андрієвич, Л. Кури́лець.

Голова Контрольної Комісії п. Шпак.

В першому році Управа не розвинула широкої діяльності, бо, як виходить зі звіту голови Відділу п. Остап'юка, вона не хотіла конкурувати з місцевим Відділом СУБ-у. Все ж таки з ініціативи Управи ОБВУ відсвятковано Свя-

то Покрову — Свято УПА та проведено збірку на Визвольний Фонд, як рівнож пороблено заходи придбати образ Св. Покрову. При тому Управа співпрацювала з місцевими Відділами СУБ-у, СУМ-у та Харітас.

Перші Річні Загальні Збори Відділу відбулися в травні 1950 р. Стан членів 63.

Члени Управи:

Голова — п. Дрогомирецький,
Заступник голови — невідомий,
Секретар — п. Керницький,
Скарбник — п. Л. Курилець.

Члени Управи: пп. Савицький, Шулик, Данилко, Мельниченко.

Голова Контрольної Комісії п. Шпак і чл. п. Костик.

Суд Чести:

п. В. Войтович,
п. М. Нечипор,
п. Когутяк.

В тому ж році Управа розвинула ширшу громадську й культ-освітню працю. Влаштовано Свято Бродів, Свято Героїв, Базару, Свято Покрову, Крути, академію в честь ген. Т. Чупринки та Січневі роковини. Відбуто 9 засідань Управи, та 5 ширших сходин членів ОБВУ. Влаштовано товариську зустріч, що відбулася після посвячення образу Св. Покрову, який Управа придбала для місцевого Відділу. При тому Управа брала живу участь в місцевому громадському житті.

Тут треба також згадати матеріальну поміч місцевого Відділу СУБ-у.

Другі Річні Загальні Збори відбулися в дні 11.3. 1951 р.

Члени Управи Відділу ОБВУ:

Голова — п. Дрогомирецький,
Заст. голови — п. Р. Самотулка,
Секретар — п. П. Дмитрів,
Скарбник — п. Р. Паращак.

Члени Управи: пп. Г. Панівник, Чмелик, Чурма, Єлискєвий.

Контрольна Комісія:

Голова — п. Остап'як,
1-й член — п. Л. Курилець,
2-й член — п. Чурма.

Суд Чести:

Голова — п. Войтович,
1-й член — п. Костик,
2-й член — п. Стек.

У звітному році Управа відбула 7 засідань та 4 ширших сходин членів ОБВУ. Влаштовано ті самі національні імпрези, як і минулого року. Організовано при відділі ОБВУ чоловічий хор «Луна» під диригентурою п. Войтовича. Організовано ряд доповідей (приблизно 6-8). Влаштовано кілька товариських забав із танцями, а дохід із них призначено на купівлю Українського дому в Рочдейлі. При тому Управа провадить широку акцію за приєднання нових членів ОБВУ. Треба ствердити, що за головування п. Дрогомирецького Відділ ОБВУ був найактивнішим і став рушієм всього громадського життя в Рочдейлі.

Треті Річні Загальні Збори відбулися в дні 6.4. 1952 р.

Склад Управи Відділу:

Голова — п. В. Різник,
Заст. голови — п. В. Малисевич,
Секретар — п. Паска,
Скарбник — п. З. Луцанець,
Культ-ос. реф. — п. М. Музика,
Вільний член — п. Квасній.

Заступники членів Управи:

1-й — п. Г. Панівник,
2-й — п. Керницький.

Контрольна Комісія:

Голова — п. Чурма,
1-й чл. — п. Дрогомирецький,
2-й чл. — п. Самотулка.

У звітному році Управа відбула 5 засідань та одні ширші сходи членів ОБВУ. Влаштовано академію в річницю бою під Бродами, Св. Покрову, академію в річницю смерті ген. Т. Чуп-

Члени та Управа Відділу ОБВУ в Рочдейлі. 1963/64 рр.

ринки, та Свято Героїв. Переведено збірку на видання »Дивізійних Вістей«.

В тому році Гол. Управа ОБВУ призначає Відділові інваліда п. Гавришка, що жив в Австрії та потребував допомоги. Висилано харчові, а також з одягом і взуттям пачки. При тому члени Управи відвідували хворих членів ОБВУ, які перебували в місцевих шпиталях та приватних домах.

Четверті Річні Загальні Збори відбулися в квітні 1953 р.

Склад Управи:

Голова — п. Квасній,
Заст. голови — п. Г. Панівник,
Секретар — п. Шпак,
Скарбник — п. З. Луцанець,
Культ-осв. реф. — п. Паска.

Із-за браку документів не можна подати докладніше про працю Відділу.

П'яті Річні Загальні Збори відбулися 18. 4. 1954 р., на яких вибрано слідуючу Управу:

Голова — п. Квасній,

Члени Управи: пп. З. Луцанець, Муха, Денис, Мелех, Онишко, Батіг, Третяк.

Заступники членів Управи: пп. Паска, Панівник.

Контрольна Комісія:

Голова — п. Шпак, члени — пп. М. Максимів, М. Кішко.

Із-за браку авхіву, не можна подати хто в Управі очолював яку референтуру, як рівнож важко писати про працю Відділу. Можна тільки ствердити, що Управа була дуже активною. Влаштовано нац. академії, товариські забави та була тісна співпраця з місцевими громадськими організаціями, як СУБ і СУМ.

Треба згадати, що в час каденції (серпень-вересень) голова Відділу п. Квасній виїхав до Америки, а його обов'язки перебрав п. Г. Панівник, який до кінця звітового року виконував обов'язки голови Відділу.

Шості Річні Загальні Збори відбулися 20. 3. 1955 р.

Склад Управи:

Голова — п. Г. Панівник,
Заст. голови — п. В. Дорош,
Секретар — п. Муха,
Скарбник — п. Луцанець,

Культ.-осв. реф. — п. О. Кащишин.
Орган. реф. — п. М. Музика,
Скарб. Фонду Інвал. — п. М. Мелех,
Член Ділов. Ком. — п. Шпак.

Контрольна Комісія:

Голова — п. П. Джеджора, члени
— пп. Дрогомирецький, М. Цебрій.

У звітному році Управа відбула 5 засідань та одні ширші сходи членів ОБВУ. Влаштовано чотири національні академії, товариську забаву, а дохід призначено на закуп української кат. церкви в Рочдейлі. Члени Управи також брали активну участь в організуванні окружної академії Свято Покрову — Свято УПА в Манчестері. Розпродано 15 мап «ГАЛИЧИНА». Вислано 3 пачки з убранням і взуттям інвалідові в Австрії. Проведено широку акцію за приєднанням нових членів ОБВУ, як рівнож за приєднанням членів на фонд Інвалідів. Член Управи входить до Батьківського Комітету, де працює над вихованням наших дітей. Нав'язано контакти з англійськими організаціями, як: — Брітіш Ліджен і військова лентунська школа.

Сьомі Річні Загальні Збори відбулися 22. 4. 1956 р., на яких вибрано сліду- ючу Управу:

Голова — п. М. Музика,
Заст. гол. — п. Третьак,
Секретар — п. Я. Луцанець,
Скарбник — п. М. Нечипор,
Культ.-осв. реф. — п. І. Яворський,
Скарбник Інвал. Фонд. п. М. Мелех,
Член до Діл. Ком. — п. О. Козьолович.
Заступ. членів Управи: пп. В. Дорош,
п. Куртяник.

Контрольна Комісія:

Голова — п. М. Цебрій, члени —
пп. М. Кішко, Фурда.

У звітному році Управа відбула 10 засідань і двоє ширших сходів членів ОБВУ. Влаштовано три нац. академії, і три доповіді, при тому Управа взяла активну участь в організуванні окруж-

ної академії Св. Покрову в Мідлетоні. Зорганізовано почесну стійку коло Божого Гробу в місцевій кат. церкві. Організовано спільно з місцевими громадськими організаціями зеленосвяточ- ний похід. Спільно з ОУЖ влаштовано дві товариські забави. В тому ж році Управа придбала прапор Відділу ОБВУ, а посвячення його доконав от. рад. Ба- бій, місцевий парох грек-кат. церкви. Драматичний гурток під режисурою п. Дяченка, що був заснований при Відд. СУБ-у, переходить під заряд Відділу ОБВУ. Він поставив ряд вистав у Роч- дейлі, а також і в інших громадах. Цей драм-гурток самоліквідувався два роки пізніше. Зорганізовано при Від- ділі також шаховий гурток, а головою його був п. Куртяник. За три роки свого існування, гурток розіграв ряд шахових турнірів у Рочдейлі та в ін- ших громадах. Вислано одну пачку інвалідові в Австрії. У міжчасі він умирає, а на його місце Гол. Управа при- значає Відділові інваліда в Югославії. Відділ ОБВУ, спільно з місцевими гро- мадськими організаціями СУБ, СУМ, УХР, фінансує англomовну літературу, яку висилає на адреси місцевим англ. організаціям, а також визначнішим англійським особистостям.

Вищезгадана література — видання АБН і «ЮКР. РЕВЮ» висилається безперервно досьогодні з тим, що фін- ансування її перебрав місцевий тов. клуб «ЗАГРАВА».

Восьмі Річні Загальні Збори відбу- лися дня, 28. 4. 57 р. Стан членів 81. Склад Управи:

Голова — п. М. Музика,
Заст. гол. — п. Д. Куртяник,
Секретар — п. Я. Луцанець,
Скарбник — п. В. Дорош,
Культ.-осв. реф. — п. І. Яворський,
Скарб. Інв. Фонду — п. М. Мелех,
Член до Ділов. Ком. — п. М. Паска.
Заст. членів Управи: пп. М. Нечипор,
Третьак, О. Козьолович.

Контрольна Комісія: Голова — п. М. Цебрій.

У звітному році відбуто 10 засідань Управи та 2-оє ширших сходин членів ОБВУ. Влаштовано чотири національні академії, одну доповідь, різдвяний концерт коляд та уряджено одну забаву, на якій вибрано першу королеву краси Відділу ОБВУ — п-ню Лему. Зорганізовано поїздку на Вояцький З'їзд в Брадфорд. На запрошення посадника міста Рочдейлю, Відділ ОБВУ взяв участь у парадній церемонії в день «попі дей» та зложив вінок у честь полеглих героїв за волю України на могилі незнаного вояка. Відтоді, кожного року, Відділ складає такий вінок.

Члени Управи відвідують хворих у місцевих шпиталях та приватних домах, кому потрібно уділяють фінансову допомогу.

Заходами Управи Відділу поставлено хрест на гробі помершого інваліда сл. п. Гавриша в Австрії.

Дев'яті Річні Загальні Збори відбулися дня 27. 4. 1958. Стан членів 89.

Склад Управи:

Голова — п. М. Музика,
Заст. гол. — п. Ф. Шиманський,
Секретар — п. Я. Луцанець,
Скарбник — п. В. Дорош,
Культ.-осв. реф. — п. І. Яворський,
Член Ділового Ком. — п. Д. Куртяник,
Господарчий Відділ — п. І. Онишко.
Заст. членів Управи: пп. Мартишак,
Давнич, Лило.

Контрольна Комісія: Голова п. М. Цебрій, члени: пп. Г. Масний, М. Кішко.

У звітному році Управа відбула 9 засідань. Влаштовано чотири нац. академії, при тому члени Управи брали участь в зорганізуванні окружної академії. Зорганізовано чотири доповіді, взято участь у двох окр. конференціях, а одна з них відбулась в Рочдейлі.

Влаштовано забаву, на якій вибрано королеву краси Відділу ОБВУ — п-ню Лему. Заходами Управи висвітлено для місцевого громадянства два кольорові фільми, як рівнож зорганізовано великий концерт, на якому виступали українські й англійські мистецькі сили, а дохід з нього жертвувано на різні установи:

- 10 ф. місцевій укр. грек-кат. церкві,
- 4 ф. місцевій балетній групі,
- 4 ф. місцевому хорові »ЛУНА«,
- 5 ф. Фондові Українського Інваліда,
- 5 ф. англ. темним.
- 5 ф. місцевій секц. ОУЖ.

Річний фінансовий оборот Відділу ОБВУ:

Прихід: 453.15.8

Розхід: 429.12.6

Каса хору »ЛУНА«:

Прихід: 17. 5.8

Розхід: 12.12.6

Каса Фонду Інваліда:

Сальдо на звітний рік виносило 16.6.9.

Десяті Річні Загальні Збори відбулися дня 12. 4. 1959 р. Стан членів 92.

Вибрано слідуючу Управу:

Заст. голови — п. А. Матрушак,
Секретар — п. В. Голуб,
Скарбник — п. В. Дорош,
Культ.-осв. реф. — п. В. Волчко,
Скарб. Фонду Інвал. — п. М. Мелех,
Член Ділов. Ком. — п. М. Лісний,
Господарчий Відділ — п. І. Калинюк.
Заступники членів Управи: пп. М. Дивнич, В. Лило, І. Яворський.

Контрольна Комісія: Голова п. М. Цебрій, члени невідомі.

У звітному році відбуто 14 засідань Управи, та одне координаційне засідання усіх гром. установ. Влаштовано чотири нац. академії, одну велику товариську забаву, на якій вибрано королеву краси Відділу ОБВУ — п-ню Волинську. Того ж року відбувся в Рочдейлі Вояцький Крайовий З'їзд. Управа Відділу була відповідальна за його зорганізування. З ініціативи Уп-

рави український театр із Бадфорду дав виставу для місцевого громадянства п. н. «Сватання на Гончарівці». Організовано ряд доповідей, де між іншими доповідачами, були — послі до Британського Парляменту п. Макан і п. Кеннеді, шеф місцевої поліції та інші.

Уділено двом хворим членам одноразову поміч.

Одинадцяті Річні Загальні Збори відбулися дня 24.4. 1960 р., на яких вибрано слідуєчу Управу:

Голова — п. М. Музика,
Заст. гол — п. А. Матрушак,
Секретар — п. О. Кацшин,
Скарбник — п. В. Дорош,
Культ.-освіт. реф. — п. В. Волочко,
Скарб. Фонду Інв. — п. М. Мелех,
Орг. реф. — п. В. Голуб,
Член Діл. Ком. п. М. Лісний,

Господарчий Відділ — п. І. Калинюк.
Заступники — Управи: пп. Дивнич, Яворський, Ліло.

Контрольна Комісія:

Голова п. Г. Масний, члени: пп. М. Кішко, Катериняк.

У звіттовому році Управа відбула 10 засідань, влаштувала чотири нац. академії, дві тов. забави, на одній з них вибрано королеву краси Відділу ОБВУ п-ню Волинську, організовано дві доповіді й один товариський вечір. Влаштовано прийняття на уродини п. Клегга, на якому вручено йому почесну грамоту за 10-річну працю для добра укр. громади. Зорганізовано великий концерт «Біженці-біженцям», на якому виступали укр. та англ. мистецькі групи, а чистий дохід був призначений на поміч біженцям. Зорганізовано поїздку на Вояцький З'їзд до Бадфорду.

З ініціативи Управи в часі латинських Різдвяних Свят хор «ЛУНА» відвідав з колядою місцевих визначніших англійських особистостей.

Голова Відділу п. М. Музика, як делегат Відділу, брав участь у ювілейному святі в честь Т. Шевченка, яке відбулося в Британському Парляменті, в Лондоні.

Дванадцяті Річні Загальні Збори відбулися дня 26. 3. 1961 р. Склад Управи:

Гол. — п. М. Музика,
Заст. гол. — п. В. Голуб,
Секретар — п. І. Дідак,
Скарбник — п. В. Дорош,
Заст. скарбника — п. М. Нечепор,
Культ.-осв. реф. — п. Левчук,
Заст. культ.-осв. р. — п. Обухівський,
Суспільна Опіка — п. Миколишин,
Органзац. реф. — п. Палащук,
Господарчий Відд. — п. І. Калинюк,
Вільний член — п. О. Кацшин,
Вільний член — п. Головачак.

Заступники — Управи: пп. Кобилянський, Дивнич, В. Ліло.

Контрольна Комісія:

Голова п. Г. Масний, члени: пп. М. Кішко, Катериняк.

У звіттовому році відбуто 13 засідань Управи. Влаштовано три нац. акад. Зорганізовано три доповіді, 2 чайні тов. вечори, дві тов. забави. На одній вибрано королеву краси Відділу ОБВУ. Члени Управи взяли участь у двох окр. нарадах. Переведено збірку на Фонд ОБВУ. Зорганізовано поїздку на Крайовий Вояцький З'їзд у Бадфорді. Влаштовано прийняття, на якому голова Г. У. п. сот. Білий-Карпинець вручив відзнаки ОБВУ чотирьом почесним членам-англійцям. В тому ж році Відділ одержує переходову чашу за минулорічну працю, розпродує 40 чисел «Сурмача» та 30 чисел «Вістей» квартально.

Тринадцяті Річні Загальні Збори відбулися дня 8. 4. 1962. Склад Управи:

Почесний голова Відділу — о. рад. А. Бабій, (місцевий парох та б. духовник Г. У. Дивізії).

Голова — п. М. Музика,
Заст. гол — п. В. Голуб,
Секретар — п. О. Кащишин,
Скарбник — п. Ф. Головатчук,
Культ.-осв. реф. — п. М. Лісний,
Сусп. Опіка — п. М. Миколишин,
Зв'язковий — п. І. Євчак,
Орган. референт — п. М. Велюра,
Господарчий Відділ — п. І. Калинюк.
Заступники — Управи: пп. В. Лило,
В. Кобилянський.

Контрольна Комісія:

Голова п. Г. Масний, члени пп. В. Дорош, І. Дідак.

У звітному році відбуто 10 засідань Управи. Влаштовано три нац. академії і дві тов. забави. На одній вибрано королеву краси Відд. ОБВУ п-ну Г. Маскову, а коронацію її доконав п. Макмілян, посол до Британського Парляменту. (син б. прем'єра). Того ж року, на Крайовім З'їзді Вояцтва в Лондоні, панна Г. Маскова була вибрана королевою краси на Англію. Влаштовано два чайні вечорі й один коктейль-прийняття, на якому були присутні члени Британського Легіону. Зорганізовано ряд доповідей.

Члени Управи брали участь у трьох окр. нарадах та входили до окр. комітетів для зорганізування імпрез — Св. Покрову та Окр. Вояцького З'їзду, що відбулися в Болтоні. Зорганізовано поїздку на Крайовий З'їзд Вояцтва до Лондону та дві поїздки до Болтону на вищезгадані імпрези.

Дано одноразову допомогу трьом хворим членам Відділу. На запрошення місцевого посадника, члени Управи брали участь в Комітеті т. зв. «Голодуючого року».

Чотирнадцяті Загальні Збори відбулися дня 21. 4. 1963. Стан членів 102. Склад Управи:

Голова — п. О. Кащишин,
Заст. гол. — п. А. Матрущак,
Секретар — п. І. Євчак,
Скарбник — п. І. Дідак,

Культ.-осв. — п. В. Періг,
Суспільна Опіка — п. Я. Томчук,
Орг. реф. — п. Обухівський,
Зв'язковий — п. Кучер,
Господарчий Відділ — п. Калинюк.
Заступники — Управи: пп. Ф. Головатчук, М. Миколишин.

Контрольна Комісія: Голова п. Г. Масний, члени: пп. М. Кішко, Катериняк.

У звітному році відбуто 7 засідань та одне ширше засідання, на якому були присутні члени Гол. Управи — голова Г. У. сот. М. Білий-Карпинець та чл. Г. У. сот. М. Дябога. Влаштовано 4 нац. академії, одну доповідь, дві тов. забави. На одній із них вибрано королеву краси Відділу ОБВУ — п-ню Мельник, а коронацію її доконав голова Г. У. сот. Білий-Карпинець. Того ж року в Рочдейлі відбувся Крайовий З'їзд, а за його зорганізування відповідальна була Управа Відділу. Члени Управи взяли участь у 3-ох окружних нарадах та в зорганізуванні окр. академії 25-тиліття смерті Є. Коновальця. Зорганізовано 2-ві поїздки громадянства на імпрези до інших громад. Уділено допомогу 3-ом хворим членам. При тому Управа тісно співпрацювала з місцев. гром. орг. як СУБ, СУМ, УХР, клуб «ЗАГРАВА» і ОУЖ.

П'ятнадцяті Річні Загальні Збори Відділу відбулися дня 19. 4. 1964. Стан член. 102 Склад Управи:

Почесний голова Відділу — о. рад. А. Бабій,

Голова Відд. — п. О. Кащишин,
Заст. гол. — п. А. Матрущак,
Секретар — п. М. Максимів,
Скарбник — п. І. Дідак,
Культ.-осв. реф. — п. М. Лісний,
Суспільна Опіка — п. Я. Томчук,
Організац. реф. — п. І. Кучер,
Господар. Відд. — п. М. Миколишин,
Вільний член — п. Ф. Головатчук.
Заступники членів Управи: пп. Катериняк, Калинюк.

Контрольна Комісія: Голова п. Г. Масний, М. Кішко, Г. Панівник.

У звітному році відбуло 8 засідань Управи. Члени Управи взяли участь в 3-ох координаційних нарадах гром. орг. та в 5-ох окр. нарадах ОБВУ. Влаштовано три нац. академії та три тов. забави. На одній з них вибрано королеву краси Відділу ОБВУ п-ну С. Крилишин. Зорганізовано 2 поїздки на імпрези до інших громад. Члени Управи брали участь в зорганізуванні похорону с. п. о. Маркевича. б. духовника І. У. Дивізії. Зложено вінок за поляглих на могилі незнаного вояка. (Такий вінок

складається кожного року). З ініціати-ви Управи на укр. Зелені Свята на місцевому цвинтарі о. д-р Тисак відправив Панахиду за поляглих героїв, як рівнож відправлено її на гробах самітних б. членів. Уділено одноразову допомогу трьом хворим членам. Переведено збірку для хворого не-члена, але активного громадянина, який потребував допомоги. Відвідувано хворих по шпиталях і домах. Розпродано 160 чис. »Сурмача і 120 чис. »Вістей«. Відділ є власником інвентаря на суму 90 ф.

Розпродано 250 шт. льотерії на видання Альманаху ОБВУ.

СТОКПОРТ

У Стокпорті проживає частина бувших українських вояків, які завжди проявляли активність у розбудові місцевого організованого громадського життя. Перший гурток ОБВУ зав'язався у 1954-му році й нараховував тільки шість членів, а сьогодні розрісся до Відділу, в якому є вже двадцять шість членів.

Бувші вояки в Стокпорті являються водночас членами СУБ-у, тому вони в основному причинилися до розбудови місцевого Відділу, як громадської установи, часто входячи в склад її Управи.

Власне тому співпраця колишніх вояків із Відділом завжди йшла крок-у крок, а коли українська громада в Стокпорті закупила свій власний дім, у якому треба було перевести ґрунтовний ремонт, то перші на »барикади« вийшли (не з крісами, а з лопатами) наші вояки.

Хочеться вірити, що і в майбутньому українське вояцтво твердо стоятиме на засадах вояцької традиції та солідарности, що дасть добрий приклад нашої підростаючій молоді.

П. С.

»У визвольній боротьбі українського народу, що її освячує невмируща сила нашої нації, українське вояцтво мусить і далі стояти твердо й непохитно на своїй вояцькій стійці. Вояцька присяга на вірність Україні зобов'язує нас до цього постійно, а наш теперішній цивільний статус не зменшує наших зобов'язань супроти Батьківщини. Довгі роки перебування на чужині ні в чому не змінили, а, навпаки, ще збільшили наші завдання у всеобіймаючому фронті визвольної боротьби українського народу й кожночасно наж пригадують, що добро української нації це наш найвищий закон і життєвий дороговказ українського вояцтва«.

Д-р Святомир М. Фостун

КЛІТИНИ ОБВУ НА ТЕРЕНІ ШОТЛЯНДІЇ

В другій половині місяця травня 1947 р. до переходового табору в Гаппендоні прибули два перші транспортні укр. полонених із Ріміні в Італії, з яких в пізніших роках рекрутувалося членство ОБВУ. Перший із цих транспортів, в склад якого входив цілий перший полк (бльок) рімінського табору, а також хор «Б», пізніше переіменований на «Славу» та симфонічна оркестра, був перевезений до містечка Гаддінгтону, приблизно вісімнадцять миль від Едінбургу. До цього табору було включено біля сотні тих, які приїхали другим транспортом, а решту із них перевезли до південнозахідної Шотляндії, біля містечка Локербі. Як перша, так і друга групи були добре зорганізовані, Осівши на місці, вони провадили безперебійно свою культ-освітню працю, а це завдяки тому, що в обидвох тран-

спортерах діяли товариства «Просвіти», зорганізовані ще в Рімінському таборі.

Пізніше ці два табори, були поділені на ряд менших. Не зважаючи на умовини полонених, де свобода рухів була обмежена, всі укр. вояки тяжіли до своїх матірних таборів, та старалися творити одну нерозривну цілість.

Через кілька тижнів побуту на новому місці поселення хор із табору Гаддінгтон виступає перед учасниками Міжнародного Конгресу ІМКИ, та об'їздить майже всі більші табори на терені Шотляндії (а їх було в той час поверх сотні), в яких знаходилося біля десяти тисяч українців. Візитації Пресвященного Кир Івана Бучка — Апостольського Візитатора в 1947 та в 1948 рр. в місті Гаддінгтоні, були поштовхом до дальшої посиленої праці тих, які пізніше стали членами ОБВУ.

СВЯТО ЗБРОЇ — СВЯТО УПА В ЕДІНБУРЗІ — 1950 Р.

Сидять (зліва): — дес. Я. Кінаш, п. Дж. Ф. Стюарт — голова Шотляндської Ліги, вістун І. Равлюк, стр. П. Смик, о. Р. Музичка, віст. М. Шептицький.

Добре зорганізована акція в справі здержання висилки тяжко хворих та належна постава всіх українців піднесла їхній престиж і примусила шотландців відноситися з повагою до нових поселенців, а українців заставила координувати всі дії, щоб мати кращий успіх. У висліді постає Окружна Рада СУБ-у та ціла мережа Відділів і Осередків.

Не зважаючи на те, що велика частина переїжджає на південь, праця ширшає і хоча до Лондону далеко, то все ж таки на Основуючих Загальних Зборах ОБВУ в Лондоні, в липні 1949 р., беруть участь, як відпоручник українського вояцтва, Микола Бойко, Іван Равлюк і Табачук Володимир.

Нестійкість довшого перебування на одному місці та бажання разом співпрацювати були тим стимулом, що на терені Шотландії не було багато клітин ОБВУ, бо тільки в Локербі із засягом діяльності на південно-західню частину Шотландії, Едінбурзі — східня та центральна частина, а також у Глазгові та його околиці і в Данді на цілу північну частину Шотландії. Дещо пізніше, коли кошти транспорту сильно зросли і це утруднювало доїзди, був зорганізований Відділ ОБВУ в Смальстовні у Північній Англії.

Одним із найактивніших Відділів ОБВУ був Відділ з осідком в Едінбурзі, який основно 12 лютого 1950 р. На Основуючі Загальні Збори прибуло понад сотні бувших вояків із Макмері, Іст Форчин, Едінбургу, Муссельбургу, Далкісу, Танкертону та других менших місцевостей. Головою Відділу вибрані Івана Равлюка, секретарем Остапа Сокольського. Праця Відділу в початках була різноманітна. Тут спинимось тільки над важливішими подіями чи імпрезами.

Вже восени, бо 22. 10. 1950, Відділ улаштував величне відзначення Свята Зброї — Свята УПА, включно із складенням вінця на могилі Невідомого вояка. Під час цієї урочистости промовляв відомий приятель України п. Джон Ф. Стюарт — голова Шотландської Ліги для Європейської Свободи. В святі

взяло участь коло 400 українців, які в той час були вже сильно розпорошені.

На засіданні Управи Відділу вирішено, щоб не дублювати діяльності інших організацій, як СУБ та СУМ, а зосередитися тільки на тих ділянках, які для бувших вояків, що хвилює опинились у відставці, були б корисними в здобутті їхнього знання та гартування себе до дальшого вояцького життя. Це були в першу чергу вишколи із ділянки топографії, а лекції-курси проводив інж. Т. І. Кудлик, який доїздив коло 120 миль з Нью Касл он Тайн, але робив це радо, бо хотів своє знання передати іншим. Дальше переведено курс-семінар, що його із доручення ГУ ОБВУ вів полк. Е. Рен, та включено деяку частину членів на підстаршинські курси. З другої сторони звернено увагу на зорганізування спортивних гуртків, а вкінці приступлено до відбуття змагань. З нагоди 10-ліття проголошення відновлення Української Держави Актом 30. 6. 1941 р. влашто-

Голова Відділу ОБВУ в Едінбурзі — вист. І. Равлюк складає вінок на могилі Невідомого Вояка — 1950 р.

вано марш-рейд наколесників із завданням — відвідати у маршруті пункти нашого життя: Гаддінгтон (символічну могилу). Мекмеррі, Далкіс та український дім в Единбурзі.

На засіданні, дня 27.4. 1952 р., Управа Відділу рішила видавати неперіодичний бюлетень Відділу, щоб за його допомогою встановити тісний зв'язок між Управою і членами Відділу. На протязі року появилось 4 числа «Зв'язкового».

Восени 1951 р. було влаштовано пробні спортивні змагання, а на Зелені Свята 1952 р. влаштовано весняні спортивні змагання, на які прибуло кілька сотень українців, навіть із Північної Англії, на чолі з інж. Т. І. Кудликом.

До змагань стануло 49 змагунів, які змагалися в десятих різних конкуренціях. Перші місця зайняли такі змагуни: біги — 100 метрів — Д. Стефуняк, 500 метрів — М. Буртник, 1.000 метрів — І. Деркач; мети — гранатою — С. Федюк, ратищем — А. Щурко, диском — М. Мандрика; стусан кулею — В. Цетнарський; біг наколесників (4 милі) — І. Деркач; скок у висоту — П. Шевчук і скок у довжину — П. Шевчук. У відбиванкових змаганнях взяло участь чотири дружини; Далкіс, Лонгтовн, Іст Форчин і Келсо. Так само переведено змагання в тяганні шнура: Далкіс, Іст Форчин, Лонгтовн та Келсо.

Успіх весняного свята був такий вдалий і захоплюючий, що на день 31 серпня 1952 р., в роковини здобуття Києва українськими військами, Управа Відділу ОБВУ рішила улаштувати великий фестин. На цю імпрезу прибуло кілька сотень українців. Крім змагань у різних конкуренціях, найбільш атракційними були змагання із відбиванки із таким вислідом: Единбург 4:2, Нью Бателл 4:3, Іст Форчин 3:4, Кріка 2:4.

Рівнож на той рік припадало відзначення десятиліття УПА. В день 14 жовтня — день Св. Покрову, який вважається днем постання Української Постанської Армії, відправлено Панахиду по поляглих вояках УПА, а в дні 19 жовтня відбуто святочну академію.

В листопаді улаштовано змагання із столового тенісу, перше місце в яких здобув п. В. Довгун.

На жаль, цей розмах припинився тому, що при кінці 1952 р. всі табори були зліквідовані, а тим самим відпала можливість користуватися таборовими площами. Тоді перед комбатантською організацією постало нове завдання. Завдяки та при допомозі п. Джона Стюрта, вже зимою біля 20 членів ОБВУ включилося в т зв. «Гоум Гард». Тільки, на жаль, через те, що членство було сильно розпорошене, ми не могли мати в одному курені більшого числа, вояків, у висліді чого ми не мали окремих Відділів, так як це пізніше було в деяких Відділах у Англії. Вже тільки по кількох місяцях нашої участі британські вояки пізнали нас краще,

Спортове Свято в Далкіс, Шотляндія
— 1952 р. В е ж і.

трьох було підвищено в рангах: Я. Кінаш — десятник (сарджент), І. Равлюк і Т. Ткач — вістуні (капралі). Метою занять було: вишкіл у стрілянні, теренознавство та тактичні вправи, скидання парашутистів при допомозі літаків. Регулярне відвідування зайнять та солідне ставлення до обов'язків викликало зі сторони командуючого складу пошану до українців і завжди при відвідинах таких зайнять вищими старшинами підкреслювано їхню участь.

Наступними більшими імпрезами були Свято УПА в 1953 р. на цей раз улаштоване в Глазгові, а в 1954 р. в Дамфріс.

Як уже на вступі було згадано, основу членства Відділу ОБВУ в Едінбурзі становили вояки, які колись були в складі першого полку (блюку) в Ріміні, де він мав славу шахового блюку. Великі змагання на 100 шахівницях із другим полком та на 80 шахівницях із технічним полком із дуже високою перевагою першого блюку, було тим поштовхом, що при ОБВУ постав окремий шаховий гурток, який пізніше оформився в Український Шаховий Клуб, який став членом Едінбурзької Шахової Ліги, що начисляла біля чотирьох десятків клубів, а деякі із них мали навіть і по п'ять шахових дружин.

Хоча перша зустріч була нашою великою поразкою, бо в той час ми грали із першуним Едінбургу і програли 13:0, та, коли ми включилися в лігові змагання, за один рік перейшли до другої, а наступного року до першої кляси, де брали участь упродовж трьох років. Пізніше через те, що двох сильних змагунів вибуло із нашого терену (В. Косаревиц та Е. Швед), ми відтягнули свою участь із першої кляси. Через своїх 10 літ наші шахісти брали активну участь, а навіть був час, що вони мали три дружини, і всі займали добрі місця в тих дивізіях, де в той час змагалися. З хвилиною виїзду промотора шахового мистецтва І. Равлюка шахова дружина не бере участі в змаганнях Шахової Ліги, а шкода, бо навіть

тільки участь у чужинецькій лізі багато про нас говорить.

У час найбільшого розмаху і діяльності Відділу, виголошувались і окремі доповіді. Тому, що терен був задалекий, то за цілий час із Головної Управи були тільки м-р Р. Борковський — 1953 р., пол. Е. Рен — 1953 р., в 1958 — 1960 рр. прибував на наш терен В. Давидяк, який довгий час жив на терені Шотландії, а також в 1962 р. інж. Т. І. Кудлик та теперішній секретар Головної Управи д-р С. М. Фостун.

Не зважаючи на це, нам треба було підготовляти самим доповіді, і серед них були, між іншим, такі: Я. Кінаш — «Вояк — Провідник», Б. Тарнавський — «Вояк — Основа Державницької Нації», І. Равлюк — «Конотоп і Полтава», «Наша участь у майбутній війні».

За цілий час було вибрано тільки двох голів Відділу, а це І. Равлюк (1950-1955) та Євген Стешин від 1956 р. досьогодні). До Управи були вибрані: Остап Сокольський, Д. Боднарук, О. Рінник, Ю. Верещук, О. Демків, Е. Стешин, І. Заячківський, А. Джердж, Т. Ткач, І. Головецький, І. Федорів, П. Смик, І. Вергун, М. Вергун, М. Било, В. Довгун, П. Дем'янчук, О. Дем'янчук, В. Федішин, І. Худа, Б. Тимкевич, І. Мисик, Г. Воробець, Г. Скабара, М. Коваль, М. Волошин, в останніх роках праця Відділу значно послабла, бо на це складалося кілька причин. В першу чергу віддаленість членів від осередків скупчення, було причиною того, що члени Відділу не могли включитись у загальну працю. А далі те, що всі бувши вояки беруть активну участь у діяльності інших установ, і тим самим немає можливості всеціло присвятитись праці Відділу ОБВУ.

Незважаючи на це, був час, коли Головна Управа (1951 р.) вирізняла діяльність Відділу ОБВУ в Едінбурзі першим місцем. Якщо б у той час була введена чаша за першість, то наш Відділ мав шанси її отримати.

Подав І. Равлюк

КІНЦЕВЕ СЛОВО

Передаючи до рук читачів Альманах ОБВУ, ми свідомі певних недоліків. Вони постали тому, що в редакційній праці ми натрапляли на певні труднощі, які важко було побороти.

В ХРОНІЦІ ВІДДІЛІВ ми помістили матеріяли, що нам були надіслані. Цим, однак, не утривалено діяльності всіх клітин ОБВУ. В цьому кінцевому розділі дозволимо собі, хоч скромним виказом, утривалити для пам'яті ті клітини, які не ввійшли до хроніки, а які діють і розгортають свою працю на рівні з іншими.

Не ввійшли до хроніки:

ВІДДІЛИ

1 Бірмінггам	12 Кіддермінстер
2 Брістоль	13 Кіхлей
3 Буртон-он-Трент	14 Лій
4 Волвергамптон	15 Лютон
5 Волтгам Крос	16 Міддлетон
6 Гай Викома	17 Пітерборо
7 Глостер	18 Рагби
8 Донкастер	19 Рашден
9 Доннінгтон	20 Редінг
10 Іпсвіч	21 Свіндон
11 Карлайл	22 Скаторп
	23 Тодморден

ГУРТКИ:

- 1 Ейлсбері
- 2 Лечворт
- 3 Мундфорд

На цьому місці дозволимо собі зложити щиросердечну подяку всім тим, що працювали на відтинку ОБВУ. Рівнож хочемо подякувати тим, що в будь-якій мірі причинилися до появи Альманаху ОБВУ — працею і фінансами.

У своїй праці ОБВУ користувалося не наказами чи покараннями, а добровільною працею членських кадрів і симпатиків, їхнім глибоким зрозумінням кінцевої потреби існування ОБВУ та його дії в користь поневоленої, але нескореної Батьківщини.

Хай же ця книжка стане нагородою для всіх тих, що були двигунами та на своїх плечах несли вічно актуальні гасла українського вояка: — **«Єдність національного Духа! Єдність всеукраїнської думки! Добро Батьківщини понадусе!**

Редколегія

Вояцький З'їзд у Рочдейлі — 1963 р. Вид на залю.

Учасники фотографічного курсу в Кіхлей, Йоркшир. Сидить п. Т. Коновалик — голова Відділу ОБВУ, він же керівник згаданого курсу.

Василь Івасик

СТРІЛЕЦЬКІ МОГИЛИ

Там у полі вітер віє
І пташки літають,
А в могилах Січовії
Стрільці спочивають.

Наші діти, мєє ті квіти,
Зібрались в рядочок
Та понесли на могили
Блакитний віночок!

* * *

*Пам'ятники на гробах друзів по зброї,
що ними опікується Відділ ОБВУ
у Волвергемптоні.*

Герб I УД. УНА